

**POLSKA AGENCJA
ROZWOJU
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI**

**RAPORT
Z EWALUACJI
PODDZIAŁANIA 1.2.1 ORAZ 1.2.2
SPO WKP**

WARSZAWA 2008

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
1.1. Zakres badania.....	3
1.2. Ważniejsze ustalenia.....	4
2. Wyniki oceny poddziałania 1.2.1	7
2.1. Oceny i opinie beneficjentów poddziałania 1.2.1 SPO WKP.....	7
2.2. Opinie pozostałych funduszy pożyczkowych.....	12
3. Działalność funduszy pożyczkowych.....	14
3.1. Zakres terytorialny programów pożyczkowych.....	14
3.2. Realizacja programów pożyczkowych	15
3.3. Parametry pożyczek.....	20
3.4. Rodzaje zabezpieczeń udzielonych pożyczek	30
3.5. Struktura branżowa i cele programów	32
3.6. Wymagania stawiane pożyczkobiorcom	35
3.7. Przynależność instytucjonalna i struktura zatrudnienia funduszy pożyczkowych.....	36
3.8. Plany na przyszłość w zakresie rozwoju działalności funduszy	39
3.9. Inne obszary działalności instytucji świadczących usługi funduszy pożyczkowych.....	41
3.10. Fundusze a banki: konkurencja czy komplementarność ofert?.....	43
4. Wyniki oceny poddziałania 1.2.2	45
4.1 Oceny i opinie beneficjentów poddziałania 1.2.2 SPO WKP.....	45
4.2. Opinie pozostałych funduszy poręczeniowych.....	48
5. Działalność funduszy poręczeniowych	52
5.1. Zakres terytorialny działania funduszy poręczeniowych.....	52
5.2. Rok rozpoczęcia działalności poręczeniowej	53
5.3. Źródła finansowania funduszy poręczeniowych.....	53
5.4. Wymagania stawiane poręczeniobiorcom	55
5.5. Parametry udzielonych poręczeń.....	56
5.6. Rodzaje zabezpieczeń udzielonych poręczeń	72
5.7. Usługi świadczone przez instytucje prowadzące fundusze poręczeniowe.....	73
5.8. Przynależność instytucjonalna i struktura zatrudnienia	75
5.9. Struktura zatrudnienia.....	76
5.10. Plany rozwojowe funduszy poręczeniowych.....	76
5.11. Fundusze poręczeniowe a banki	77
6. Ocena porównawcza poddziałania 1.2.1 i 1.2.2 dokonana przez beneficjentów	79
Aneks.....	82
I. Informacja o przebiegu badania	82
II. Informacja o bazach danych klientów funduszy - struktura danych o przedsiębiorstwach korzystających z pożyczek/poręczeń	84
III. Informacja o metodologii pomiaru nowych miejsc pracy utworzonych jako efekt wsparcia finansowego.....	87

1. Wprowadzenie

1.1. Zakres badania

Niniejszy raport stanowi podsumowanie wyników I etapu ewaluacji działania *1.2 Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw* Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw. Badanie obejmowało dwa poddziały: *1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikropożyczkowych* oraz *1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych*.

Problematyka i zakres oceny przedstawione w raporcie obejmują podsumowanie poddziałów, których celem było ułatwienie małym i średnim przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji. Powiększenie kapitału funduszy mikropożyczkowych oraz poręczeń kredytowych dzięki środkom programu miało umożliwić wsparcie przedsiębiorstw sektora MSP, funkcjonujących na terenie Polski. Beneficjentami poddziałów były regionalne i lokalne fundusze mikropożyczkowe oraz regionalne i lokalne fundusze poręczeń kredytowych.

Pierwszy etap ewaluacji objął całą populację funduszy pożyczkowych oraz funduszy poręczeniowych działających na terenie Polski¹. W badaniu uwzględniono zatem zarówno te fundusze, które skorzystały z dotacji programu Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, jak i fundusze, które nie otrzymały środków SPO WKP. Uczestnictwo obu tych grup w badaniu miało na celu przeprowadzenie analizy porównawczej ich działalności oraz jej rozwoju.

W ramach badania oddzielnie potraktowano fundusze pożyczkowe i poręczeniowe. Specyfika ich działalności wymagała zastosowania odrębnych kwestionariuszy i sformułowania innych pytań badawczych. Badanie zostało zrealizowane w oparciu o technikę ankiety internetowej (CAWI ang. *Computer-Assisted Web Interviewing*).

Część badania poświęcona funduszom poręczeniowym została zrealizowana przy współpracy z Krajowym Stowarzyszeniem Funduszy Poręczeniowych.

---

¹ Informacje charakteryzujące populację funduszy zawierają okresowe raporty na temat stanu sektora funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, które są przygotowywane niezależnie przez Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych oraz Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych.

1.2. Ważniejsze ustalenia

- 92,9% funduszy pożyczkowych planuje w najbliższym roku podnieść wartość kapitału funduszu; 66,1% poszerzyć krąg odbiorców; 51,8% (29) zatrudnić nowych pracowników; 50% poszerzyć zakres swojej działalności; 35,7% rozszerzyć terytorialny obszar działalności; 8,9% zmienić siedzibę funduszu; 3,6% zmniejszyć zatrudnienie; 1,8% zmniejszyć wartości kapitału funduszu; 1,8% zawęzić zakres świadczonych usług;
- w roku 2007 fundusze pożyczkowe dysponowały łączną kwotą: ok. 200.568.304,00 zł ze środków własnych, 324.504.201,00 zł ze środków otrzymanych w ramach SPO WKP, 23.238.261,00 zł z dotacji ze środków samorządowych, 14.039.824,00 zł w ramach TOR 10 oraz 5.834.000,00 z kredytów i pożyczek;
- w latach 2004-2007 systematycznie wzrastał i potroił się kapitał poręczycielski funduszy poręczeniowych;
- w latach 2004-2007 sukcesywnie rosła wartość poręczeń, liczba przedsiębiorstw, które uzyskały poręczenia, liczba nowych miejsc pracy stworzonych dzięki udzielonym poręczeniom oraz liczba nowych miejsc pracy stworzonych dla kobiet dzięki udzielonym poręczeniom;
- między beneficjentami i niebeneficjentami działania 1.2.1 SPO WKP nie ma większych różnic, jeśli chodzi o strukturę celową: programy kierowane są przede wszystkim na cele inwestycyjne, cele obrotowe;
- wśród funduszy, które skorzystały ze wsparcia SPO WKP 12,3% (10) programów obejmowało terytorium całego kraju, podczas gdy wśród funduszy niebeneficjentów odsetek ten wynosił 6,9% - co oznacza, iż wśród wszystkich programów ogólnopolskich przeszło 83% stanowiły programy realizowane przez beneficjentów SPO WKP;
- fundusze pożyczkowe dokapitalizowane w ramach SPO WKP realizowały 81 programów (73,6%). Beneficjenci SPO WKP realizowali prawie 3 razy więcej programów pożyczkowych od funduszy, które nie skorzystały ze wsparcia programu;
- beneficjenci poddziałania 1.2.1 oferują dłuższe minimalne okresy spłaty pożyczki (około 14 miesięcy dłuższe od niebeneficjentów) oraz dłuższe maksymalne okresy karencji w spłacie pożyczek (około 2 miesięcy dłuższe od niebeneficjentów);

- biorąc pod uwagę wszystkie źródła finansowania, wartość przeciętnego programu realizowanego przez beneficjentów wynosiła ok. 6,1 mln zł, podczas gdy fundusze niebeneficjenci wydawały średnio na program 2,7 mln zł - czyli prawie trzykrotnie mniej od funduszy, które skorzystały z pomocy SPO WKP;
- fundusze, które skorzystały z pomocy programu Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw otrzymały przeszło dwukrotnie wyższe dotacje ze środków samorządowych (średnio na jeden program 250 tys. zł) od niebeneficjentów (średnio na jeden program 101 tys. zł);
- fundusze nie stanowią konkurencji dla innych instrumentów finansowania (banki, kasy pożyczkowe);
- zwiększenie kapitalizacji funduszy przyczynia się do efektywniejszego zarządzania informacją przez fundusze m.in. poprzez inwestycje w infrastrukturę informatyczną dokonywaną przez podmioty prowadzące fundusz;
- według niektórych funduszy „zasady udzielania wsparcia nie były dostosowane do potrzeb i charakteru działalności funduszu”, a także „zasady przyznawania dotacji traktowały stare i nowo powstające fundusze jednakowo, nie dając możliwości skorzystania ze środków na pomoc techniczną niezbędną przy rozwijaniu działalności”²;
- wśród wskazań, co należałoby zmienić, aby zasady lepiej pasowały do potrzeb sektora MSP, beneficjenci poddziałania 1.2.1 wskazywali, iż trzeba: 1) określić wyższą kwotę jednej pożyczki dla przedsiębiorstw; 2) uwzględnić większe ryzyko funduszy, aby pożyczki rzeczywiście mogły trafiać do przedsiębiorstw rozpoczynających działalność gospodarczą; 3) przedłużyć możliwy okres spłaty pożyczki. Generalnie, fundusze wskazywały na konieczność uelastycznienia czasu i wartości udzielanych pożyczek;
- 92% funduszy pożyczkowych uznało, iż zakres podmiotowy pożyczek współfinansowanych ze środków 1.2.1 SPO WKP odpowiadał społeczno-ekonomicznym potrzebom danego regionu;
- W przypadku 12,8% funduszy-beneficjentów skorzystanie ze wsparcia poddziałania 1.2.1 wywołało efekty, których się nie spodziewano. Najczęściej były to efekty negatywne, jak chociażby konieczność utrzymania płynności akcji pożyczkowej ze środków własnych z powodu znacznych opóźnień w wypłatach transz dotacji, niechęć pożyczkobiorców do składania zaświadczeń, zawieszenie składania wniosków o pożyczki w oczekiwaniu na dotacje, czy trudności zabezpieczeniu pożyczek, a także wykorzystanie prowizji za zarządzanie spowodowało konieczność zapłacenia podatku dochodowego od

---

² Odpowiedź pochodzi z pytania otwartego zawartego w kwestionariuszu. Pytanie miało charakter jakościowy, nie można określić tego w ujęciu ilościowym.

odsetek zwiększających fundusz. Ponadto fundusze wskazywały efekty niespodziewane takie jak: konkurencja ze strony innych funduszy, czy trudności w dotarciu do odbiorców pożyczek;

- 35% funduszy, które finalnie nie skorzystały z poddziałania 1.2.1 SPO WKP, rozważało skorzystanie z dotacji, 70% funduszy poręczeniowych również rozważało skorzystanie z dotacji;
- Zgodnie z logiką średnie oceny poszczególnych elementów poddziałania 1.2.2 SPO WKP wystawione przez niebeneficjentów okazały się znacznie niższe, niż w przypadku funduszy-beneficjentów. Analogiczna sytuacja miała miejsce w przypadku poddziałania 1.2.1 SPO WKP;
- zarówno w przypadku funduszy pożyczkowych, jak i poręczeniowych – fundusze, które skorzystały z dotacji SPO WKP – mają średnio lepsze zdanie o przygotowaniu poddziałań 1.2.1 oraz 1.2.2;
- fundusze poręczeniowe średnio wyżej - od funduszy pożyczkowych - oceniają sprawność i szybkość procedur rozpatrywania wniosków o dotację, kryteria potrzebne do zakwalifikowania danego wniosku oraz sprawność i szybkość procedur oceniania wniosków – natomiast prostota i klarowność oraz dostęp do informacji - nieznacznie lepiej oceniane są przez fundusze pożyczkowe;
- fundusze poręczeniowe – w przypadku oceny efektów udziału w SPO WKP – są w pełni zgodne co do sensu poniesionych nakładów, zasad udzielania oraz zakresu podmiotowego wsparcia, nieco mniej zgodne są w tych kwestiach fundusze pożyczkowe, choć oceny negatywne pojawiają się tylko w przypadku 15% funduszy³;
- niespodziewane efekty podczas udziału w działaniu 1.2 SPO WKP wystąpiły u 12,8% funduszy pożyczkowych oraz u 7,1% funduszy poręczeniowych; natomiast co czwarty fundusz poręczeniowy (25%) wskazał na czynniki, które mogły mieć negatywny wpływ na efekty końcowe projektu(ów) – przy 15% wskazań w tym zakresie funduszy pożyczkowych. Przykładowe czynniki wymieniane przez fundusze to niestabilne otoczenie legislacyjne, nieprecyzyjne zapisy dokumentacji projektowej⁴.

---

³ Więcej na stronie 49 w raporcie.

⁴ Więcej na stronie 11 w raporcie.

2. Wyniki oceny poddziałania 1.2.1

2.1. Oceny i opinie beneficjentów poddziałania 1.2.1 SPO WKP

Spośród 39 beneficjentów poddziałania 1.2.1 SPO WKP – 38 funduszy stwierdziło, iż efekty udziału warte były poniesionych nakładów. Jeden fundusz był zdania przeciwnego, jednak jako uzasadnienie swojego stanowiska podał brak wiedzy na temat *„końcowych efektów poniesionych nakładów, gdyż projekt nie został jeszcze zakończony”*, co oznacza, że nie można zakwalifikować tego stanowiska, jako negatywnego.

Identyczną sytuację mamy w przypadku kwestii dopasowania zasad udzielania wsparcia – tylko jeden fundusz uznał, iż *„zasady udzielania wsparcia nie były dostosowane do potrzeb i charakteru działalności funduszu”*. Mimo, iż fundusz przystąpił do poddziałania krytycznie odniósł się do zasad udzielania wsparcia, stwierdził, że okres realizacji projektu był zbyt krótki, oraz że *„zasady przyznawania dotacji traktowały stare i nowo powstające fundusze jednakowo nie dając możliwości skorzystania ze środków na pomoc techniczną niezbędną przy rozwijaniu działalności”*. Generalnie, beneficjenci poddziałania 1.2.1 SPO WKP bardzo spójnie oceniają efekty udziału oraz dostosowanie zasad udzielania wsparcia do potrzeb i charakteru działalności funduszy: tylko jeden fundusz na 39 udzielił na oba pytania odpowiedzi negatywnej.

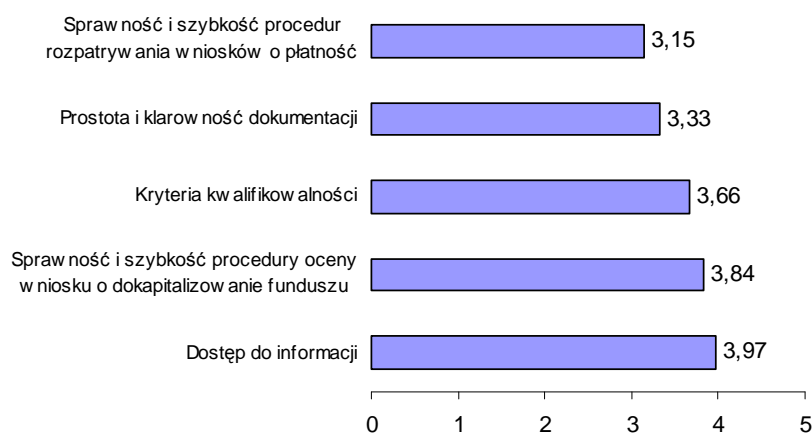
Na pytanie o dostosowanie zasad wsparcia w ramach poddziałania 1.2.1 SPO WKP do potrzeb polskiego sektora MSP – 33 beneficjentów odpowiedziało pozytywnie (84,6%), natomiast sześciu beneficjentów uznało (15,4%), iż zasady te nie były dobrze dostosowane do realiów polskiego sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Wśród wskazań, co należałoby zmienić, aby zasady lepiej pasowały do potrzeb sektora MSP, beneficjenci wskazywali, iż trzeba: 1) dopuścić wyższe kwoty jednej pożyczki dla przedsiębiorstw; 2) przedłużyć możliwy okres spłaty pożyczki; 3) w przypadku pożyczek skierowanych do start-up należy uwzględnić większe ryzyko funduszy;

36 z 39 beneficjentów uznało, iż zakres podmiotowy pożyczek współfinansowanych ze środków poddziałania 1.2.1 SPO WKP odpowiadał społeczno-ekonomicznym potrzebom danego regionu. Wśród opinii przeciwnych (7,7%) pojawiały się wypowiedzi, iż pomoc powinna być kierowana do: podmiotów gospodarczych planujących rozpocząć działalność gospodarczą w powiązaniu z programami dotacji, oraz do podmiotów prowadzących działalność na terenach wiejskich. Warto jednak podkreślić, że formuła poddziałania 1.2.1 SPO WKP dopuszczała taki zakres podmiotowy udzielanych pożyczek - o ofercie dla pożyczkobiorców decydowały poszczególne fundusze.

Tabela 1. Ocena elementów poddziałania 1.2.1 SPO WKP dokonana przez beneficjentów (na skali od 1 do 5)

Elementy poddziałania 1.2.1 SPO WKP	1	2	3	4	5	Srednie oceny
Dostęp do informacji	0	0	9	22	8	3,97
Sprawność i szybkość procedury oceny wniosku o dokapitalizowanie funduszu	0	0	13	19	7	3,84
Kryteria kwalifikowalności	0	2	13	20	4	3,66
Prostota i klarowność dokumentacji	1	5	15	16	2	3,33
Sprawność i szybkość procedur rozpatrywania wniosków o płatność	2	3	24	7	3	3,15

Wykres 1. Średnia ocena elementów poddziałania 1.2.1 SPO WKP dokonana przez beneficjentów (na skali od 1 do 5)

Wśród elementów poddziałania 1.2.1 najwyższe średnie oceny otrzymał *dostęp do informacji* (3,97 na skali od 1 do 5), następnie *sprawność i szybkość procedury oceny wniosku o dokapitalizowanie funduszu* 3,84 – najniżej beneficjenci oceniali *sprawność i szybkość procedur rozpatrywania wniosków o płatność* – zaledwie 7 ocen dobrych i 3 bardzo dobre (średnia 3,15). Średnia dla wszystkich badanych elementów wyniosła 3,59 – co w wolnej interpretacji tej skali można nazwać „trójką z dużym plusem”.

Tabela 1a. Ocena elementów poddziałania 1.2.1 SPO WKP dokonana przez beneficjentów (na skali od 1 do 5) według przynależności do KSU

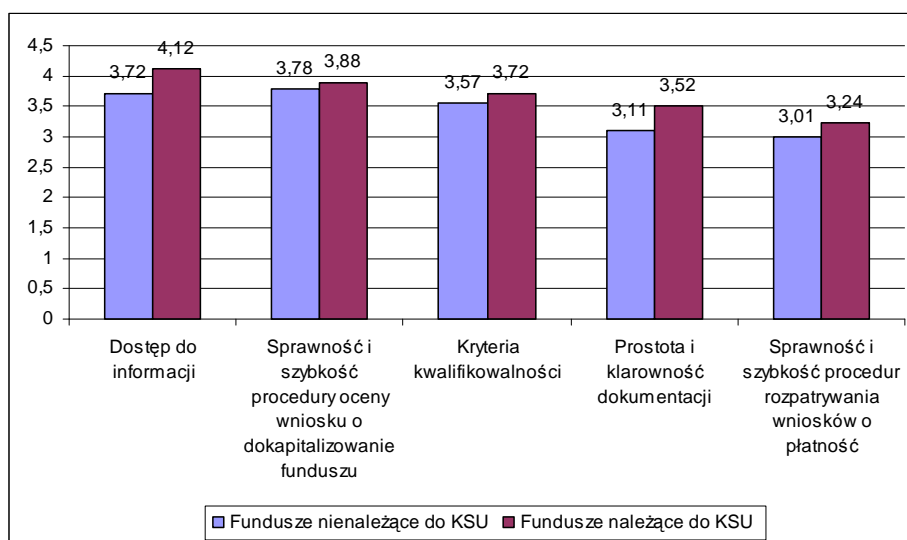
Elementy poddziałania 1.2.1 SPO WKP	Fundusze nienależące do KSU	Fundusze należące do KSU
Dostęp do informacji	3,72	4,12
Sprawność i szybkość procedury oceny wniosku o dokapitalizowanie funduszu	3,78	3,88

Kryteria kwalifikowalności	3,57	3,72
Prostota i klarowność dokumentacji	3,11	3,52
Sprawność i szybkość procedur rozpatrywania wniosków o płatność	3,01	3,24

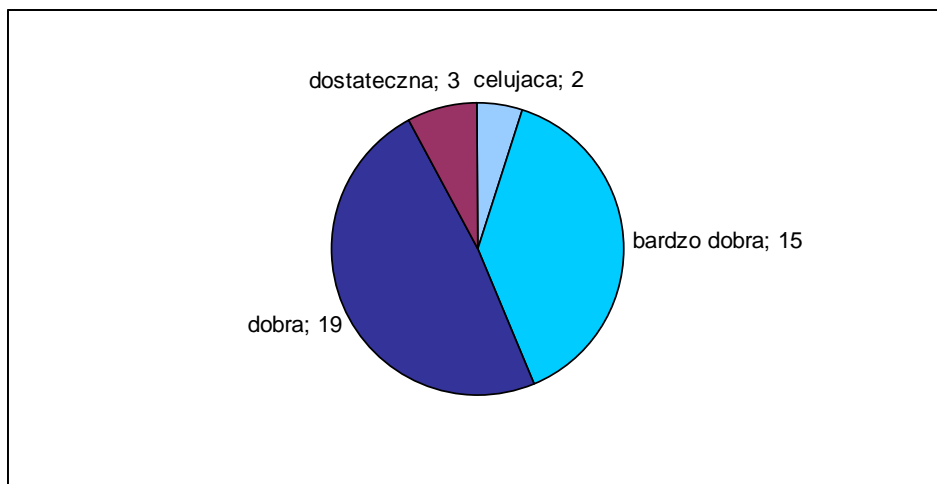
Warto odnotowania różnice w ocenach poszczególnych elementów poddziałania 1.2.1 SPO WKP występują między funduszami należącymi i nienależącymi do KSU. Najwyższe średnie oceny fundusze członkowie KSU wystawiały *dostępowi do informacji*, podczas gdy fundusze niezrzeszone wyżej oceniały *sprawność i szybkość procedury oceny wniosków*. W odniesieniu do pozostałych elementów kierunek rangowania pozostaje podobny, natomiast warto podkreślić, że fundusze należące do KSU miały wyraźnie wyższe średnie oceny całego poddziałania 1.2.1. SPO WKP.

Wykres 2. Średnie oceny elementów poddziałania według przynależności do KSU

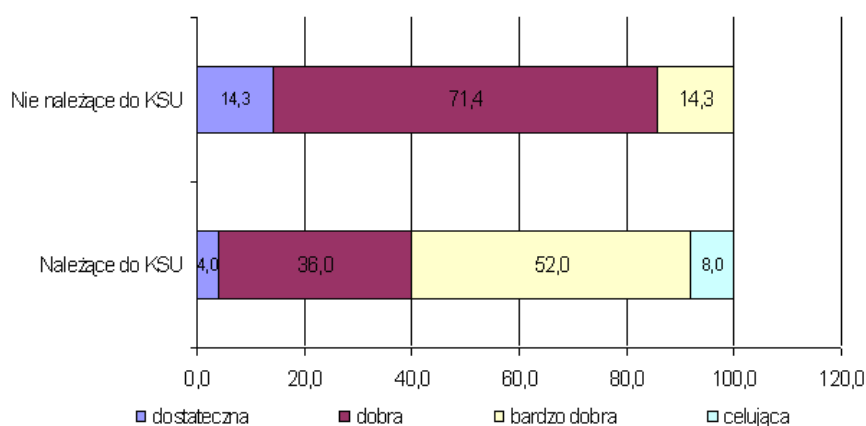
W przypadku oceny współpracy z PARP w zakresie obsługi projektów oceny dokonywano na skali sześciostopniowej (od 1 do 6). 48,7% funduszy oceniło tę współpracę jako dobrą, 38,5 jako bardzo dobrą, 7,7% jako dostateczną – natomiast celującą wystawiają PARP dwa fundusze.

Wykres 3. Ocena współpracy z PARP w ramach poddziałania 1.2.1 SPO WKP

Ponadto, wyraźnie rysuje się trend ku wyższemu ocenianiu współpracy z PARP przez fundusze pożyczkowe należące do KSU, które to najczęściej wystawiały tej współpracy ocenę bardzo dobrą (52%), dobrą (36%) oraz celującą (8%). Fundusze, które nie należą do KSU – choć generalnie w większości również dobrze oceniają współpracę z PARP – znacznie częściej wystawiają ocenę dostateczną (14,3% do 4%) i znacznie rzadziej ocenę bardzo dobrą (14,3% w porównaniu do wspomnianych 52%). Wśród tych funduszy ani razu nie pojawia się ocena celująca dla współpracy z PARP.

Wykres 4. Ocena współpracy z PARP wśród funduszy pożyczkowych należących i nienależących do KSU (w %)

Warto zauważyć, iż w przypadku pięciu funduszy-beneficjentów (12,8%) skorzystanie ze wsparcia poddziałania 1.2.1 wywołało efekty, których się nie spodziewano. Najczęściej opisywano je jako negatywne, jak chociażby konieczność utrzymania płynności akcji pożyczkowej ze środków własnych z powodu znacznych opóźnień w wypłatach transz dotacji, zawieszenie przyjmowania wniosków o pożyczki w oczekiwaniu na dotacje z SPO WKP, czy trudności w zabezpieczaniu pożyczek. Pojawiła się także wypowiedź, że wykorzystanie prowizji za zarządzanie spowodowało konieczność zapłacenia podatku dochodowego od odsetek zwiększających fundusz. Fundusze zwróciły również uwagę na fakt, że pożyczkobiorcy są niechętni do składania zaświadczeń⁵.

Ponadto fundusze wskazywały efekty niespodziewane takie jak: konkurencja ze strony innych funduszy, czy trudności w dotarciu do odbiorców pożyczek.

Jednym z pozytywnych efektów poddziałania 1.2.1 SPO WKP zdaniem funduszy jest korzystniejsza obecnie oferta kredytowa banków lokalnych dla przedsiębiorców - do czego przyczynił się dynamiczny rozwój funduszy pożyczkowych po ich dofinansowaniu (m.in. korzystne oprocentowanie). Ponadto, wystąpiło większe zainteresowanie ofertą pożyczkową funduszy oraz wzrost znaczenia funduszy na rynku regionalnym.

Sześć spośród przebadanych funduszy (15,4%) stwierdziło, iż w trakcie realizacji projektów wystąpiły czynniki, które mogły mieć negatywny wpływ na efekty końcowe. Podobnie, jak w przypadku badanych efektów nieprzewidzianych, tu także można wskazać czynniki bezpośrednio związane z programem, oraz wynikające ze zmian zachodzących w otoczeniu działalności funduszy. Najczęstszym wskazywanym problemem były: nieprecyzyjne zapisy dokumentacji projektowej, dotyczące zasad rozliczania dotacji; niestabilne otoczenie legislacyjne, tj. zmieniające się akty prawne dotyczące programu Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw. Fundusze narzekały także na długie okresy oczekiwania na płatność i weryfikację dokumentacji załączonej do wniosku o płatność. Fundusze zwracały również uwagę na brak wsparcia z programu w zakresie marketingu i reklamy w celu budowania pozytywnego wizerunku funduszy wśród potencjalnych pożyczkobiorców (ostatecznych odbiorców poddziałania 1.2.1)⁶.

Fundusze wskazały także na gwałtowny wzrost zainteresowania sektorem MSP ze strony banków w wyniku wysokiej koniunktury gospodarczej, co wywoływało większe możliwości kredytowe banków i wzrost popytu na pożyczki ze strony przedsiębiorców.

Fundusze wyraziły swój niepokój dotyczący powstawania wielu instytucji para-bankowych, które pogarszają wizerunek instytucji udzielających pożyczek.

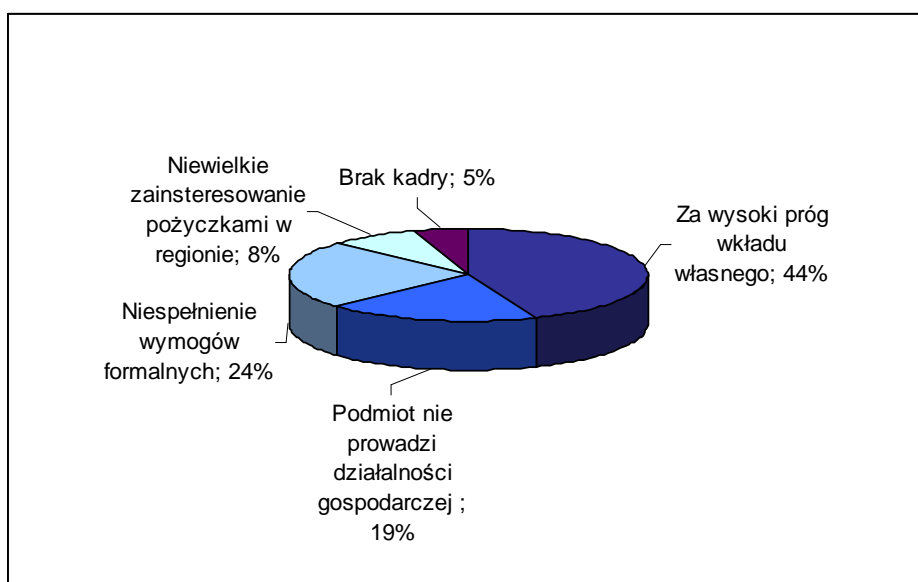
⁵ Takie zaświadczenia są wymagane przez fundusze, gdyż są formą weryfikacji danych deklarowanych przez pożyczkobiorców.

⁶ Koszty marketingu i reklamy dla działalności funduszy pożyczkowych nie były kwalifikowane w ramach programu. Ewentualną działalność w tym zakresie fundusze podejmowały w oparciu o środki własne.

2.2. Opinie pozostałych funduszy pożyczkowych

Badaniem objęto także dwadzieścia funduszy, które nie skorzystały z poddziałania 1.2.1 SPO WKP (zwani dalej „niebeneficjentami”). Niebeneficjentów zapytano m.in. o ocenę trzech tych samych elementów SPO WKP, co beneficjentów, w celu uzyskania możliwości porównania odpowiedzi pomiędzy obiema grupami. 7 funduszy (35%) niebeneficjentów rozważało skorzystanie z dotacji. Na pytanie o powody braku zainteresowania ofertą SPO WKP, fundusze wymieniały bardzo różne argumenty, wśród których najczęściej pojawiał się brak środków na wymagany wkład własny⁷ – czy generalnie kłopoty finansowe (kapitałowe) instytucji.

Wykres 5. Powody nieskorzystania z poddziałania 1.2.1 SPO WKP

Jako główny powód nie skorzystania z dotacji wymieniano za wysoki próg wkładu własnego (44% fundusze), następnym wskazywanym powodem (24%) było niespełnienie wymogów formalnych oraz nie prowadzenie działalności gospodarczej przez podmiot (19%), oraz niewielkie regionalne zainteresowanie pożyczkami (8%) i brak kadry (5%).

⁷ Wkład własny wynosił 30% wydatków kwalifikujących się do wsparcia, był pokrywany przez projektodawcę w gotówce. W dwóch pierwszych rundach aplikacyjnych wartość dotacji była nie mniejsza niż 5 mln zł i nie większa niż 50 mln zł. W trzeciej rundzie aplikacyjnej obniżeniu uległa minimalna kwota dotacji do 3 mln zł, co pozwoliło na obniżenie progu wymaganego wkładu własnego wnoszonego przez beneficjent.

Warto zaznaczyć, iż średnie oceny poszczególnych elementów poddziałania 1.2.1 SPO WKP wystawiane przez przedstawicieli funduszy pożyczkowych, które nie skorzystały z dotacji, są znacznie niższe, niż oceny dokonane przez beneficjentów⁸. Przypomnijmy, iż średnia ocen beneficjentów wynosiła 3,59 – podczas gdy niebeneficjenci oceniają całość na 2,7 – czyli o punkt niżej. Pomimo to, według 85% niebeneficjentów (6 przypadków na 7) zasady udzielania wsparcia w ramach 1.2.1 SPO WKP były dostosowane do potrzeb polskiego sektora MSP.

Wśród kwestii, które według niebeneficjentów należałoby poprawić w tego typu programach w przyszłości, jest ułatwienie lokalnym funduszom dostępu do kapitału, przez co środki będą mogły być dostępne bliżej miejsca działania przedsiębiorców.

Według 57% niebeneficjentów zasady udzielania wsparcia z SPO WKP były dostosowane do potrzeb i charakteru działalności ich instytucji – zaledwie 3 fundusze twierdziły przeciwnie, a 13 nie miało zdania na ten temat. Przedstawiciele trzech funduszy uznali, że kapitał ich funduszu był zbyt mały, a o wsparcie mogły starać się fundusze, które posiadały odpowiednio wysoki wkład własny⁹. Generalnie, fundusze uważały, że zasady udzielenia wsparcia z poddziałania 1.2.1 bardziej promowały duże fundusze pożyczkowe¹⁰.

Tabela 2. Ocena elementów poddziałania 1.2.1 SPO WKP dokonana przez niebeneficjentów (na skali od 1 do 5)

Elementy poddziałania 1.2.1 SPO WKP	1	2	3	4	5	Średnie oceny
Dostęp do informacji	0	4	2	1	0	2,57
Kryteria kwalifikowalności	0	3	4	0	0	2,57
Prostota i klarowność dokumentacji	0	2	3	2	0	3,0

⁸ Udział w badaniu niebeneficjentów miał za zadanie dostarczyć materiału porównawczego i poznać opinie zewnętrznych, niezaangażowanych w realizację programu podmiotów.

⁹ Por. przypis 6.

¹⁰ Podczas trzeciej rundy aplikacyjnej zmniejszono minimalną kwotę wsparcia, o jaką mógł się ubiegać fundusz z 5 mln do 3 mln zł. Dzięki temu droga do dotacji została otwarta dla mniejszych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, zwłaszcza o charakterze lokalnym, które dotychczas nie dysponowały wystarczającym wkładem własnym. W przypadku funduszu mikropożyczkowego wymagany wkład wynosi 30% w gotówce, a w przypadku funduszu poręczeniowego 20%.

3. Działalność funduszy pożyczkowych¹¹

3.1. Zakres terytorialny programów pożyczkowych

Prawie 11% (12) ze wszystkich 110 programów pożyczkowych ma zakres ogólnokrajowy; 72 programy mają zasięg wojewódzki, 24 programy obejmują wyłącznie terytorium powiatu; dwa programy adresowane były do mieszkańców tylko dwóch gmin. Biorąc pod uwagę wszystkie programy wdrażane na poziomie województwa, najwięcej – 30 programów - realizowanych jest w województwie wielkopolskim, następnie w łódzkim - 20, dolnośląskim – 19; najrzadziej programy wdrażane są w województwie pomorskim (4) oraz lubuskim (5).

Z danych zagregowanych wynika, że 15,08% ze wszystkich programów realizowano w województwie wielkopolskim, a najmniej – 2% obejmowało zasięg województwa pomorskiego. Województwa łódzkie, mazowieckie oraz dolnośląskie fundusze pożyczkowe wskazywały w zakresie terytorialnym około 10% swoich programów, warmińsko-mazurskie w 8,5% programów, małopolskie w 7,54%, śląskie i podkarpackie w około 6% - na dalszych miejscach uplasowały się województwa opolskie (5%), świętokrzyskie (4%) oraz zachodniopomorskie (4%), kujawsko-pomorskie (3,5%).

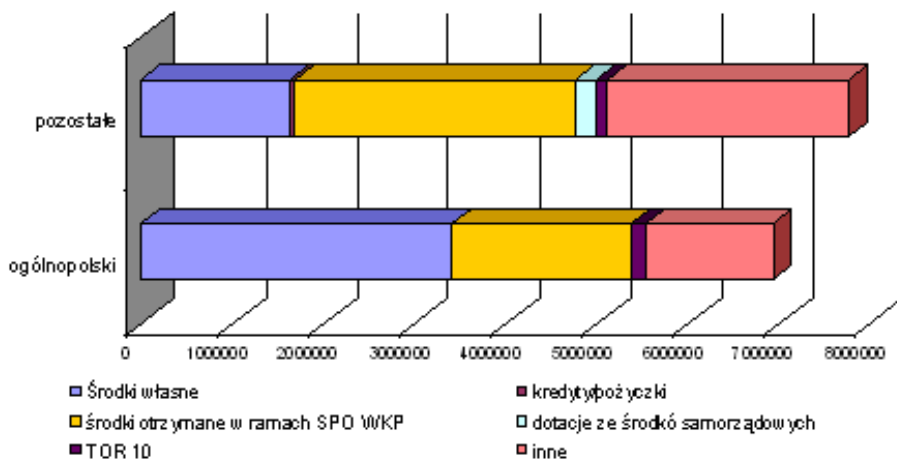
Do powiatów, w których realizowane są pojedyncze programy, należą, powiat: białogardzki, bieszczadzki, braniewski, brodnicki, ciechanowski, dębicki, dzierzoniowski, elbląski, giżycki, gołdapski, gostyński, iławski, jeleniogórski, kościański, leski, lidzbarski, limanowski, m. Szczecin, m. Żory, mielecki, niżański, olecki, ostrowski, piotrkowski, pleszewski, płocki, poznański, średzki, stalowowolski, strzyżowski, wałbrzyski, warszawski zachodni, zambrowski. W ośmiu powiatach realizowany jest więcej niż jeden program: po 2 programy w powiatach: konińskim, koszalińskim, krotoszyńskim i ostródzkim; po 3 programy w powiatach: kaliskim, kępińskim, radomskim oraz świdnickim.

Zasadniczą różnicę między programami realizowanymi na poziomie całego kraju (w sumie 11%) oraz programami lokalnymi (wojewódzkimi, powiatowymi bądź gminnymi) stanowi wykorzystanie środków własnych, środków otrzymanych w ramach SPO WKP oraz innych źródeł finansowania. Programy ogólnopolskie mają znacznie wyższy udział środków własnych od programów realizowanych na niższych poziomach administracyjnych. Programy o mniejszym zasięgu znacznie częściej – oraz w większym zakresie – finansowane są z dotacji samorządowych oraz z innych źródeł.

---

¹¹ Dane finansowe zamieszczone w niniejszym podrozdziale dotyczą funduszy, które wzięły udział w badaniu. Nie odnoszą się do całej populacji funduszy pożyczkowych, dlatego też nie pokrywają się z danymi finansowymi prezentowanymi w raporcie Polskiego Stowarzyszenia Funduszy Pożyczkowych pt. „Raport o stanie Funduszy Pożyczkowych w Polsce”, Nr 9/2008 - Stan na dzień 31.12.2007. Dodatkowo, dane dotyczą funduszy, które skorzystały z dotacji programu SPO WKP oraz funduszy, które nie korzystały z dotacji.

Wykres 6. Struktura źródeł finansowania pożyczek ze względu na zakres terytorialny programu (średnie wartości programów w zł)

Wśród funduszy, które skorzystały ze wsparcia SPO WKP 12,3% (10) programów obejmowało terytorium całego kraju, podczas gdy wśród funduszy niebeneficjentów odsetek ten wynosił 6,9% - co oznacza, iż wśród wszystkich programów ogólnopolskich przeszło 83% stanowiły programy realizowane przez beneficjentów 1.2.1 SPO WKP.

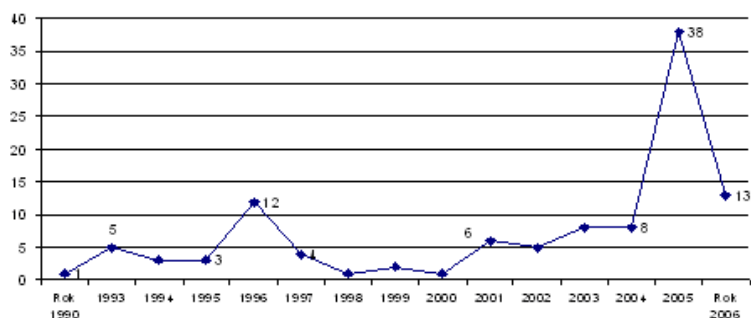
3.2. Realizacja programów pożyczkowych

Fundusze pożyczkowe mogą prowadzić równoległe kilka programów pożyczkowych, skierowanych do różnych podmiotów oraz regulowanych odrębnymi zasadami.

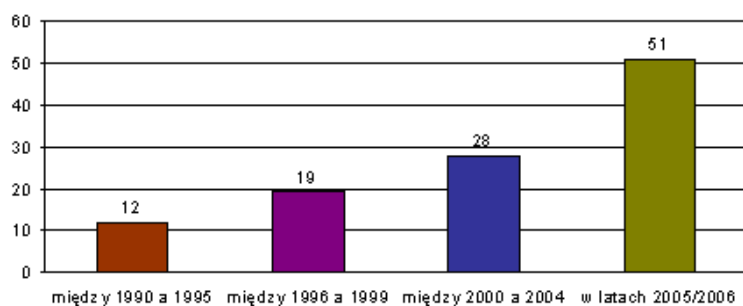
Najwięcej programów pożyczkowych założono w roku 2005 (34,9%), następnym rekordowym rokiem był rok 2006, a potem kolejno rok 1996 (10,1%) oraz lata 2003 i 2004 po 8 programów – co stanowiło 7,3% wszystkich 110 wdrażanych programów. Z danych wynika, iż fundusze realizowały średnio rocznie 7,3 programu w okresie 1990-2006.

Na podstawie danych zagregowanych widać wyraźnie trend rosnący: od początku istnienia liczba programów realizowanych przez fundusze sukcesywnie wzrastała aż do roku 2005. Następnie trend nieco wyhamował, choć nadal liczba programów w tym okresie była wyższa od przeciętnej z połowy lat dziewięćdziesiątych. W sumie na przebadanych 56 funduszy przypada 110 programów – średnio na jeden fundusz wypadają zatem prawie dwa programy.

Wykres 7. Liczba programów pożyczkowych w poszczególnych latach

Wykres 8. Liczba programów pożyczkowych w poszczególnych okresach

Przeciętny program pożyczkowy – włączając w to wszystkie źródła finansowania – miał wartość około 2,6 mln zł. Analizując strukturę finansowania, najczęściej fundusze finansowały swoje programy ze środków własnych (średnia na program ok. 2,8 mln zł), w drugiej kolejności były to środki otrzymane w ramach SPO WKP (średnia na dany program ok. 6,6 mln zł), następnym w kolejności źródłem finansowania były dotacje ze środków samorządowych w przeciętnej kwocie ok. 801 tys. zł na program; środki otrzymane w ramach TOR 10¹² znalazły się w 20 programach (średnia dotacja 701 tys. zł), natomiast najrzadziej, choć w znacznej kwocie, źródłem finansowania programów były kredyty lub pożyczki – średnia dla programu 1,4 mln zł.

¹² „Projekt Rozwoju Małej Przedsiębiorczości – TOR 10” był realizowany w ramach pożyczki z Banku Światowego, którą rząd polski uzyskał w 1991 r. w wysokości 80 mln USD. Głównym celem projektu było stworzenie w Polsce systemu instytucji aktywnie wspierających przedsiębiorczość, nakierowanych na pomoc osobom bezrobotnym lub zagrożonym utratą pracy oraz szukających swojej życiowej szansy w założeniu własnej firmy. Projekt realizowało Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, korzystające z pomocy technicznej Uniwersytetu Stanowego Ohio. Projekt zakładał organizacyjne, merytoryczne i finansowe wsparcie wybranych w drodze konkursu (I edycja – 1993 r., II edycja – 1995 r.) lokalnych instytucji pozarządowych typu non-profit (stowarzyszeń i fundacji), tak aby mogły rozwijać swoją aktywność w zakresie: pomocy dla bezrobotnych i zagrożonych utratą pracy, którzy

Tabela 3. *Struktura źródeł finansowania programów pożyczkowych*

Źródło finansowania	Liczba programów	Średnia (w zł)	Mediana (w zł)	Dominanta (w zł)
środki własne	70	2.865.261	723.283	3.000.000
środki otrzymane w ramach SPO WKP	49	6.622.535	5.000.000	5.000.000
dotacje ze środków samorządowych	29	801.319	20.000	10.000
środki uzyskane w ramach TOR 10	20	701.991	595.356	
kredyty/pożyczki	4	1.458.500	1.050.000	

Poza wyszczególnionymi w badaniu kategoriami, reprezentanci funduszy wymieniali jeszcze inne, dodatkowe źródła finansowania. W przypadku 23 programów pojawiały się dotacje PARP (zapewne respondenci omyłkowo wymieniali tę kategorię jako dodatkową), respondenci wymieniali również budżet państwa - 10 wskazań, dochody z działalności funduszu – 8 wskazań (prawdopodobnie chodziło o inne środki własne), odsetki stanowiły dodatkowe źródło finansowania w 5, a banki w 3 przypadkach. Incydentalnie pojawiały się także wskazania na dotacje z Funduszu Phare, Kanadyjskiego Funduszu Pożyczkowego oraz budżety wojewódzkie, które można zaliczyć do odrębnej kategorii środków samorządowych. Tylko jeden program był wspierany przez prywatnego inwestora (sponsor).

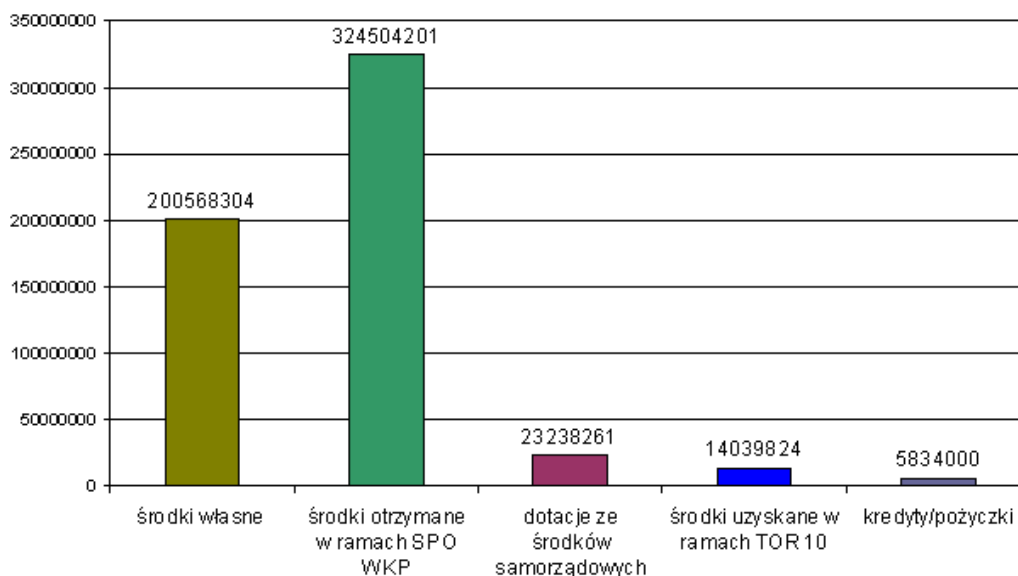
Fundusze pożyczkowe dysponowały łączną kwotą: 200,5 mln zł ze środków własnych, 324,5 mln zł ze środków otrzymanych w ramach SPO WKP, 23 mln zł z dotacji ze środków samorządowych, 14 mln zł w ramach TOR 10 oraz 5,8 mln zł z kredytów i pożyczek¹³.

---

wykazują predyspozycje do stania się przedsiębiorcami oraz integracji lokalnych środowisk w celu aktywnego przezwycięzania bezrobocia.

¹³ Dane dotyczą funduszy uczestniczących w badaniu, nie jest to pełen obraz rynku funduszy pożyczkowych.

Wykres 9. Łączny kapitał funduszy pożyczkowych w podziale na źródła finansowania

Prawie 30% programów nie przekracza łącznej wartości miliona złotych; dalsze 20% zawiera się w przedziale od jednego do dwóch milionów złotych. Jedynie 10% programów (5) dysponowało budżetem powyżej 10 milionów złotych.

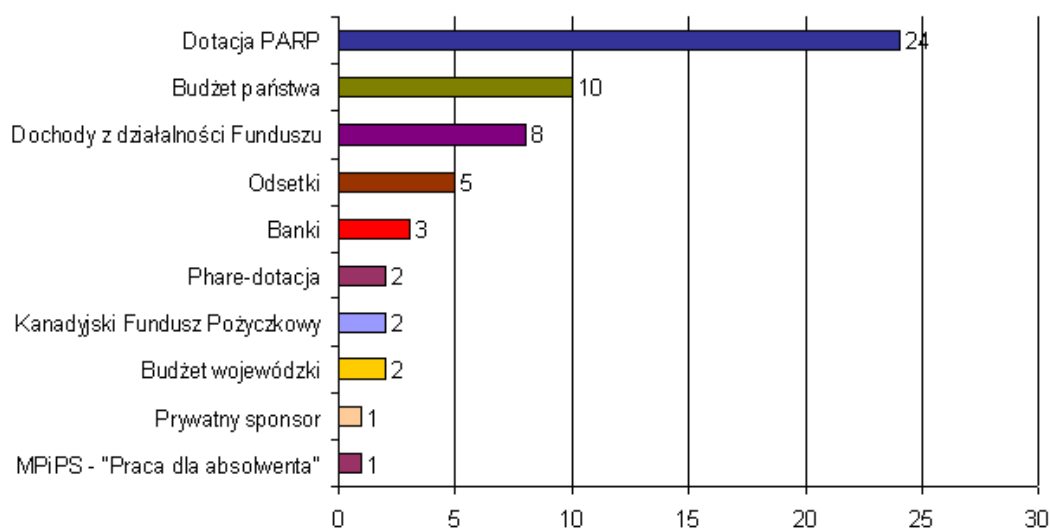
Z łącznych zestawień średnich wielkości finansowania funduszy pożyczkowych wynika, iż przynależność instytucjonalna (do KSU) nie wiąże się z wyższą kapitalizacją funduszy pożyczkowych. Jedynie w przypadku środków otrzymanych w ramach SPO WKP oraz w przypadku kategorii kredytów/pożyczek fundusze należące do KSU mają średnio większe środki finansowe.

Tabela 4. Źródła finansowania funduszy pożyczkowych w rozróżnieniu na przynależność do KSU

Łączne kwoty posiadane przez fundusze pożyczkowe w ramach:	Fundusze należące do KSU	Pozostałe
środki własne	56.257.665,0	35.345.163,0
środki otrzymane w ramach SPO WKP	116.749.504,0	29.813.154,0
dotacje ze środków samorządowych	2.416.835,0	3.725.500,0
środki uzyskane w ramach TOR 10	5.889.181,0	3.139.360,0
kredyty/pożyczki	4.834.000,0	0
Średnie kwoty (na jeden program) posiadane przez fundusze	Fundusze należące do KSU	Pozostałe

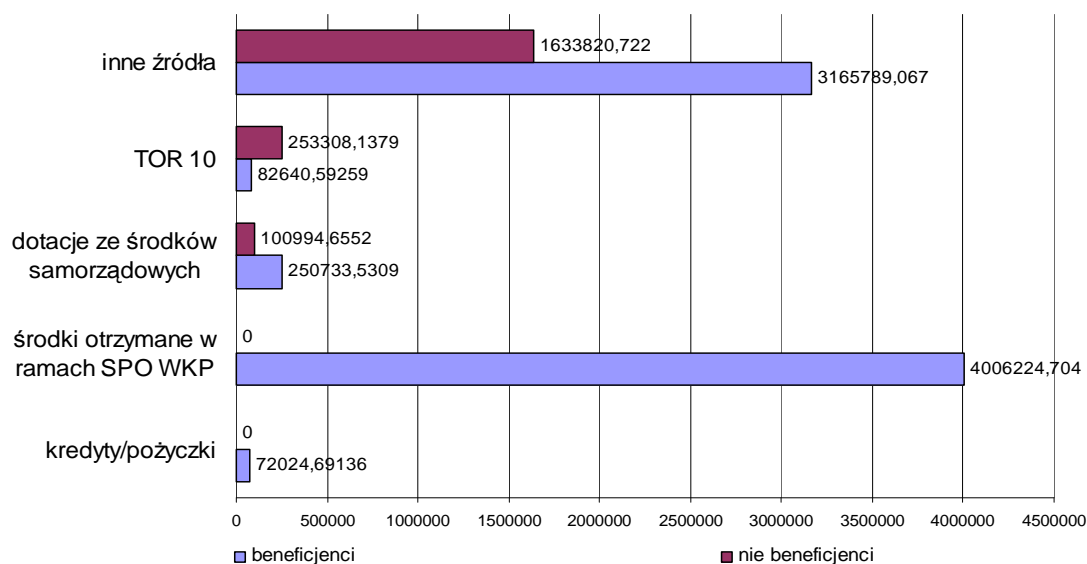
pożyczkowe w ramach:		
środki własne	1.442.504,23	2.079.127,25
środki otrzymane w ramach SPO WKP	2.993.577,0	1.753.714,9
dotacje ze środków samorządowych	61.970,1	219.147,1
środki uzyskane w ramach TOR 10	151.004,6	184.668,2
kredyty/pożyczki	123.948,7	0

Wykres 10. Inne źródła finansowania wymieniane przez fundusze

Fundusze dokapitalizowane w ramach 1.2.1 SPO WKP realizowały w sumie 81 programów (73,6%). Beneficjenci 1.2.1 SPO WKP realizowali prawie 3 razy więcej programów niż fundusze, które nie skorzystały ze wsparcia programu. Biorąc pod uwagę wszystkie źródła finansowania, wartość przeciętnego programu realizowanego przez beneficjentów wynosiła ok. 6,15 mln zł, podczas gdy fundusze niebeneficjenci wydawały średnio na program 2,7 mln zł – czyli prawie trzykrotnie mniej od funduszy, które skorzystały z pomocy PARP. Beneficjenci otrzymali przeszło dwukrotnie wyższe dotacje ze środków samorządowych (średnio na jeden program 250733,53 zł) niż niebeneficjenci (średnio na jeden program 100994,65 zł). Natomiast, przeciętny program realizowany przez niebeneficjentów posiadał więcej środków z TOR 10 – średnio 253308,13 zł (82640,59 zł w przypadku beneficjentów). Największy udział w finansowaniu programów miały środki otrzymane w ramach SPO WKP – prawie 50% (średnio na jeden program 2,9 mln zł – łącznie 4 mln zł) - stąd struktura pozostałych źródeł finansowania odgrywa inną rolę dla niebeneficjentów.

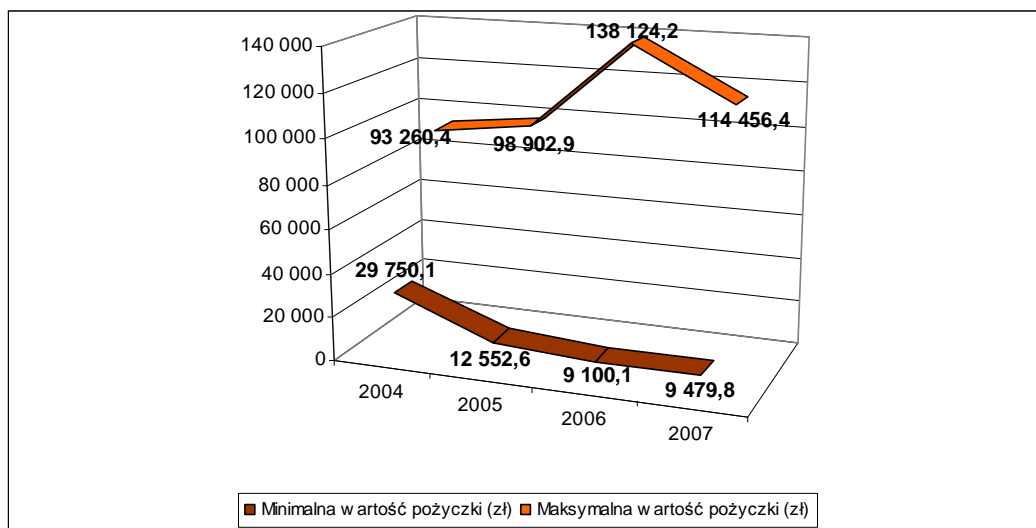
Wykres 11. Łączny kapitał funduszy pożyczkowych w podziale na źródła finansowania oraz na beneficjentów i niebeneficjentów

3.3. Parametry pożyczek

Wśród funduszy limitujących minimalne kwoty wartości pożyczki, kwota ta wyniosła w roku 2004 średnio: 29750 zł, w roku 2005 -12552 zł, w roku 2006 - 9100 zł, w roku 2007 - 9479 zł. Warto nadmienić, iż nie wszystkie programy określały minimalną kwotę pożyczki. Maksymalna wartość udzielanych pożyczek rosła do roku 2006: z 93260,4 do 138124,2 zł, po czym nieco spadła w roku 2007 – 114456,4 zł. Wartości te dotyczą wszystkich programów pożyczkowych, nie tylko tych dokapitalizowanych ze środków SPO WKP, gdzie maksymalna kwota wynosiła 120 tys. zł.

Wykres 12. Minimalne i maksymalne wartości pożyczek (średnie)

Średnioroczne wartości maksymalnych pożyczek (średnie w danym roku dla wszystkich badanych programów) udzielanych przez fundusze wahają się od 93 tys. - do 138 tys. zł. Przeciętna maksymalna pożyczka udzielana w roku 2007 była o 20% wyższa od pożyczek udzielanych trzy lata wcześniej. Dla maksymalnych kwot trend jest wzrostowy, podczas gdy dla minimalnych kwot średnie wartości pożyczek maleją: obserwowane zwiększanie się różnic świadczyć może o rosnącej elastyczności działalności funduszy.

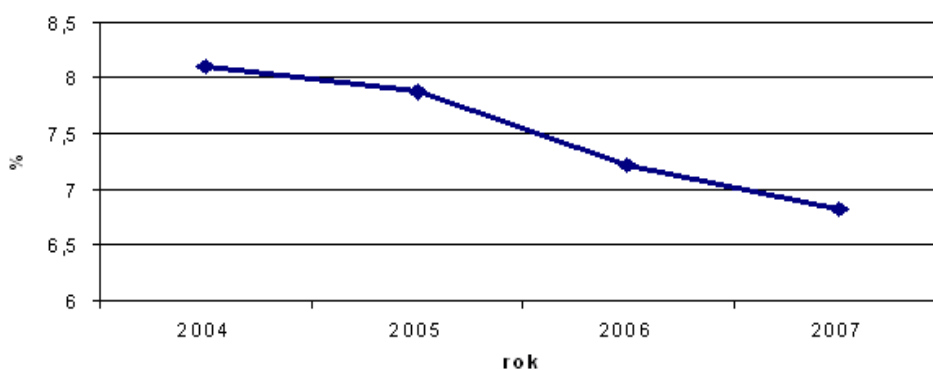
Średnia minimalna wartość pożyczki (zł) w latach 2004-2007 udzielonej przez beneficjentów była niższa wśród programów realizowanych przez beneficjentów 1.2.1 SPO WKP niż wśród niebeneficjentów – analogicznie średnie maksymalne wartości pożyczek także były wyższe dla programów realizowanych przez beneficjentów.

Tabela 5. Porównanie beneficjentów i niebeneficjentów

Średnia minimalna wartość pożyczki (zł)	2004	2005	2006	2007
Beneficjenci	28.045,5	12.786,8	7.939,7	7.945,5
Niebeneficjenci	30.460,0	11.784,6	11.407,4	13.666,7

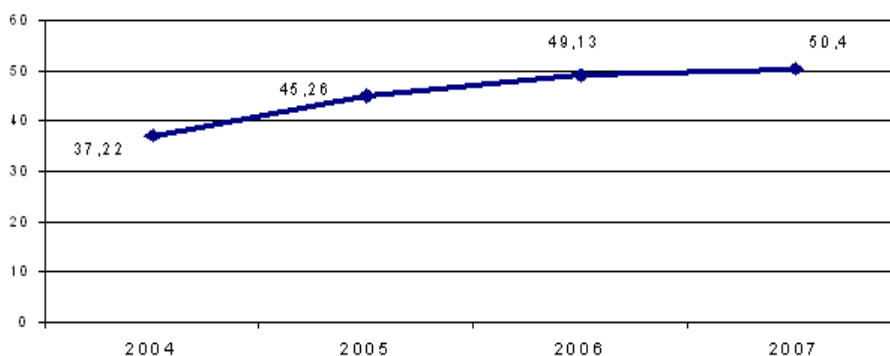
Średnia maksymalna wartość pożyczki (zł)	2004	2005	2006	2007
Beneficjenci	116.165,4	115.570,3	162.575,3 ¹⁴	122.830,9 ¹⁵
Niebeneficjenci	72.870,4	64.841,9	78.988,7	88.604,4

Wykres 13. Średnie oprocentowanie pożyczki w ciągu roku (%)

Od roku 2004 średnie oprocentowanie udzielanych pożyczek spadło z 8,11% do 6,83% w roku 2007 – co oznacza średnioroczny spadek o 0,5%. Odwrotny trend obserwujemy w przypadku maksymalnych okresów spłaty: z 37 miesięcy średnia sukcesywnie rośnie do przeszło 50 miesięcy.

Wykres 14. Maksymalny okres spłaty pożyczki (w miesiącach)

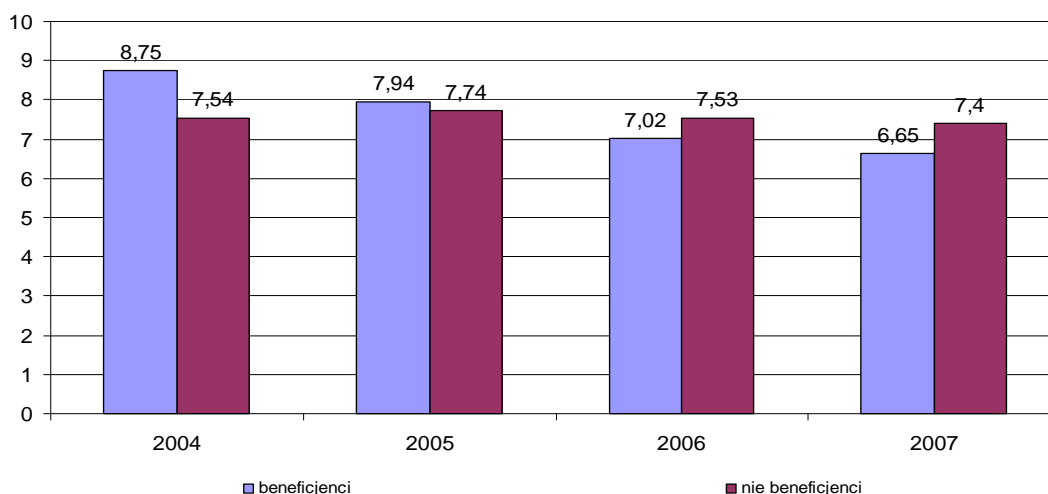

¹⁴ Jeden fundusz mógł prowadzić kilka programów, w tym finansowane z SPO WKP oraz niezwiązane z dotacją, dlatego średnie maksymalne kwoty pożyczek w ramach funduszu przekraczają maksymalną dopuszczalną kwotę udzielaną przez programy pożyczkowe dokapitalizowane z SPO WKP (120 tys. zł).

¹⁵ Jeden fundusz mógł prowadzić kilka programów, w tym finansowane z SPO WKP oraz niezwiązane z dotacją, dlatego średnie maksymalne kwoty pożyczek w ramach funduszu przekraczają maksymalną dopuszczalną kwotę udzielaną przez programy pożyczkowe dokapitalizowane z SPO WKP (120 tys. zł).

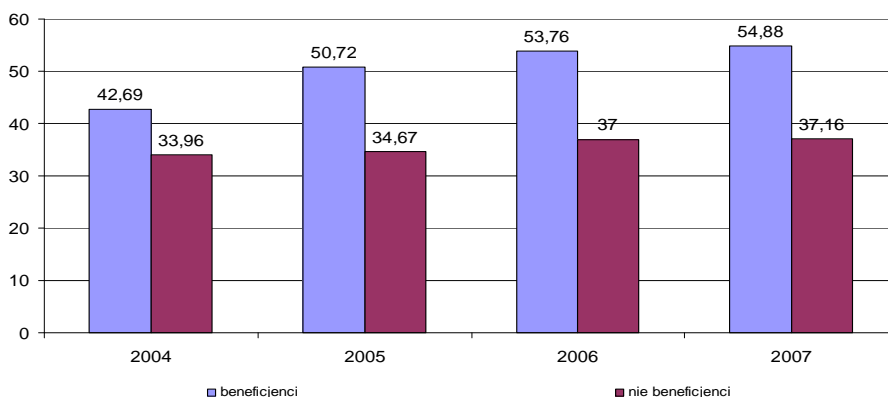
W okresie 2004-2005 średnie oprocentowanie pożyczek udzielanych przez beneficjentów było nieznacznie wyższe od oferty niebeneficjentów; sytuacja zmieniła się w latach 2006-2007, kiedy to beneficjenci poddziałania 1.2.1 oferowali niższe oprocentowanie pożyczek.

Wykres 15. Średnie oprocentowanie pożyczki w ciągu roku (%)

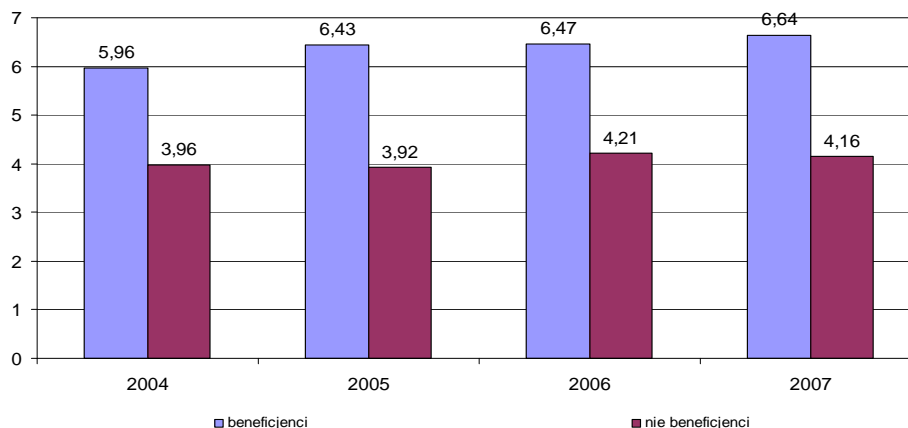

Z porównania parametrów udzielanych pożyczek wśród beneficjentów i niebeneficjentów poddziałania 1.2.1 wynika, iż beneficjenci oferują dłuższe minimalne okresy spłaty pożyczki (około 14 miesięcy dłuższe od niebeneficjentów) oraz dłuższe maksymalne okresy karencji w spłacie pożyczek (około 2 miesięcy dłuższe od niebeneficjentów).

Wykres 16. Średni maksymalny okres spłaty pożyczki (w miesiącach)

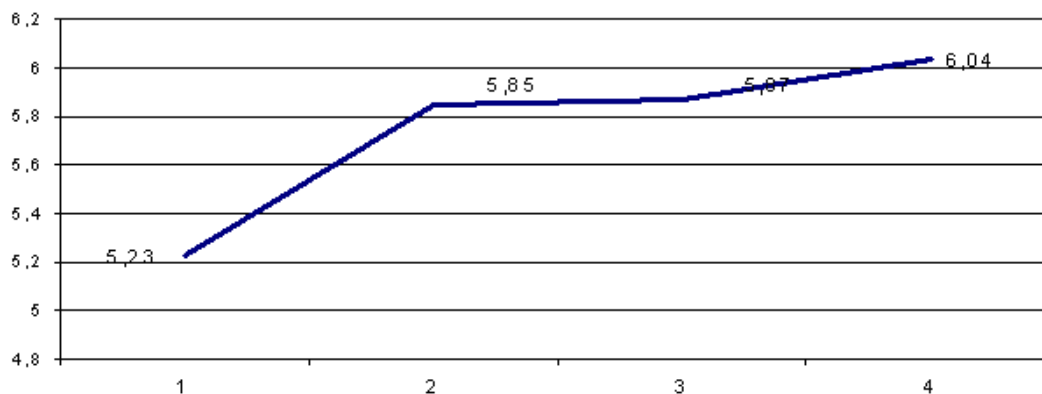

Wykres 17. Średni maksymalny okres karencji w spłacie pożyczek (w miesiącach)

Średnie wartości prowizji na przestrzeni czterech ostatnich lat malały: od 2,29% w roku 2004 -do 1,9% w roku 2007. Sukcesywnie spadał w tym okresie także minimalny udział własny przedsiębiorstw: z 21% do 19,4% w roku 2007. O większej elastyczności oferty funduszy świadczy też wzrost maksymalnego okresu karencji pożyczki: średnio z 5 miesięcy do 6 miesięcy.

Wykres 18. Maksymalny okres karencji w spłacie pożyczek (w miesiącach)

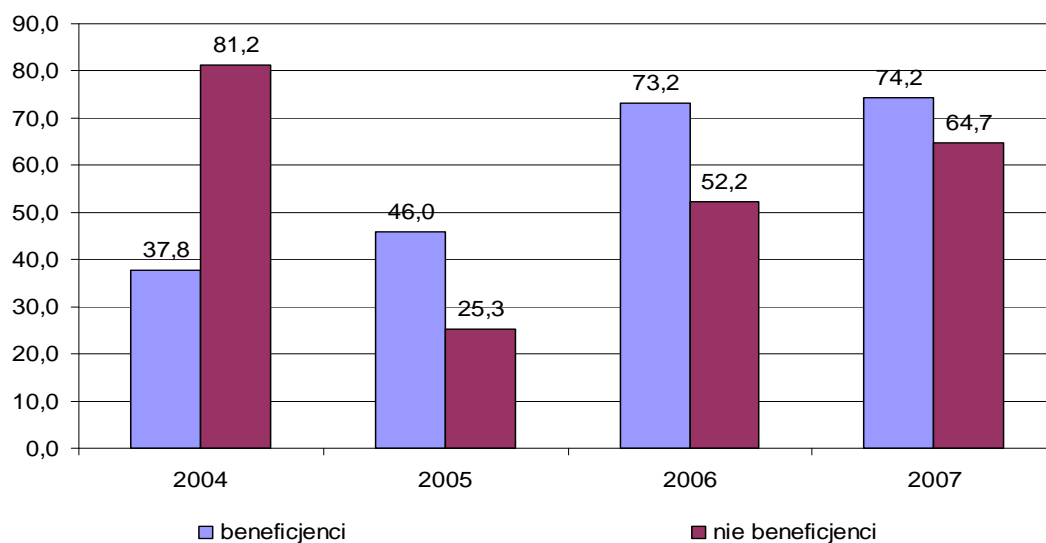

Średnioroczna liczba wniosków, o przyznanie pożyczek w okresie 2004-2007 wahała się między 39 w roku 2005 – a 71 w roku 2007, podczas gdy średnia liczba udzielanych finalnie pożyczek wynosiła - w tych samych latach dla wszystkich funduszy - 35 do 64. Łączna wartość pożyczek udzielonych w danym roku (w zł) wynosiła kolejno: rok 2004 - 1807489 zł; rok 2005 - 1321632 zł; rok 2006 - 2642837 zł oraz 2841275 zł w roku 2007.

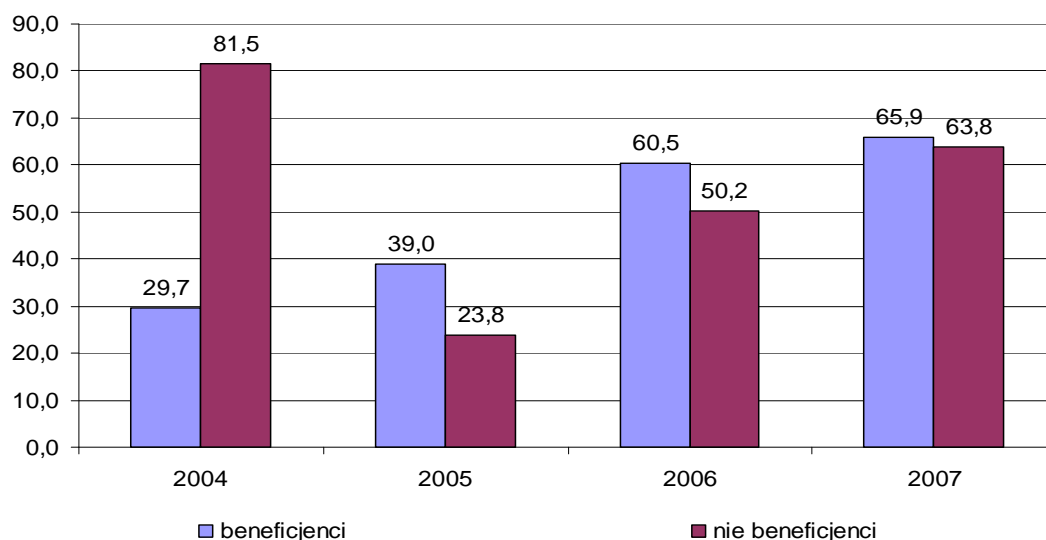

Średnioroczna liczba wniosków złożonych u beneficjentów wahała się między 37 a 74, natomiast u niebeneficjentów bardzo dużo wniosków złożono w roku 2004 – średnio 81na fundusz, w kolejnym roku wartość ta drastycznie spadła do 25 wniosków. W kolejnych latach nastąpił wzrost – 2006 złożono średnio 52 wnioski, w 2007 64.

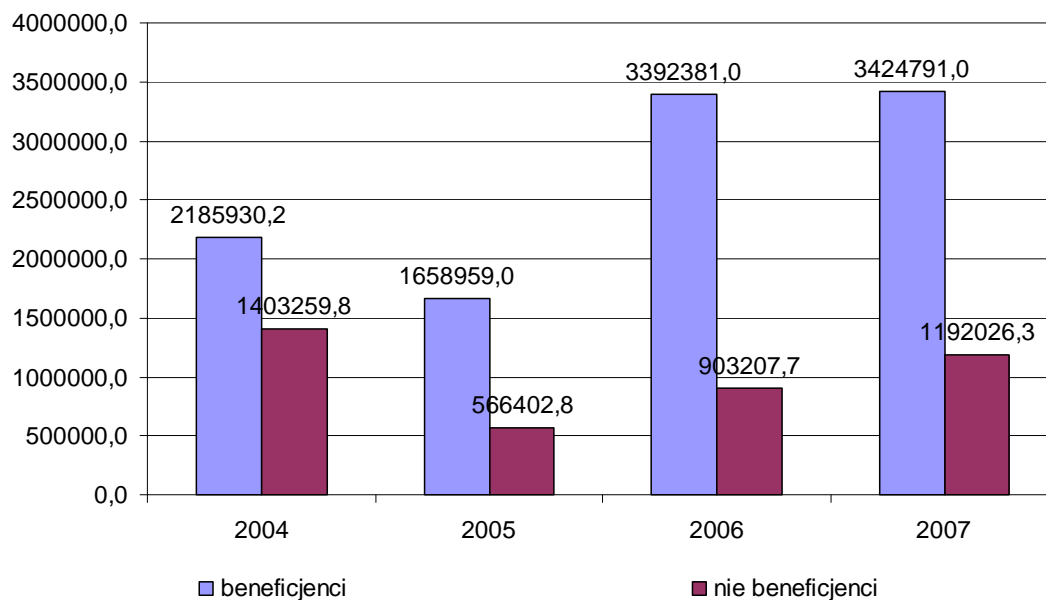
Wykres 19. Średnia liczba wniosków o przyznanie pożyczek złożonych w danym roku (szt.)

Wykres 20. Średnia liczba pożyczek udzielonych w danym roku (szt.)

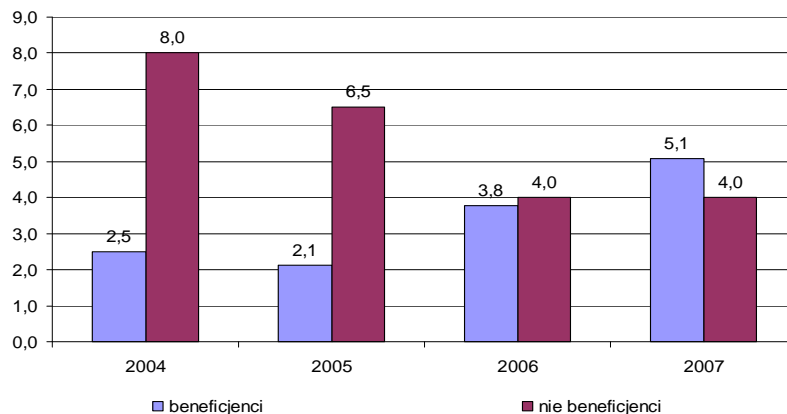
Wykres 21. Łączna wartość pożyczek udzielonych w danym roku (zł)

Łączna wartość udzielonych finalnie pożyczek wśród beneficjentów zawierała się w przedziale od 1,6 mln zł do 3,4 mln zł. Niebeneficjenci udzielili zdecydowanie mniej pożyczek, które opiewały na mniejsze wartości (od 560 tys. zł do 1,4 mln zł)

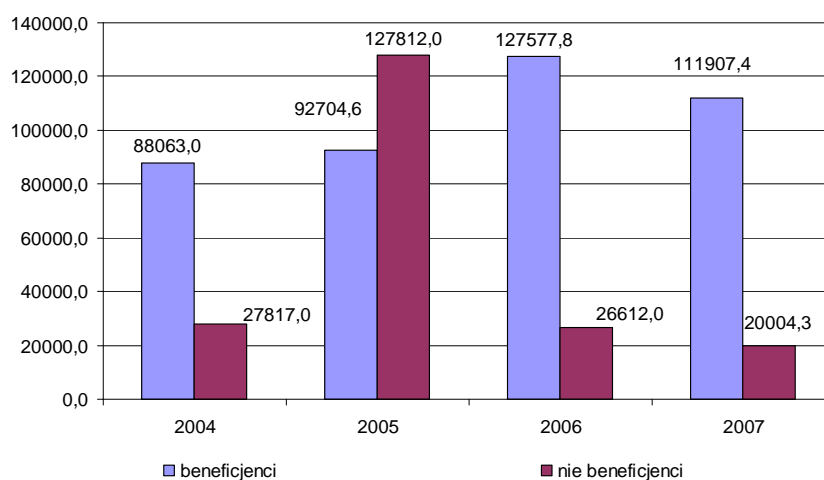
Średnia liczba pożyczek „straconych” w roku 2004 wynosiła 4,3 przy ich średniej wartości 67981 zł; w roku 2005 2,9 przy wartości 99087 zł; w roku 2006 3,8 przy wartości 102336 zł; w roku 2007 4,9 przy średniej wartości „straconych” pożyczek 93526 zł. Średnia liczba przedsiębiorstw, które uzyskały pożyczki w roku 2004 wynosiła 59,9 – w roku następnym spadła do 33,7. Następnie rosła w latach 2006-2007 z 56,4 do 62,1 firm.

Wykres 22. Średnia liczba pożyczek utraconych w danym roku (szt.)

W latach 2004 i 2005 niebeneficjenci utracili zdecydowanie więcej pożyczek niż fundusze, które korzystały z dotacji SPO WKP. W 2004 była to różnica niemal czterokrotna. W 2007 roku natomiast sytuacja odwróciła się i to beneficjenci stracili średnio więcej pożyczek. Rok 2005 i 2006 przyniósł najwyższe wartości utraconych pożyczek. W 2005 roku ucierpiał niebeneficjent, w następnym beneficjent.

Wykres 23. Średnia wartość pożyczek utraconych w danym roku (zł)

W przypadku 48 programów nie odrzucono ani jednego wniosku o pożyczkę; natomiast na pozostałe 62 programy w sumie odrzucono 417 wniosków, co oznacza, iż średnio na jeden program odrzucano prawie co siódmy wniosek.

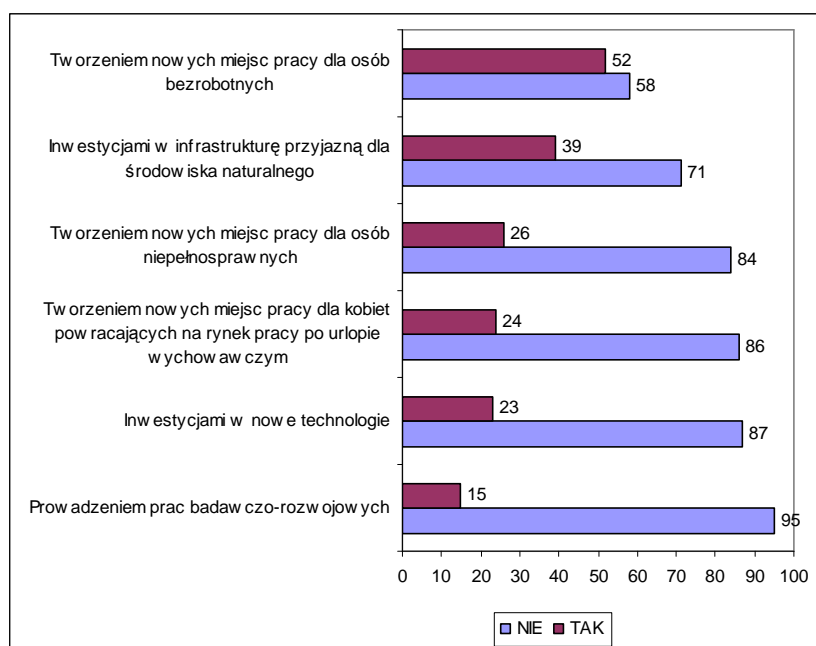
Jeśli chodzi o strukturę funkcjonalną rekomendowanych projektów, najczęściej przyczyniają się one tworzenia nowych miejsc pracy dla osób bezrobotnych oraz inwestycji w infrastrukturę przyjazną dla

środowiska naturalnego. Najbardziej fundusze premują projekty związane z prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych, oraz inwestycjami w nowe technologie.

Tabela 6. *Premiowanie określonych kategorii projektów*

Czy udzielając pożyczki fundusze premują projekty związane z:	NIE	TAK
Prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych	95	15
Inwestycjami w nowe technologie	87	23
Tworzeniem nowych miejsc pracy dla kobiet powracających na rynek pracy po urlopie wychowawczym	86	24
Tworzeniem nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	84	26
Inwestycjami w infrastrukturę przyjazną dla środowiska naturalnego	71	39
Tworzeniem nowych miejsc pracy dla osób bezrobotnych	58	52

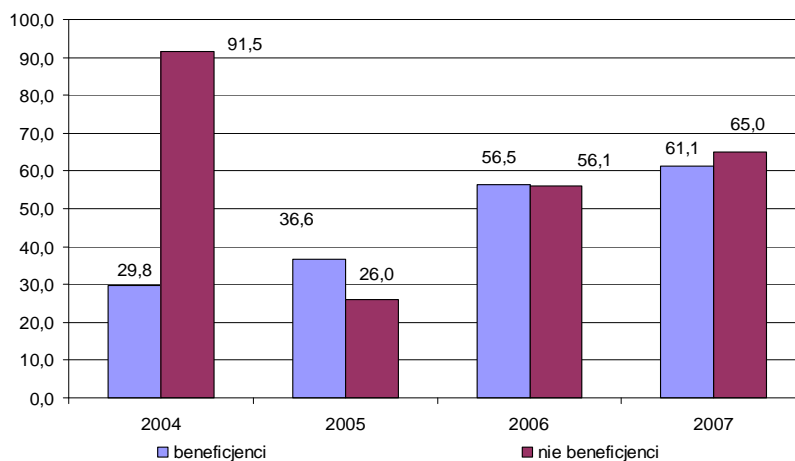
Wykres 24. *Premiowanie określonych kategorii projektów*

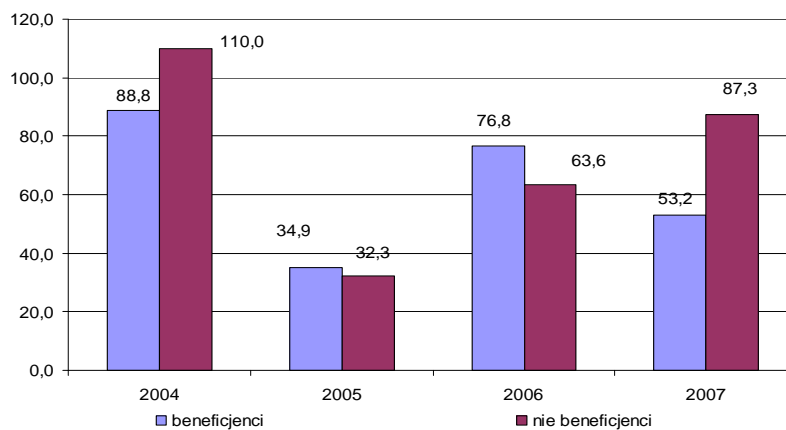
83% beneficjentów programu premuje projekty związane z tworzeniem miejsc pracy dla kobiet powracających na rynek pracy, 40% premuje projekty infrastrukturalne przyjazne środowisku, 39% beneficjentów premuje inwestycje w nowe miejsca pracy dla bezrobotnych.

Pozostałe kategorie nie wyróżniają się w znaczący sposób, niecałe 20% beneficjentów na nie wskazuje.

Wykres 25. Średnia liczba nowych miejsc pracy stworzonych dzięki udzielonym pożyczkom (etaty) w danym roku w podziale na beneficjentów i niebeneficjentów.

Wykres 26. Średnia liczba nowych miejsc pracy stworzonych dla kobiet dzięki udzielonym pożyczkom (etaty) w danym roku.

Liczba nowych miejsc pracy, stworzonych dzięki udzielonym pożyczkom, spadła ze średnio 101 etatów w roku 2004 do 61 w roku 2007. Odwrotny trend obserwujemy w przypadku liczby nowych miejsc pracy stworzonych dla kobiet dzięki udzielonym pożyczkom: średnio dla roku 2004 fundusze tworzyły na jeden

program 7 nowych miejsc pracy dla kobiet; w roku 2005 - 10,4; w 2006 – 14,4 – a w roku 2007 średnia wynosiła 12,8 etatu¹⁶.

Pożyczki udzielone przez beneficjentów miały przyczynić się do utworzenia średniorocznie 29 miejsc pracy w 2004 r., 36 w 2005 r., 56 w 2006 r. i 61 w 2007r. Niebeneficjenci w 2004 roku udzielili pożyczek na projekty, które miały wpłynąć na stworzenie aż 91 nowych miejsc pracy. Kolejne lata nie były już tak obfite, średnia liczba nowych miejsc pracy zbliżona była do wyników beneficjentów.

W przypadku miejsc pracy tworzonych dla kobiet, niebeneficjenci prześcigają beneficjentów w latach 2004 i 2007, kiedy to fundusze niekorzystające z dotacji udzieliły pożyczek na projekty przewidujące powstanie średniorocznie odpowiednio średnio 100 i 87 miejsc pracy dla kobiet.

3.4. Rodzaje zabezpieczeń udzielonych pożyczek

Najczęstszym sposobem zabezpieczenia pożyczki stosowanym przez fundusze są różnego rodzaju weksle. Weksel własny był zasadniczym (zawsze stosowanym) zabezpieczeniem w przypadku 91 programów, a poręczenie wekslowe w przypadku 21 programów. Natomiast poręczenie według prawa cywilnego (przez osoby lub przedsiębiorstwa) stosowane było „zawsze” w przypadku 7 programów, przywłaszczenie rzeczy ruchomych w dwóch przypadkach. Cesja na kontrakcie lub na rachunku bankowym oraz zastaw hipoteczny (hipoteka na nieruchomości) pojawiły się – jako zabezpieczenie obligatoryjne – w jednym programie realizowanym w roku 2007. Warto dodać, iż najczęściej z cesjami występują zastawy hipoteczne oraz blokady środków finansowych.

Analizując skrajnie wskazywane przez fundusze rodzaje zabezpieczeń (najczęściej lub najrzadziej)¹⁷ należy dodać, iż najmniej popularne są gwarancje, które nigdy nie były wybierane jako zabezpieczenia obligatoryjne w przypadku aż 105 rozpatrywanych programów. Nigdy nie brano pod uwagę jako zabezpieczenie pożyczki w 80 programach zastawów zwykłych na rzeczach ruchomych lub prawnych, w 78 programach cesji na kontrakcie lub na rachunku bankowym oraz w 73 programach nigdy nie stosowano blokady środków finansowych.

---

¹⁶ Szczegóły odnośnie sposobu liczenia nowopowstałych miejsc pracy dzięki udzielonej pożyczce znajdują się w aneksie, s.90.

¹⁷ Pytanie brzmiało: *Jak często korzystali Państwo z niżej wymienionych rodzajów zabezpieczeń, w przypadku pożyczek udzielonych w 2007 roku?* Dla każdej z wymienionych kategorii respondenci mogli przypisać wartość między „0” a „100”, gdzie „0” oznacza „Nigdy”, a „100” oznacza „Zawsze”. Przykładowo, jeśli respondent wybierał wartość skrajną „0”, oznacza to, że dla danego programu określona w tabeli kategoria zabezpieczenia nie występuje.

Tabela 7. Częstość stosowania wybranych rodzajów zabezpieczeń udzielanych pożyczek

Liczebność stosowania poszczególnych rodzajów zabezpieczeń:	nigdy	zawsze
Gwarancje	105	0
Zastaw zwykły na rzeczach ruchomych lub prawnych	80	0
Cesja na kontrakcie lub na rachunku bankowym	78	1
Blokada środków finansowych	73	0
Poręczenie według prawa cywilnego (przez osoby lub przedsiębiorstwa)	61	7
Przewłaszczenie rzeczy ruchomych (środków trwałych)	28	2
Zastaw hipoteczny (hipoteka na nieruchomości)	24	1
Weksel własny	17	91
Poręczenie wekslowe	13	21

Wyniki wyborów skrajnych potwierdzają dalsze statystyki, m.in. średnie punktacje dla częstości wyborów poszczególnych kategorii. Na pierwszym miejscu są *weksle własne* (średnia 83,13 punktów) – co oznacza, iż w przypadku 91 programów weksle stanowiły przeszło 83% obligatoryjnych zabezpieczeń; na drugim *poręczenia wekslowe* (średnia 68,05 punktów procentowych) i daleko za obiema kategoriami plasują się *przewłaszczenia rzeczy ruchomych* (średnia 28 punktów) oraz *poręczenia według prawa cywilnego* (średnia 23,9%). Najniższe punktacje częstości stosowania, jako zabezpieczenia, notują: *gwarancje* (niecały punkt), *blokada środków finansowych* (2,5 punktu) oraz po 6 uśrednionych punktów *zastawy zwykłe na rzeczach ruchomych lub prawnych* oraz *cesje na kontrakcie lub na rachunku bankowym*.

Tabela 8. Średnie punktacje wyrażające częstość wyboru danego zabezpieczenia

Weksel własny	83,13
Poręczenie wekslowe	68,05
Przewłaszczenie rzeczy ruchomych (środków trwałych)	28,01
Poręczenie według prawa cywilnego (przez osoby lub przedsiębiorstwa)	23,92
Zastaw hipoteczny (hipoteka na nieruchomości)	21,28
Cesja na kontrakcie lub na rachunku bankowym	6,61
Zastaw zwykły na rzeczach ruchomych lub prawnych	6,09

Blokada środków finansowych	2,55
Gwarancje	0,94

W odniesieniu do 36 programów pożyczkowych pojawiły się inne formy zabezpieczeń (średnia 31,3%) – co oznacza, że *inne zabezpieczenia* stanowiły średnio 30% zabezpieczeń w jednej trzeciej przebadanych programów. Wśród innych rodzajów zabezpieczeń fundusze najczęściej wymieniały *ustanowienie pełnomocnictwa do rachunku bankowego, cesję praw z polisy ubezpieczeniowej, akt notarialny o dobrowolnym poddaniu się egzekucji*, a także *sądowy zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych oraz poręczenie pożyczki przez fundusze poręczeniowe*. Analiza korelacji innych form zabezpieczenia wskazuje, że dodatkowa forma zabezpieczeń najczęściej związana była z blokadą środków finansowych (.514), z zastawem hipotecznym (.429) oraz z wekslem własnym (.385)¹⁸.

3.5. Struktura branżowa i cele programów

W przypadku 25 programów (23,8%) stosowane było kryterium sektora działalności gospodarczej. Najczęściej – w przypadku 25 programów pożyczki trafiały do firm produkcyjnych, handlowych oraz usługowych, 23 programy przeznaczone były dla firm transportowych, 21 programów dotyczyło budownictwa, a 5 programów skierowanych było do rolnictwa oraz innych typów działalności gospodarczej¹⁹.

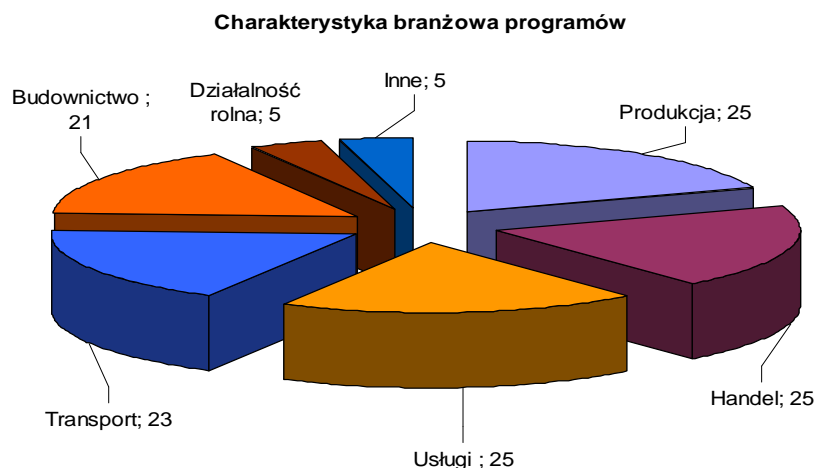
---

¹⁸ Wartości współczynnika informują o związku między analizowanymi zmiennymi: brak związku to wartość 0, wartości „-1” oraz „1” oznaczają skrajne sytuacje, kiedy to zmienne są skorelowane maksymalnie. Bez wchodzenia w dalsze szczegóły, przykładowo, szansa na to, aby wystąpiła dodatkowa forma zabezpieczenia zwiększa się znacznie - wraz z wystąpieniem blokady środków finansowych (i na odwrót). Podobnie – choć w mniejszym stopniu - jest z zestawem hipotecznym oraz wekslem własnym. Wszystkie współczynniki korelacji liniowej Pearsona istotne statystycznie na poziomie $P < 0,01$.

¹⁹ Dotyczy to funduszy, które nie skorzystały z dotacji SPO WKP.

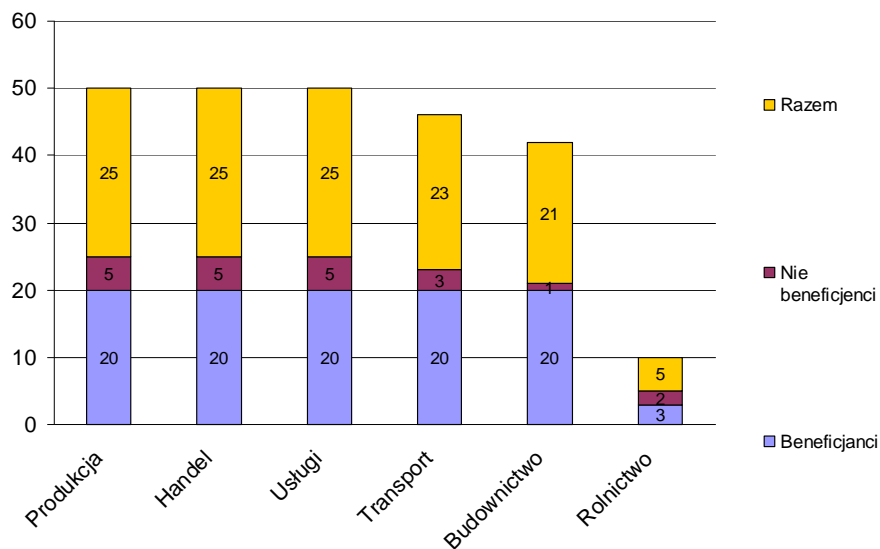
Wykres 27. Charakterystyka branżowa udzielanych pożyczek

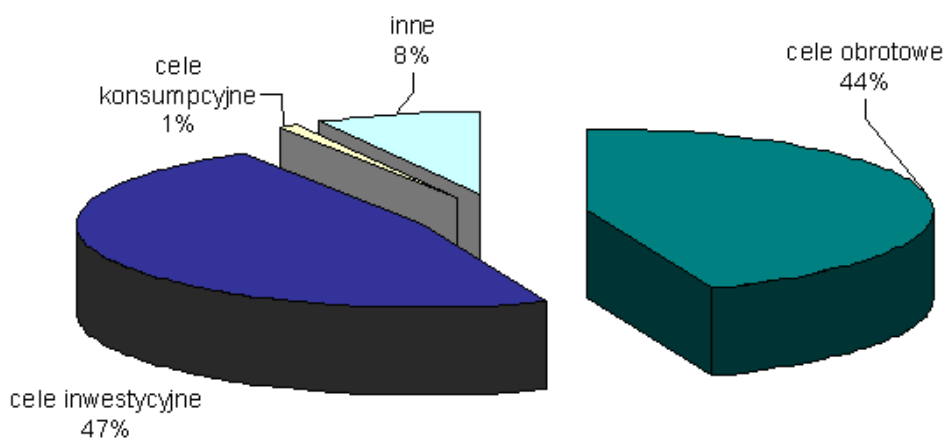
Najczęstszym celem udzielanej pożyczki były inwestycje (47%, 109 programów), 102 programy obejmowały także cele obrotowe (44%), niespełna 1% programów finansował cele konsumpcyjne²⁰. W pytaniu o cele przeznaczenia pożyczki pojawiało się także wiele odpowiedzi pod kategorią *inne* (18 programów). Pożyczki przeznaczane są także m.in.: , na cele obrotowo-inwestycyjne, na finansowanie pomostowe projektów realizowanych ze środków unijnych, na tworzenie nowych miejsc pracy, na utrzymanie już istniejących miejsc, na działania związane z przygotowaniem dokumentacji technicznej, architektonicznej, operaty szacunkowe, akty notarialne oraz na refinansowanie wcześniej zaciągniętych pożyczek, kredytów, leasingu, bądź remonty lokali, prowadzenie działalności gospodarczej, na odbudowę przedsiębiorstw po powodzi z 2001 roku, na poprawę płynności finansowej przedsiębiorstwa.

²⁰ Dane dotyczą wszystkich funduszy pożyczkowych (w tym funduszy, które nie korzystały ze wsparcia SPO WKP). W ramach poddziałania 1.2.1 inne cele udzielania pożyczki niż inwestycyjne i obrotowe były niekwalifikowane.

Wykres 28. Struktura branżowa programów, w podziale na beneficjentów i niebeneficjentów (w %)

Wykres 29. Przeznaczenie uzyskanych pożyczek

Między beneficjentami i niebeneficjentami SPO WKP nie ma istotnych różnic jeśli chodzi o strukturę celową: programy kierowane są przede wszystkim na cele inwestycyjne (przeszło 98% wskazań), cele obrotowe (od 89% do 94% wskazań).

3.6. Wymagania stawiane pożyczkobiorcom

Na 110 programów pożyczkowych²¹, 95,5% adresowana jest do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą – a zatem tylko 5 programów obejmowało osoby indywidualne. W odniesieniu do 83 programów stosowane jest kryterium wielkości zatrudnienia przedsiębiorcy – pozostałe 21% nie bierze tego kryterium pod uwagę. W sumie do mikro i małych firm adresowane było 81 programów (73,4%), do średnich firm 6,4% (7 programów) - natomiast do dużych przedsiębiorstw żadnego.

Zestawiając dane dotyczące beneficjentów i niebeneficjentów, bardzo podobnie wyglądają adresaci programów pożyczkowych: do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą beneficjenci kierowali 95,1% - a niebeneficjenci 96,6% programów pożyczkowych. Natomiast, kryterium wielkości zatrudnienia brane było pod uwagę przy udzielaniu wsparcia przez 84,4% funduszy beneficjentów i 64,3% niebeneficjentów; przy czym beneficjenci najczęściej kierują programy do małych przedsiębiorstw: 80,2% programów skierowanych jest do małych firm, 77,8% do mikro, podczas gdy niebeneficjenci kierują swoje programy głównie do mikro przedsiębiorstw 62,1% i małych 55,2% odpowiedzi twierdzących²².

Pożyczki skierowane są również do podmiotów pragnących rozpocząć działalność gospodarczą. Ze 110 programów - 72 programy (65,5%) adresowały ofertę również do podmiotów planujących dopiero rozpocząć działalność gospodarczą. Wśród wymagań stawianym takim podmiotom fundusze najczęściej wymieniały:

1. podmiot pożyczki musi należeć do jednej z wymienionych grup: a) osoby bezrobotne (zarejestrowane w Urzędzie Pracy) b) osoby zagrożone grupowymi zwolnieniami z pracy; c) absolwenci uczelni wyższych pomiędzy 25 a 27 rokiem życia.
2. konieczne jest przedstawienie wpisu do ewidencji i numeru REGON przed wypłatą pożyczki;
3. niezbędne jest przedstawienie biznesplanu, w którym powinno znaleźć się uzasadnienie celowości przeznaczenia pożyczki, plan finansowy obejmujący cały okres finansowania (bilans, uproszczony rachunek zysków i strat). Dobry biznes plan jest formą gwarancji dla funduszu, że pożyczka zostanie spłacona.

W przypadku 27 programów pożyczkowych (24,5%) Fundusze stosowały dodatkowe kryteria określające dopuszczalne przeznaczenie udzielanych pożyczek. Wśród wielu obostrzeń najczęściej pojawiały się następujące przykłady: pożyczka nie może być przeznaczona na zakup sprzętu (maszyn, urządzeń i innych) mającego negatywne skutki na środowisko naturalne; zakupiony sprzęt nie może być starszy niż 10 lat;

²¹ Dotyczy to wszystkich programów realizowanych przez fundusze uczestniczące w badaniu, zarówno beneficjentów SPO WKP jak i niebeneficjentów.

²² Każdy program mógł być kierowany do różnych wielkościowo przedsiębiorstw, stąd odsetki wystandaryzowano do wszystkich wskazań.

pożyczki nie mogą otrzymać osoby, które otrzymały uprzednio pożyczkę z funduszu i nie wykorzystały pożyczki zgodnie z jej przeznaczeniem, lub osoby zalegające z zapłatą podatków i składek ZUS lub też innych zobowiązań publiczno-prawnych; z programu wyłączeni są przedsiębiorcy z sektora rolniczego, zbrojeniowego, prowadzący działalność określaną jako szkodliwą dla środowiska, prowadzący działalność uznana powszechnie za nieetyczną; pożyczka może być przeznaczona tylko na tworzenie nowych miejsc pracy; nie może być przeznaczona na samochody rejestrowane jako osobowe, bez względu na ich przeznaczenie; nie dopuszcza się finansowania bieżących kosztów działalności operacyjnej przedsiębiorcy (tylko w uzasadnionych przypadkach).

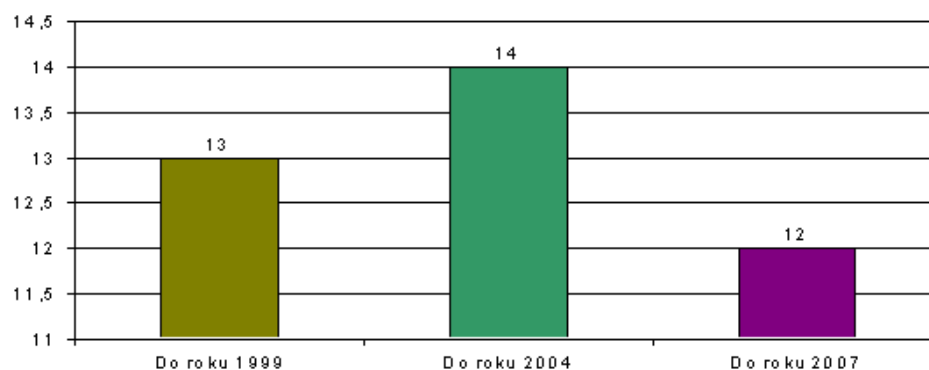
Niektóre fundusze ograniczały się do podmiotów (docelowych pożyczkobiorców), które prowadzą swoją działalność przez minimum 3 miesiące – inne, jak Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w programie pożyczkowym restrukturyzacyjnym- zawęża krąg odbiorców pożyczek tylko do byłych pracowników sektorów: hutnictwa, górnictwa oraz wielkiej syntezy chemicznej (pożyczka na sfinansowanie kosztów rozpoczęcia działalności gospodarczej). W przypadku pięciu programów, pożyczki udzielane były podmiotom prowadzącym działalność rolną. Wśród dodatkowych kryteriów dla tych podmiotów pojawiło się wymaganie wpisu do ewidencji gospodarczej lub też reprezentowanie odpowiedniego działu produkcji rolnej. Ponadto, w pięciu programach fundusze wskazały, że udzielają pożyczek także innym podmiotom, między innymi: stowarzyszeniom i fundacjom, które udokumentują, że cel pożyczki jest zgodny z celami statutowymi organizacji.

Ponadto, jeden fundusz adresował program do podmiotów gospodarczych, które zatrudniają lub zatrudnią dodatkowo do 50 osób bezrobotnych skierowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy, a także do osób, które otrzymały poprzednio pożyczkę ze środków funduszu.

3.7. Przynależność instytucjonalna i struktura zatrudnienia funduszy pożyczkowych

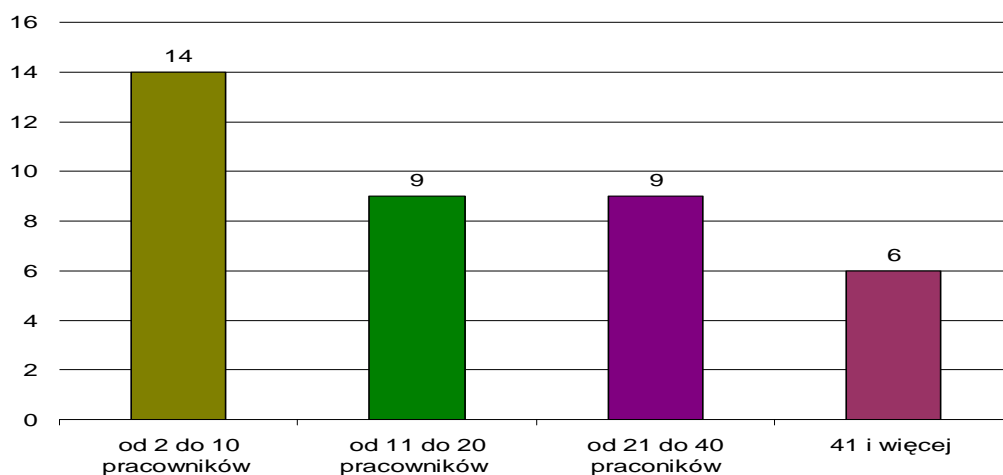
Z 56 przebadanych funduszy pożyczkowych 64,4% (38) zadeklarowało przynależność do Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich przedsiębiorstw (KSU). Największy przyrost akcesji funduszy do KSU nastąpił w roku 2005 (9 funduszy), przy czym najwięcej funduszy przystąpiło do KSU w latach 2000-2004. Z danych wynika, że w latach 1995-1999 do KSU przystępowały 3 fundusze rocznie, po czym – w latach 2000-2005 nastąpił znaczny wzrost akcesji – średniorocznie do KSU przystępowały 4,6 fundusze.

Wykres 30. Rok przystąpienia funduszu do KSU

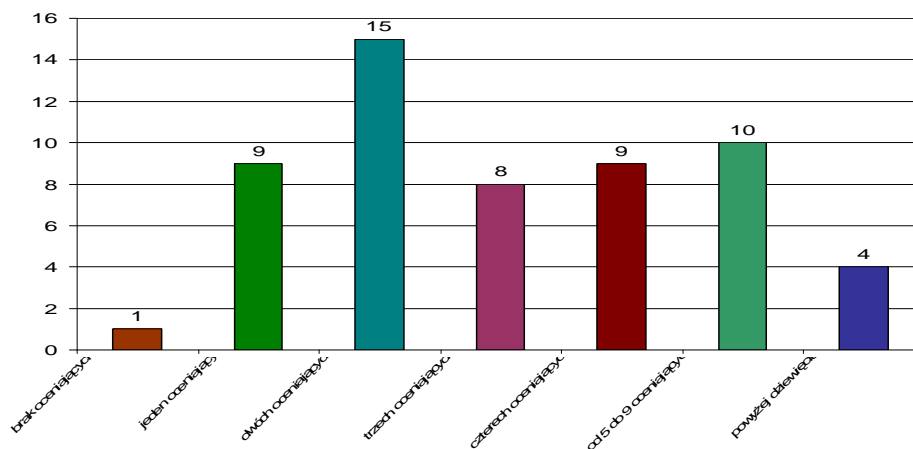
Z informacji udzielonych przez respondentów wynika, że liczba pracowników na pełnym etacie średnio wynosi 19,7, natomiast na niepełnym etacie instytucje prowadzące fundusze dodatkowo zatrudniają średnio 3,1 pracownika. W sumie 36,8% przebadanych podmiotów zatrudnia od 2 do 10 pracowników, 23,7% zatrudnia od 11 do 20 pracowników – tyle samo od 21 do 40; najmniej liczne – 15,8% - są instytucje zatrudniające więcej niż 41 pracowników.

Wykres 31. Liczba pracowników w instytucjach prowadzących fundusze pożyczkowe

Z danych wynika, że tylko jedna z przebadanych instytucji nie zatrudnia na etacie ani jednej osoby, która oceniałaby wnioski o pożyczki. Najwięcej, bo prawie 27% instytucji, zatrudnia 2 osoby odpowiedzialne – bez względu na formę zatrudnienia – za ocenę wniosków. 9% zatrudnia więcej niż 10 osób oceniających wnioski. Są to najczęściej instytucje, które zatrudniają więcej niż 40 pracowników.

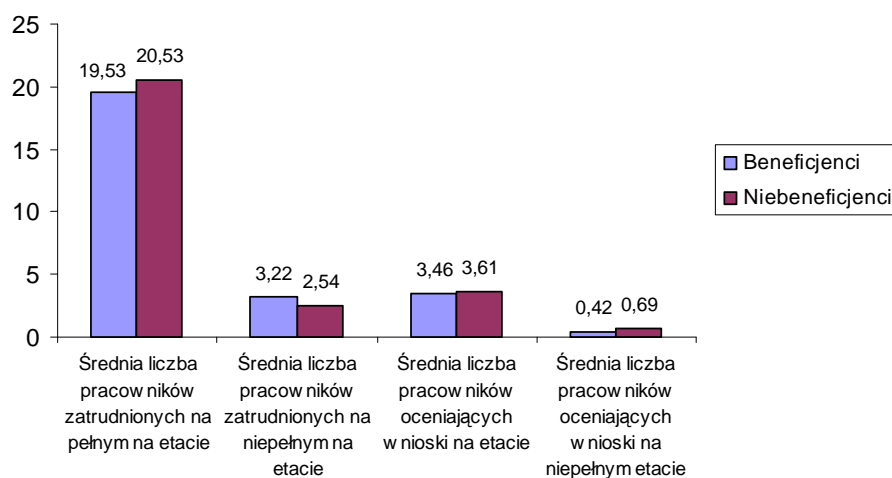
Wykres 32. Liczba pracowników zatrudnionych do oceny wniosków

Przeciętna liczba pracowników zatrudnionych na etacie, które oceniają wnioski składane do funduszy wynosi 3,8. Oznacza to, iż średnio co piąty pracownik, zatrudniony w instytucji na etacie, zajmuje się oceną merytoryczną wniosków; na niepełnych etatach średnia ta wynosi 1,6 – czyli znacznie częściej od pracowników etatowych, gdyż - co drugi pracownik zatrudniony w niepełnym wymiarze godzin oddelegowany jest do oceny wniosków. Generalnie, im więcej pracowników zatrudnia instytucja, tym więcej jest osób oceniających wnioski. Średnio - dla instytucji, które zatrudniały od dwóch do 10 pracowników – przeszło dwóch pracowników odpowiada za oceny wniosków. Średnia ta rośnie znacznie do 7,8 dla funduszy zatrudniających od 21 do 40 pracowników, po czym – po przekroczeniu 41 pracowników - spada.

Kwestia zatrudnienia w podziale na beneficjentów i niebeneficjentów wygląda w sposób bardzo zbliżony.

Wykres 33. Średnia liczba pracowników w instytucjach prowadzących fundusze pożyczkowe w podziale na beneficjentów i niebeneficjentów

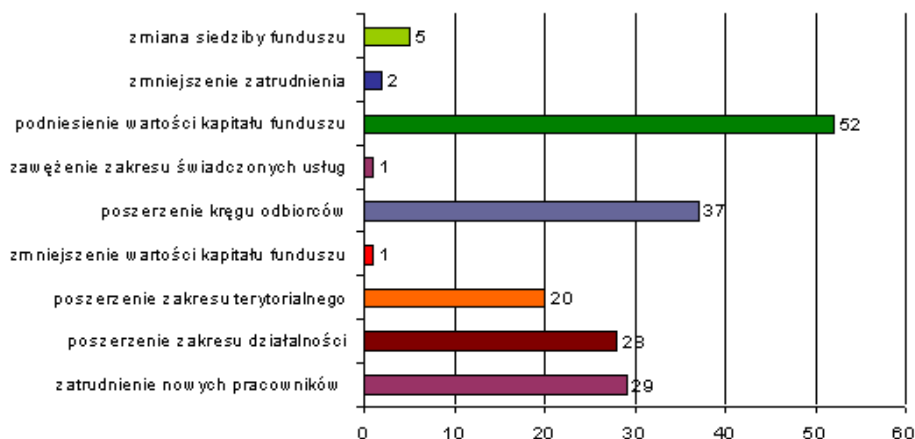

Ponadto, średnia liczba innych osób oceniających wśród beneficjentów to 0,97 – niebeneficjentów 1,31.

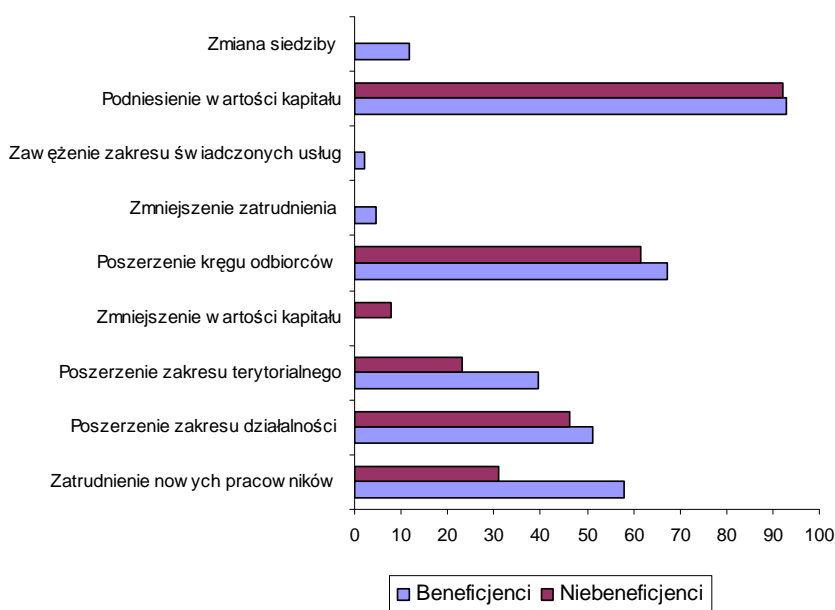
3.8. Plany na przyszłość w zakresie rozwoju działalności funduszy

92,9% funduszy pożyczkowych planuje podnieść wartość kapitału funduszu; 66,1% poszerzyć krąg odbiorców; 51,8% (29) zatrudnić nowych pracowników; 50% poszerzyć zakres swojej działalności; 35,7% rozszerzyć terytorialny obszar działalności; 8,9% zmienić siedzibę funduszu; 3,6% zmniejszyć zatrudnienie; 1,8% zmniejszyć wartości kapitału funduszu; 1,8% zawęzić zakres świadczonych usług. Prawie połowa funduszy planuje zatem dodatkowo poszerzyć zakres działalności i zakres terytorialny oraz zatrudnić nowych pracowników. Tylko jeden fundusz zamierza zawęzić zakres świadczonych usług oraz zmniejszyć wartość kapitału. Dane te świadczą o chęci rozwoju i progresji rynku funduszy pożyczkowych w Polsce.

Wykres 34. Liczba funduszy planujących następujące działania

Wykres 34. Plany na przyszłość beneficjentów i niebeneficjentów (%)

Zarówno prawie cała grupa beneficjentów jak i niebeneficjentów planuje powiększyć wartość kapitału w przyszłym roku. Około 65% beneficjentów i niebeneficjentów planuje poszerzenie kręgu odbiorców. Tylko nieliczni beneficjenci planują zawężenie świadczonych usług oraz zmniejszenie zatrudnienia. Natomiast niespełna 8% niebeneficjentów planuje zmniejszenie wartości kapitału.

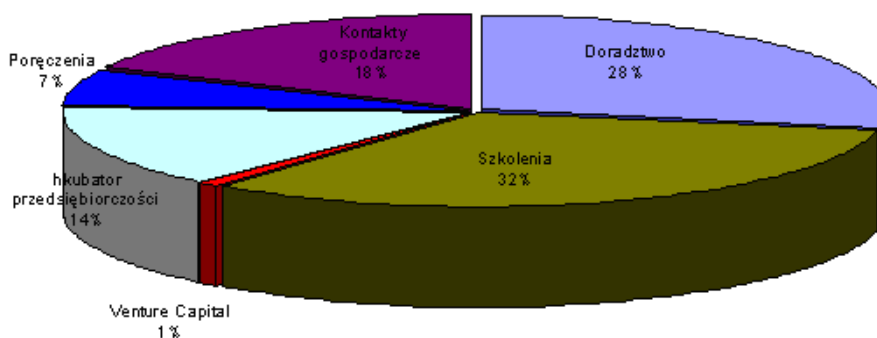

3.9. Inne obszary działalności instytucji świadczących usługi funduszy pożyczkowych

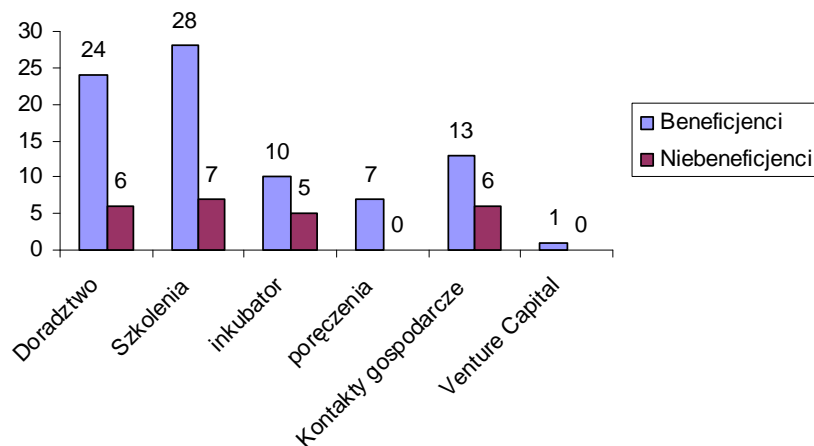
Przeszło 80% z 56 instytucji prowadzących fundusze pożyczkowe świadczy również inne usługi. Najczęściej wymienianymi usługami są szkolenia - 62,5% instytucji świadczy tę usługę; dalej w kolejności są: doradztwo 53,6%, organizowanie kontaktów gospodarczych 33,9%, inkubatory przedsiębiorczości 26,8% oraz 12,5% świadczy poręczenia. Tylko jeden podmiot wymienił *Venture Capital*, jako świadczoną dodatkowo usługę.

Rozpatrując działalność tych instytucji strukturalnie, szkolenia oraz doradztwo stanowią łącznie 60% wszystkich usług dodatkowych. Do grupy popularnych usług zaliczyć należy usługi związane z nawiązywaniem kontaktów gospodarczych (18%) oraz inkubatory przedsiębiorczości (14%). Poręczenia oraz *Venture Capital* stanowią łącznie 8% dodatkowych usług, które świadczą instytucje finansujące.

Wykres 36. Rodzaj dodatkowych usług świadczonych przez instytucje prowadzące fundusze pożyczkowe

Wykres 37. Rodzaj dodatkowych usług świadczonych przez instytucje prowadzące fundusze pożyczkowe w podziale na beneficjentów i niebeneficjentów

Oprócz kategoryzowanych odpowiedzi zawartych w kafeterii pytania o usługi dodatkowe, respondenci poproszeni zostali o własną charakterystykę dodatkowych usług. Szerokie spektrum odpowiedzi świadczy o różnorodności prowadzonej przez instytucje działalności.

Z opisów działalności prowadzonej przez instytucje wyłania się bardzo zróżnicowana oferta usług aktywizujących, wspomagających oraz koordynujących prowadzenie działalności gospodarczej. Miękkimi działaniami komplementarnymi do udzielania pożyczek są różnego rodzaju usługi informacyjne, punkty konsultacyjne oraz biura obsługi inwestycji, których celem jest dostarczenie wiedzy przede wszystkim dla przedsiębiorców. Do twardych działań zaliczyć należy udzielanie bezpośrednich dotacji dla firm oraz innego rodzaju wsparcia finansowego. Najbardziej rozbudowaną ofertą usług są usługi związane z doradztwem oraz szkoleniami w zakresie prawa, marketingu, finansów, podatków, dostępnych programów pomocowych, finansowanych z budżetu, funduszy strukturalnych, zasad ubiegania się o dotacje oraz dostępnej na rynku oferty finansowania zewnętrznego.

Doradztwo w zakresie zakładania oraz prowadzenia działalności gospodarczej jest najbardziej popularnym rodzajem doradztwa. Obejmuje ono zarówno aspekty prawne, administracyjne jak i finansowe, łącznie z pozyskiwaniem środków na działalność (w tym środków UE). Doradztwo porusza również tematykę przygotowania biznes planów, czy strategii marketingowych. Ponadto, najczęściej są świadczone usługi szkoleniowe z zakresu podstaw przedsiębiorczości, zarządzania, księgowości, oraz zawodowe dla osób pragnących podnieść swoje kwalifikacje, np. komputerowe, branżowe. Często organizowane są szkolenia dla instytucji zewnętrznych o charakterze zamkniętym. Pojawiają się także szkolenia poświęcone opracowywaniu i weryfikacji dokumentacji systemów zarządzania jakością, doskonaleniu tych systemów oraz prowadzeniu audytów. Niektóre szkolenia obejmują tematykę funduszy europejskich. Respondenci wskazywali również na inne formy świadczonych przez instytucje usług, np. często pojawiały się usługi informacyjne. Niektóre

instytucje zajmują się także wspieraniem lokalnych inicjatyw społecznych, pośrednictwem pracy, czy organizacją regionalnych targów i konferencji tematycznych.

3.10. Fundusze a banki: konkurencja czy komplementarność ofert?

Jednym z ważniejszych zagadnień dotyczących działalności funduszy pożyczkowych jest ich relacja z innymi instytucjami świadczącymi podobne usługi. Jednym z przejawów tej relacji jest postrzeganie sektora bankowego, jako głównego konkurenta dla funduszy w zakresie udzielania kredytów i pożyczek. Przy dużych podobieństwach funkcji banków i funduszy pożyczkowych spodziewać się można konfliktu interesów, który znalazłby potwierdzenie w odpowiedzi na pytanie: *Czy banki stanowią dla funduszy konkurencję?* Okazuje się jednak, że w przeważającej większości fundusze nie postrzegają banków jako bezpośredniej konkurencji dla swojej działalności. Na 56 przebadanych funduszy „jedynie” 26,8% przyznało, że banki stanowią konkurencję dla oferty funduszy (25,6% beneficjentów, 30,8% niebeneficjentów).

Podsumowując, do najczęściej podawanych argumentów, które mogą być atutem funduszy, zaliczyć należy: szybszą i bardziej elastyczną ocenę wniosków; bardziej "liberalne" zasady oceny zdolności kredytowej; prostsze i szybsze procedury, ułatwienia dla start-upów; elastyczne zabezpieczenia, elastyczność w sposobie zabezpieczania pożyczki, stosowanie minimalnego oprocentowania (bez marży) oraz mniejszych kosztów (prowizji) za rozpatrzenie wniosku pożyczkowego; niższe oprocentowanie, niższa stopa oprocentowania udzielanych pożyczek; zwrócenie oferty do innej grupy docelowej (inny typ klienta), tj. osoby zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą, nieposiadające historii bankowej; indywidualne podejście do klienta; krótki czas rozpatrywania wniosku oraz szybka i fachowa obsługa; świadczenie usług doradczych i pomocy przy wypełnianiu wniosków; jakość obsługi, miły i wykwalifikowany personel, czas obsługi; tworzenie nowych Punktów Obsługi Klienta, akcje reklamowe w lokalnych mediach; pozyskiwanie klientów przez sieć pośredników w terenie; rozprowadzanie ulotek oraz informacji o funduszu, przedstawiając wyliczenie kosztów obsługi pożyczki w porównaniu z kredytem bankowym.

Choć większość funduszy twierdzi, że konkuruje z bankami wysokością oprocentowania, pojawiają się i takie wypowiedzi krytyczne: *„Nie możemy konkurować z bankami, jeśli chodzi o oprocentowanie kredytów i koszty prowizji, bo wskaźniki te mamy narzucone sztywno z góry. Konkurujemy, więc sprawniejszą obsługą, zmniejszeniem do minimum niezbędnych formalności, szybkim załatwianiem pożyczki”*. Udzielane przez fundusze odpowiedzi świadczą o świadomości ograniczeń i atutów, które różnią sektor bankowy od instytucji funduszy pożyczkowych. W zasadzie, teza o konkurencji między obiema instytucjami finansowymi nie znajduje potwierdzenia w opiniach środowiska funduszy, a w każdym razie oferta banków nie stanowi zagrożenia dla funkcjonowania funduszy. Ilościowy wymiar nie oddaje jednak złożoności relacji między

obiema instytucjami, stąd też dopytano wybranych przedstawicieli funduszy o sposoby konkurowania z ofertą banków.

Z odpowiedzi wynika, iż fundusze konkurują z bankami sprawniejszą obsługą, zmniejszeniem niezbędnych formalności oraz szybkim załatwieniem pożyczki. Fundusze elastyczniej oceniają wnioski, proponują ułatwienia dla start-upów, akceptują także elastyczne formy zabezpieczeń; są otwarte na osoby zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą, nieposiadające historii bankowej; stosują bardziej liberalne metody określania zdolności kredytowej wnioskodawców. Część funduszy oferuje mniejsze oprocentowanie niż banki. Fundusze równocześnie z przyjmowaniem wniosku świadczą usługę doradczą. Dodatkowo łatwiej docierają do klienta – lokalne akcje promocyjne, ulotki, obecność w lokalnych mediach. Komunikują prostszy przekaz do potencjalnych klientów. Do głównych atutów funduszy zaliczyć należy: 1) indywidualne podejście do klienta; 2) przyjmowanie pożyczkobiorców, którzy rozpoczęli działalność gospodarczą i nie posiadają historii kredytowej; 3) niższe oprocentowanie oraz 4) elastyczne formy zabezpieczenia pożyczki.

4. Wyniki oceny poddziałania 1.2.2

4.1 Oceny i opinie beneficjentów poddziałania 1.2.2 SPO WKP

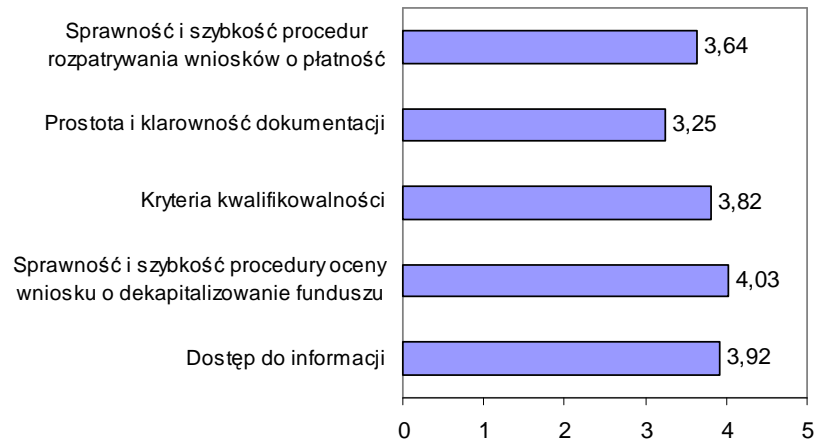
Na 28 przebadanych funduszy poręczeniowych - beneficjentów poddziałania 1.2.2 SPO WKP - wszystkie uznały, iż efekt udziału funduszu w programie wart był poniesionych nakładów oraz że zasady udzielania wsparcia były dostosowane do potrzeb i charakteru działalności funduszy. Dwadzieścia siedem przebadanych funduszy poręczeniowych (96,4%) uznało, że zasady udzielania wsparcia z SPO WKP były dostosowane do potrzeb polskiego sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Jeden fundusz, który miał odrębne zdanie, uzasadnił konieczność zmian zasad udzielania wsparcia - zbyt dużą liczbą „wymogów narzuconych na fundusze, które przenoszą następnie wymogi wynikające z wydawanych przepisów, wytycznych na MSP, co wymaga wyjaśnienia nie tylko MSP, ale i bankom”. Ponadto, wszystkie fundusze uznały, że zakres podmiotowy poręczeń współfinansowanych ze środków poddziałania 1.2.2 SPO WKP odpowiada społeczno-ekonomicznym potrzebom regionu, w którym działa fundusz.

Fundusze-beneficjenci najwyżej oceniali *sprawność i szybkość procedury oceny wniosku o dekapitalizowanie funduszu* (średnia 4,03), następnie *dostęp do informacji* (średnia 3,92) – a najgorzej – *prostotę i klarowność dokumentacji* (średnia 3,25). Generalnie, przy średniej 3,73 dla wszystkich elementów poddziałania – fundusze poręczeniowe wyżej oceniały „swoje” poddziałanie SPO WKP niż fundusze pożyczkowe (średnia 3,59).

Tabela 9. Ocena elementów poddziałania 1.2.2 SPO WKP dokonana przez beneficjentów (na skali od 1 do 5)

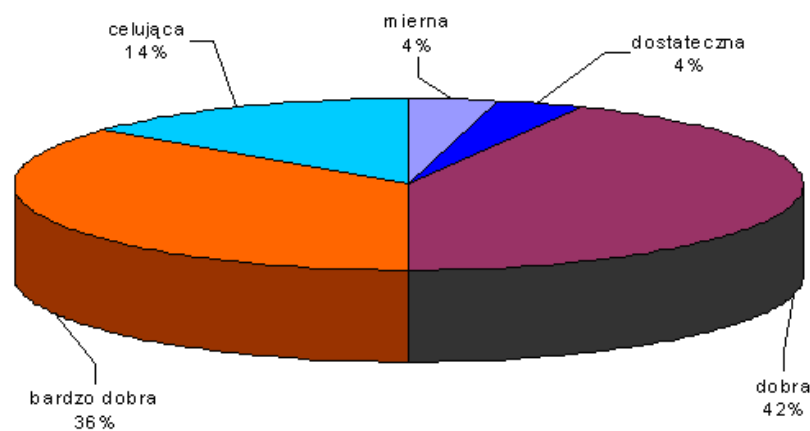
Elementy poddziałania 1.2.2 SPO WKP	1	2	3	4	5	Średnie oceny
Dostęp do informacji	0	0	9	12	7	3,92
Sprawność i szybkość procedury oceny wniosku o dekapitalizowanie funduszu	0	1	6	12	9	4,03
Kryteria kwalifikowalności	0	1	6	14	7	3,82
Prostota i klarowność dokumentacji	0	4	16	5	3	3,25
Sprawność i szybkość procedur rozpatrywania wniosków o płatność	0	2	11	10	5	3,64

Wykres 38. Średnie oceny elementów poddziałania 1.2.2 SPO WKP dokonane przez beneficjentów (na skali od 1 do 5)

Notę celującą (na skali szkolnej od 1 do 6) dla współpracy z PARP wystawiły 4 fundusze poręczeniowe (dwie takie oceny w przypadku funduszy pożyczkowych). W ujęciu procentowym ocenę bardzo dobrą i dobrą wystawiło w sumie prawie 80% funduszy poręczeniowych, a mierną i dostateczną w sumie 7,2% (2 fundusze). W zestawieniu z funduszami pożyczkowymi średnie oceny są zbliżone, natomiast rozpiętość tych ocen jest szersza, co świadczy o mniejszej zgodności poglądów na temat współpracy z PARP wśród funduszy poręczeniowych.

Wykres 39. Ocena współpracy z PARP w ramach poddziałania 1.2.2 SPO WKP

Na pytanie, co wzbudziło niezadowolenie w trakcie współpracy z PARP przy obsłudze projekt(ów) – jeden fundusz zwrócił uwagę na „*mały profesjonalizm przejawiający się w enigmatycznych odpowiedziach lub ich braku, niejednoznaczne opinie/stanowiska w ważnych sprawach, dodatkowa sprawozdawczość na potrzeby PARP²³, ale przede wszystkim mała siła przebicia PARP w kontaktach z Ministerstwem*”. Ponadto, dwa fundusze poręczeniowe (7,1%), które są beneficjentami, stwierdziły, iż skorzystanie z poddziałania 1.2.2 wywołało efekty, których się nie spodziewały. Jeden fundusz uznał, iż „*na etapie przygotowania wniosku zbyt ostrożnie ocenił zapotrzebowanie na te środki. Efekt, to realizacja programu na poziomie 254%*”. Drugi fundusz jako efekt uboczny opisał: „*wystąpienie wewnętrznej konkurencji pomiędzy funduszami poręczeniowymi, które w celu wykonania umowy z PARP zdecydowanie obniżyły pobierane prowizje za poręczenia.*”

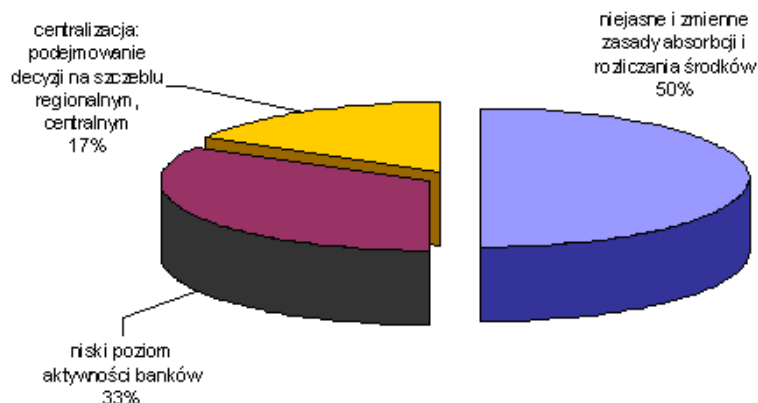
Według 25% funduszy poręczeniowych (7 funduszy) wystąpiły czynniki, które mogły mieć negatywny wpływ na efekty końcowe projektów SPO WKP. Do najważniejszych czynników zakłócających należą (w kolejności częstości pojawiania się):

- 1) nieprecyzyjne zapisy dokumentacji projektowej, dotyczące zwłaszcza zasad rozliczania dotacji; niejasne i zmienne zasady absorpcji i rozliczania środków, niestabilne otoczenie legislacyjne, tj. zmieniające się akty prawne dotyczące programu SPO WKP;
- 2) niski poziom aktywności banków współpracujących z funduszem w zakresie dystrybucji poręczeń kredytowych, co mogło się przełożyć na nieosiągnięcie zakładanego poziomu wydatków kwalifikowanych; pozyskanie niedostatecznej liczby banków, które mogły i chciały współpracować z funduszami poręczeniowymi, a co za tym idzie problem z pozyskaniem odpowiedniej liczby przedsiębiorców; ograniczona decyzyjność oddziałów banków do korzystania z tej formy zabezpieczenia kredytów (poręczenia);
- 3) centralizacja: podejmowanie decyzji na szczeblu regionalnym, centralnym.

Wykres 40. Czynniki, które mogły mieć negatywny wpływ na efekty końcowe poddziałania 1.2.2 SPO WKP

---

²³ Wymogi sprawozdawczości są niezależne od PARP, wynikają one z systemu sprawozdawczości SPO WKP 1.2.

4.2. Opinie pozostałych funduszy poręczeniowych

Badanie objęło dwadzieścia jeden funduszy poręczeniowych, które nie skorzystały ze środków poddziałania 1.2.2 SPO WKP. Wśród tych funduszy 14 (70%) rozważało wcześniej skorzystanie z dotacji programu. Na pytanie o powody braku zainteresowania ofertą SPO WKP, fundusze wymieniały różne argumenty, wśród których najczęściej pojawiała się kwestia nie spełniania wymogów formalnych (65% wszystkich wskazań), brak środków na wymagany wkład własny – czy generalnie kłopoty finansowe (zbyt niskie możliwości kapitałowe) instytucji – oraz specyfikę regionalną, w tym konkurencję ze strony innych funduszy poręczeniowych. Choć wymagania formalne przeważają w powodach braku zainteresowania ofertą PARP, to najniższe oceny wystawione przez fundusze dotyczące elementów poddziałania 1.2.2 SPO WKP, odnoszą się do *dostępu do informacji* (średnia 2,14) – a najwyższe *kryteriów kwalifikowalności* (średnia ocena 3,21).

Pomimo niskich ocen poddziałania 1.2.2 wystawionych przez niebeneficjentów, prawie 57,1% funduszy poręczeniowych, które nie skorzystały ze wsparcia uznało, że zasady udzielania wsparcia były dostosowane do potrzeb i charakteru ich działalności²⁴. Do najczęściej wymienianych powodów niedostosowania zasad udzielania pomocy z poddziałania 1.2.2 należały:

- wielkość i krótki okres istnienia funduszu – małe fundusze poręczeniowe nie miały szans na rozwój dzięki środkom programu;
- zbyt duże wymagania dotyczące wartości kapitału (wkładu własnego)²⁵.

²⁴ Dane dotyczą 7 funduszy, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

²⁵ Wkład własny wynosił 20% wydatków kwalifikujących się do dofinansowania.

Wśród przebadanych funduszy poręczeniowych, które nie skorzystały z SPO WKP, 55% (11 funduszy) uznało, że zasady udzielania wsparcia w ramach SPO WKP były dostosowane do potrzeb polskiego sektora MSP, 3 były zdania przeciwnego (15%), a 30% wstrzymało się od głosu (6 funduszy). Według funduszy w zasadach udzielania wsparcia należałoby - przede wszystkim - uprościć wymagania i kryteria dostępności dla małych funduszy poręczeniowych, obniżyć poziom wkładu własnego oraz wskaźników branżowych, które powodują, iż fundusze mają utrudniony dostęp do powiększenia swojego kapitału ze źródeł zewnętrznych.

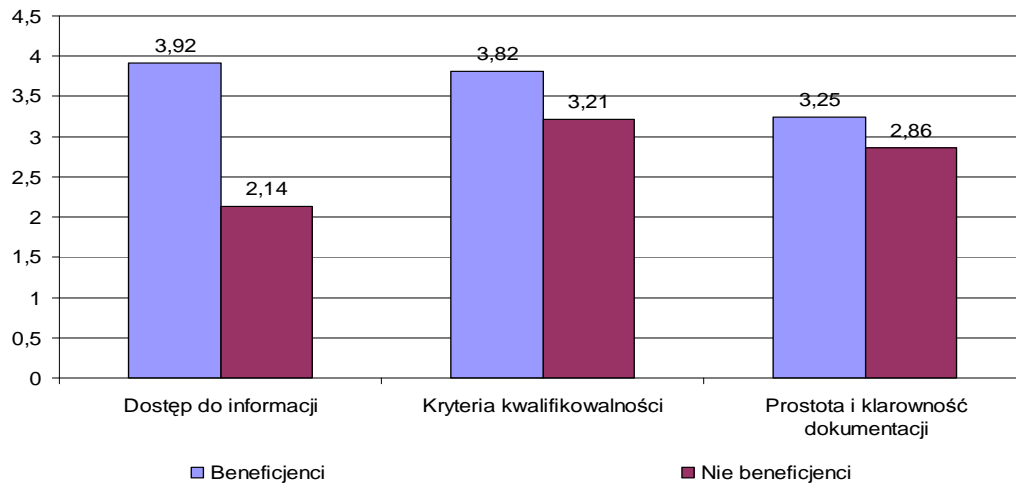
Średnie oceny poszczególnych elementów poddziałania 1.2.2 SPO WKP dokonane przez przedstawicieli funduszy, które nie skorzystały z dotacji są znacznie niższe, niż w przypadku funduszy-beneficjentów²⁶. Analogicznie sytuacja wygląda w przypadku funduszy pożyczkowych. Według funduszy poręczeniowych niebeneficjentów najwyżej oceniane są *kryteria kwalifikowalności*, podczas gdy dla beneficjentów *dostęp do informacji*.

Tabela 10. Zestawienie ocen elementów poddziałania 1.2.2 SPO WKP (beneficjenci, niebeneficjenci, na skali od 1 do 5)

NIEBENEFICJENCI	1	2	3	4	5	Średnie oceny
Dostęp do informacji	3	7	3	1	0	2,14
Kryteria kwalifikowalności	0	2	7	5	0	3,21
Prostota i klarowność dokumentacji	1	4	6	2	1	2,86
BENEFICJENCI						
Dostęp do informacji	0	0	9	12	7	3,92
Kryteria kwalifikowalności	0	1	6	14	7	3,82
Prostota i klarowność dokumentacji	0	4	16	5	3	3,25

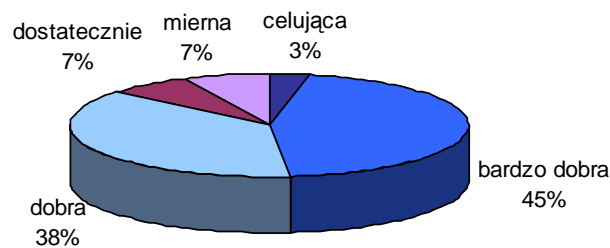
²⁶ W badaniu wzięły udział również fundusze, które nie skorzystały z dotacji. Zamierzeniem tego było uzyskanie opinii od grupy podmiotów niezaangażowanych w realizację 1.2 SPO WKP.

Wykres 41. Średnie oceny elementów podziałania 1.2.2 dokonane przez beneficjentów i niebeneficjentów programu

Fundusze poręczeniowe zostały poproszone o scharakteryzowanie relacji z funduszami pożyczkowymi. Ponad połowa funduszy poręczeniowych (58%) współpracuje z funduszami pożyczkowymi. W większości przypadków jest to współpraca z jednym funduszem lub dwoma (64%).

Wykres 42. Ocena współpracy z funduszami pożyczkowymi

Współpraca z funduszami pożyczkowymi jest oceniana pozytywnie - 86% funduszy poręczeniowych scharakteryzowało współpracę jako dobrą, bardzo dobrą lub celującą. Żaden fundusz nie ocenił współpracy na poziomie niedostatecznym. Zaledwie 7% funduszy było niezadowolonych z kontaktów z funduszami pożyczkowymi. Aby ta współpraca się polepszyła fundusze poręczeniowe wskazywały potrzebę wprowadzenia kilku zmian, m.in:

- *dostosowanie metodologii oceny wniosków przez fundusze pożyczkowe do minimalnych wymagań funduszy poręczeniowych w tym zakresie,*
- *usprawnienie przepływu informacji pomiędzy funduszami pożyczkowymi i poręczeniowymi.*

5. Działalność funduszy poręczeniowych

5.1. Zakres terytorialny działania funduszy poręczeniowych

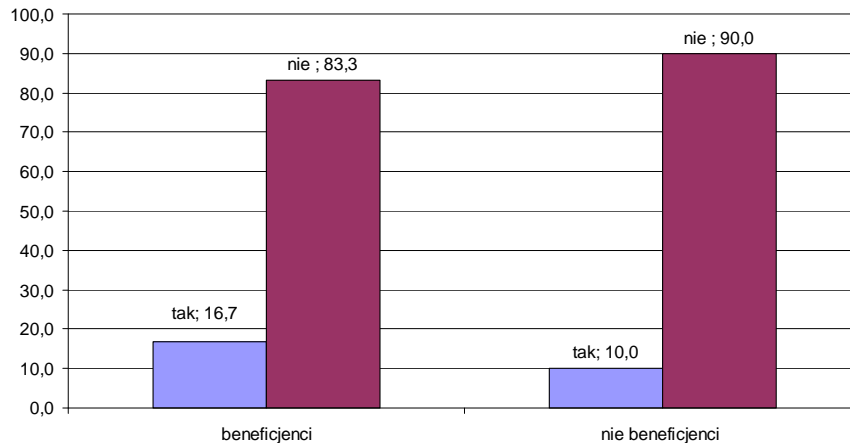
Z deklaracji funduszy wynika, iż siedem (14%) funduszy poręczeniowych obejmuje swoim zasięgiem całe terytorium kraju. Dwadzieścia funduszy ma charakter działalności wojewódzkiej, 3 fundusze obejmują całe województwo dolnośląskie, 3 małopolskie. W województwie śląskim, wielkopolskim działają po dwa fundusze.

Część funduszy działa na terenie jednego powiatu, część na terenie kilku. Jeden fundusz obejmuje swoim zasięgiem tylko jedną gminę.

Średnie dotacje dla funduszy ogólnopolskich (26,5 mln zł) były prawie trzykrotnie wyższe od funduszy (9,4 mln zł) realizowanych na poziomie lokalnym (wojewódzkich, powiatowych bądź gminnych).

Wśród beneficjentów poddziałania 1.2.2. SPO WKP, 16,7% (5 programów) obejmuje terytorialnie cały kraj, podczas gdy wśród niebeneficjentów odsetek ten wynosi 10% (2 programy).

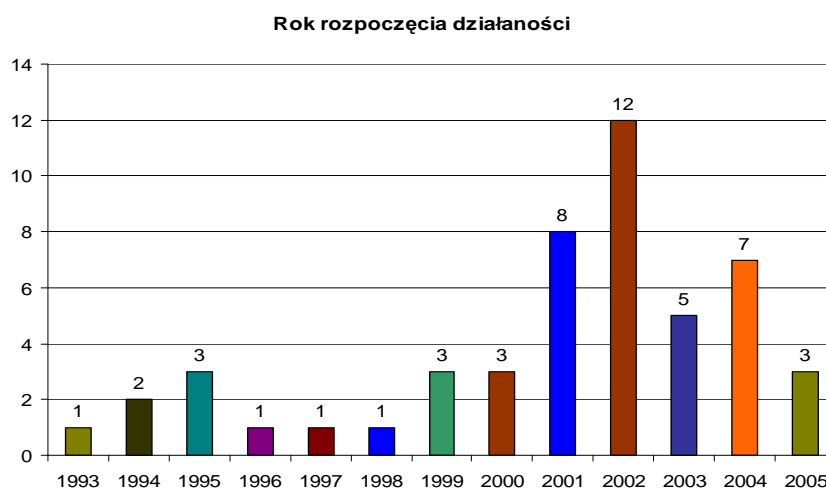
Wykres 43. Czy zasięg funduszu poręczeniowego obejmuje terytorium całego kraju?

5.2. Rok rozpoczęcia działalności poręczeniowej

W latach dziewięćdziesiątych XX wieku działalność poręczeniową rozpoczęło 12 funduszy. Największa liczba funduszy zaczęła prowadzić działalność w roku 2002 – w sumie, prawie połowa przebadanych funduszy rozpoczęła działalność w latach 2002-2005.

Wykres 44. Rok rozpoczęcia działalności funduszy poręczeniowych

5.3. Źródła finansowania funduszy poręczeniowych

Badaniem objęto 50 funduszy poręczeniowych. Jako źródło finansowania, środki własne wymienia 45 z przebadanych funduszy, środki otrzymane w ramach SPO WKP 29 funduszy, 5 funduszy otrzymało dotacje ze środków samorządowych, a trzy fundusze zaciągnęły pożyczki lub wzięły kredyty. Średnia kwota w ramach funduszu przypadająca na środki własne wynosiła 4,6 mln zł, na środki otrzymane w ramach SPO WKP - 11,6 mln zł. Średnia kwota dotacji samorządowych oraz pożyczki przypadająca na jeden fundusz poręczeniowy wynosiła kolejno: 597 tys. zł oraz 292 tys. zł. Łącznie jeden fundusz dysponował średnią kwotą około 11,8 mln zł.

Tabela 11. *Struktura źródeł finansowania programów poręczeniowych*

Źródła finansowania	Średnia (w zł)	Mediana	Dominanta
środki własne ²⁷	4.679.416	2.999.000	300.000
środki otrzymane w ramach SPO WKP	11.641.303	4.750.000	7.009.280
dotacje ze środków samorządowych	597.969	500.000	25.000
kredyty/pożyczki	292.500	277.500	100.000
Łącznie	11.842.589	5891089	300000

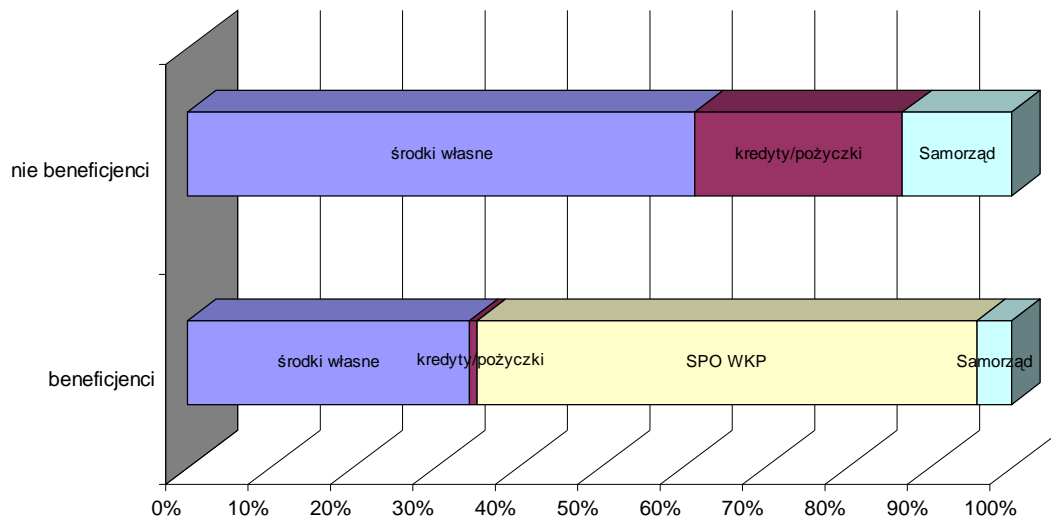
Wśród innych źródeł finansowania fundusze wymieniły: środki z Agencji Nieruchomości Rolnych (4 fundusze), dotacje PHARE 2002 (3 fundusze), inne dotacje PARP (3 fundusze), dochody z działalności funduszu (2) i inne (m.in. nadwyżkę z realizacji projektu SPO WKP, składki członków stowarzyszenia, wkład udziałowców oraz zysk z lat ubiegłych). Średnio, dotacje z innych – niż wymienione w tabeli – źródeł wynosiły 1,2 mln zł na jeden fundusz.

Zestawiając strukturę finansowania beneficjentów i niebeneficjentów poddziałania 1.2.2 – z wyłączeniem środków SPO WKP – tylko kategoria „kredyty i pożyczki” średnio (na jeden fundusz) przeważa wśród niebeneficjentów; beneficjenci posiadają prawie sześciokrotnie większe środki własne - 6,5 mln zł (1,2 mln zł niebeneficjenci); podobnie w przypadku środków ze źródeł samorządowych – średnio na program 821616 zł (262500 zł niebeneficjenci).

Łącznie jeden fundusz, który nie skorzystał z dotacji dysponował średnią kwotą 1,9 mln zł. Natomiast fundusz – beneficjent dysponował średnią kwotą 18,6 mln zł.

²⁷ Środki własne to m.in. kapitał akcyjny, udziałowy, fundusze własne oraz rozliczone dotacje.

Wykres 45. Struktura finansowania beneficjentów i niebeneficjentów poddziałania 1.2.2 SPO WKP

5.4. Wymagania stawiane poręczeniobiorcom

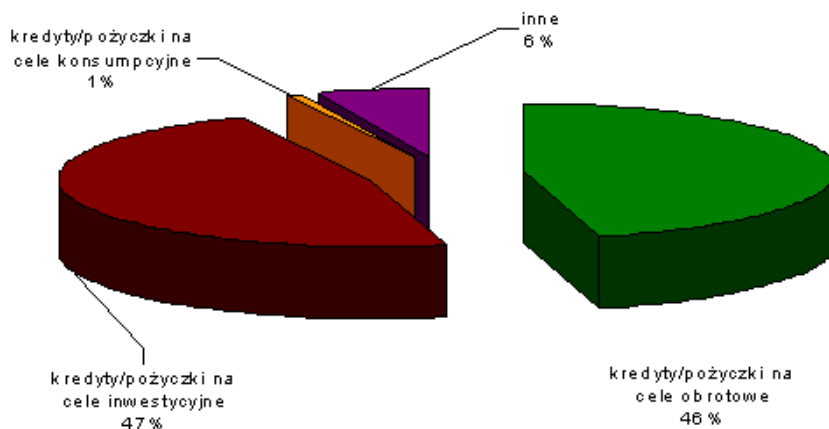
W ramach prowadzonego funduszu poręczeniowego 33 fundusze (66%) stosują dodatkowe wyłączenia określonych kategorii podmiotów ubiegających się o poręczenie. 29 funduszy (58%) wyłącza przedsiębiorstwa nie zaliczające się do kategorii Małych i Średnich Przedsiębiorstw w rozumieniu regulacji UE i przedsiębiorstwa znajdujące się w trudnej sytuacji w rozumieniu regulacji UE²⁸. 13 funduszy wskazuje na inne metody wyłączenia, które dotyczą przedsiębiorstw funkcjonujących w miastach powyżej 20.000 mieszkańców i firmy niezatrudniające przynajmniej 50% pracowników pochodzących z terenów wiejskich.

Najczęściej fundusze udzielają poręczeń na kredyty lub pożyczki związane z inwestycjami (49 funduszy), celami obrotowymi (48 funduszy). Cele konsumpcyjne wymienia tylko jeden fundusz, natomiast sześć funduszy wskazuje na inne cele, tj.: dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej z Powiatowego Urzędu Pracy²⁹.

²⁸ Wyłączenia wynikają z warunków udziału w 1.2.

²⁹ Dane dotyczą wszystkich funduszy poręczeniowych (w tym funduszy niekorzystających ze wsparcia SPO WKP). W ramach poddziałania 1.2.2 ostatecznymi odbiorcami poręczeń mogły być mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, a udzielone poręczenia nie mogły dotyczyć celów konsumpcyjnych.

Wykres 46. Kategorie, na które udzielane są poręczenia

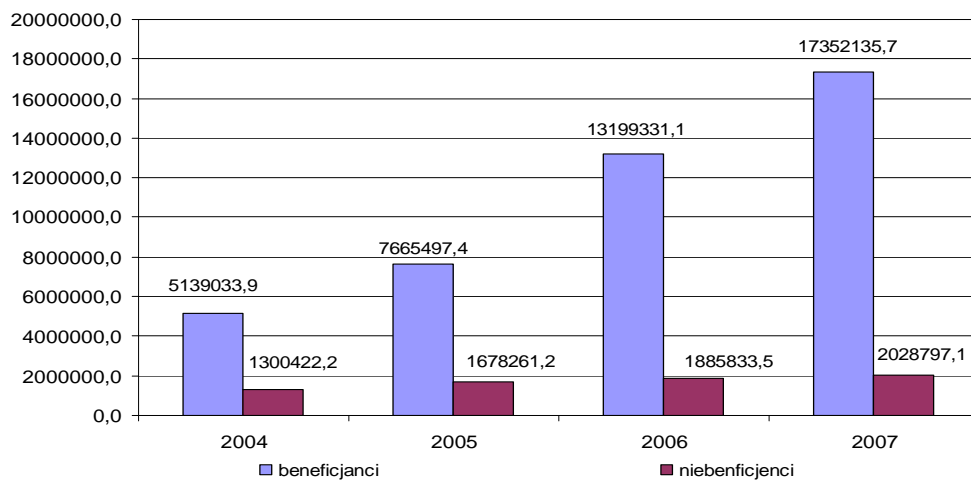
Siedem funduszy (14%) stosuje dodatkowe kryteria przy udzielaniu poręczeń, tj. tworzenie nowych miejsc pracy, podjęcie działalności gospodarczej przez bezrobotnych, bycie przedsiębiorcą zarejestrowanym we właściwym rejestrze gospodarczym lub mikro-przedsiębiorcą, małym lub średnim przedsiębiorcą. Ponadto, fundusze ograniczają swoje poręczenia do kategorii celów, które związane są tylko z prowadzoną przez Przedsiębiorcę działalnością gospodarczą, w tym 30% przeznaczane jest na cele obrotowe, reszta na wyposażenie, urządzenia i środki trwałe. Niektóre fundusze podkreślają, że nie poręczają kredytów przeznaczonych na działalność niezgodną z zasadami współżycia społecznego, tj. sektor tytoniowy, monopolowy i zbrojeniowy.

5.5. Parametry udzielonych poręczeń

Z analizy podstawowych parametrów funduszy poręczeniowych wynika, iż kapitał poręczycielski w latach 2004-2007, w których m.in. był realizowany program Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw - systematycznie wzrastał, średniorocznie z 3 do 11 mln zł. Minimalna kwota poręczenia nie uległa znaczącej zmianie – natomiast bardzo wyraźnie wzrosła maksymalna kwota poręczenia – średnio z 151 tys. zł (w roku 2004) do 445 tys. zł (w roku 2007). W analogicznym okresie wzrósł też maksymalny okres, na jaki udzielane jest poręczenie – średnio z 62 do 68 miesięcy.

Wykres 43. Średnie wartości kapitału poręczycielskiego w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów podziałania 1.2.2 SPO WKP (w zł)

Kapitał poręczycielski funduszy beneficjentów konsekwentnie wzrastał od roku 2004. W roku 2004 wynosił średnio na fundusz ok. 5 mln zł, w 2005 już powyżej 7 mln zł, w 2006 13 mln zł, w 2008 17 mln zł.

Kapitał poręczycielski funduszy, które nie skorzystały z dotacji SPO WKP również z roku na rok się powiększał, jednak nie tak dynamicznie, jak w przypadku beneficjentów. Przyrost wyniósł średnio od 200 tys. zł do 300 tys. zł z roku na rok.

Tabela 12. Parametry udzielonych poręczeń, bez podziału na beneficjentów i niebeneficjentów SPO WKP.

Nazwa parametru	2004	2005	2006	2007
Kapitał poręczycielski funduszu (zł)	3.587.254,7	5.270.602,9	8.673.932,0	11.222.800,2
Minimalna kwota poręczenia (zł)	3.080,5	3.447,4	3.025,9	3.342,7
Maksymalna kwota poręczenia (zł)	151.233,64	219.289,3	335.368,98	445.243,7
Maksymalny okres, na jaki udzielane jest poręczenie (w miesiącach)	61,89	65,64	63,40	67,78
Maksymalna wysokość prowizji w przypadku poręczeń udzielanych na maksymalny dopuszczalny okres (%)	4,2	4,1	3,8	3,9
Maksymalna wysokość prowizji w przypadku poręczeń obciążonych wysokim ryzykiem (%)	3,9	3,8	3,6	3,6
Wysokość opłaty za rozpatrzenie wniosku (zł)	24,47	26,06	25,46	25,46
Liczba poręczeń udzielonych w danym roku	44,11	62,28	91,02	105,72

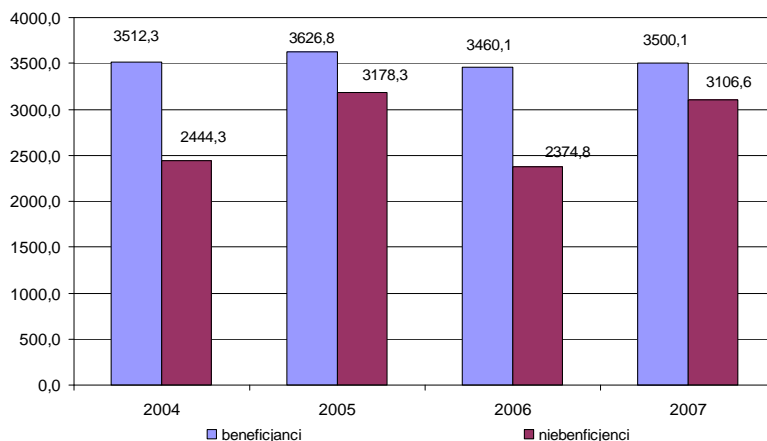
Łączna wartość poręczeń udzielonych w danym roku (zł)	2.750.821,7	4.171.195,7	7.980.002,1	11.867.584,5
Liczba poręczeń wypłaconych w danym roku	,89	,82	,96	1,26
Wartość poręczeń wypłaconych w danym roku (zł)	12.897,06	34.203,18	27.018,88	55.851,60
Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały poręczenia w danym roku	33,25	76,66	82,54	94,16
Liczba nowych miejsc pracy stworzonych dzięki udzielonym poręczeniom (etaty)	31,9	37,7	79,4	117,6
Liczba nowych miejsc pracy stworzonych dla kobiet dzięki udzielonym poręczeniom*	,7	2,1	3,7	8,9
<i>*11 (22%) funduszy nie gromadzi danych pozwalających na podanie wartości dotyczących powyższych parametrów.</i>				

Nastąpił wyraźny wzrost wartości poręczeń – średniorocznie z 12 do 55 mln zł; liczby przedsiębiorstw, które uzyskały poręczenia w danym roku – średniorocznie z 33 do 94 firm; liczby nowych miejsc pracy stworzonych dzięki udzielonym poręczeniom – średniorocznie z 32 do 118; oraz liczby nowych miejsc pracy stworzonych dla kobiet dzięki udzielonym poręczeniom – średniorocznie z niecałego jednego do prawie 9 miejsc pracy. Podobne wzrostowe tendencje odzwierciedlają statystyki dotyczące łącznej wartości poręczonych kredytów – średniorocznie wartość wzrosła z 6 milionów w roku 2004 – do 23 milionów trzy lata później.

Tabela 13. Łączna wartość poręczonych kredytów/pożyczek (w zł)

Nazwa parametru	2004	2005	2006	2007
Łączna wartość poręczonych kredytów/pożyczek (zł)	6.162.975,21	9.244.261,68	15.980.571,04	23.663.717,86

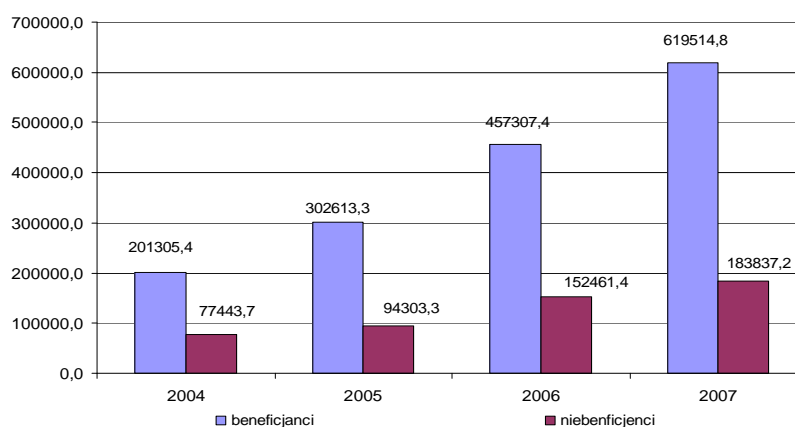
Wykres 48. Średnia minimalna kwota poręczenia w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów podziałania 1.2.2 SPO WKP (w zł)

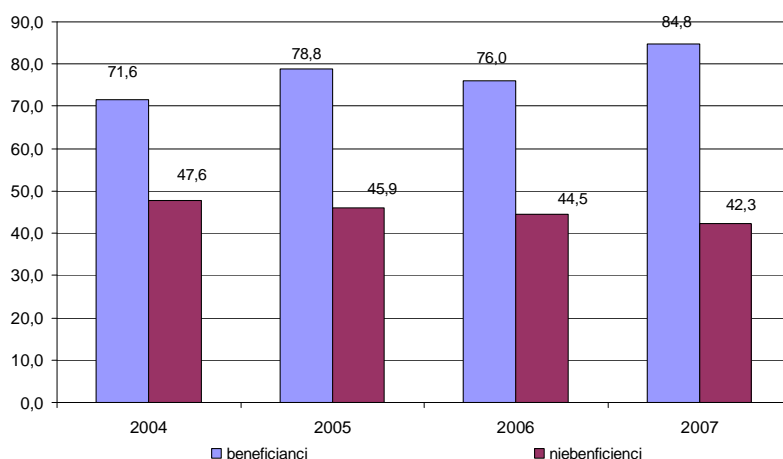
Ponad połowa funduszy poręczeniowych nie określa minimalnej kwoty poręczenia. Średnia minimalna kwota poręczenia wśród beneficjentów, którzy ją zakładają, utrzymuje się na poziomie ok. 3,5 tys. zł, wśród niebeneficjentów waha się między 2,3 tys. zł a 3,1 tys. zł.

Średnia maksymalna kwota poręczenia wyznaczana przez beneficjentów wzrastała z roku na rok, z 200 tys. zł w 2004 roku do ok. 600 tys. zł w 2007. Niebeneficjenci przyjmowali dużo niższe kwoty poręczeń, od 77 tys. zł do 183 tys. zł.

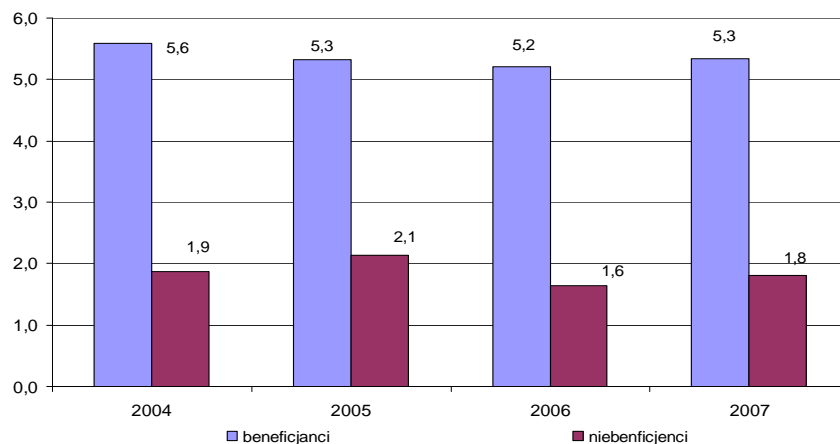
Wykres 49. Średnia maksymalna kwota poręczenia w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów podziałania 1.2.2 SPO WKP (w zł)

Wykres 50. Maksymalny okres udzielania poręczenia (w miesiącach) w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów poddziałania 1.2.2 SPO WKP

Wykres 51. Maksymalna prowizja na poręczenia na maksymalny dopuszczalny okres w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów poddziałania 1.2.2 SPO WKP (w %)

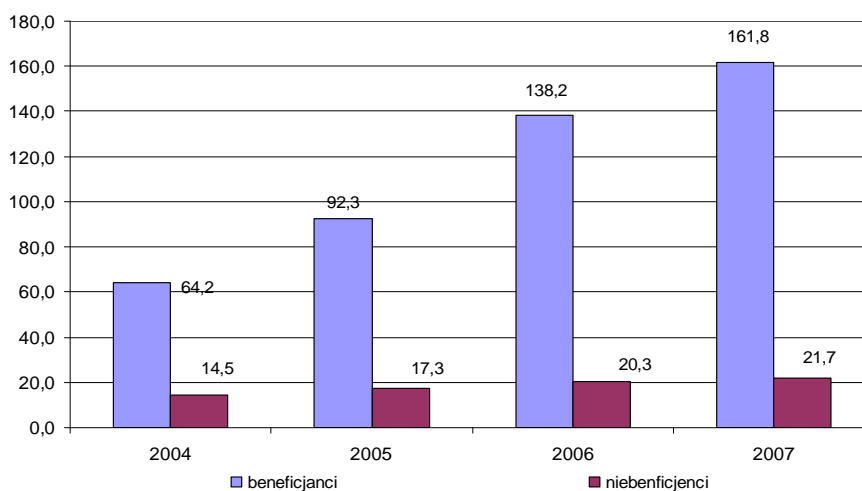

Wyraźnie zarysowuje się różnica w poziomie prowizji między beneficjentami a niebeneficjentami. Pierwsza grupa zadeklarowała, że maksymalna możliwa wysokość prowizji może wynieść około 5%³⁰, natomiast druga około 2%.

Średnia opłata za rozpatrzenie wniosku w przypadku beneficjentów wahała się między 32 zł w roku 2004 a 34 zł w kolejnych latach. Niebeneficjenci nakładali na klientów dwa razy mniejszą opłatę, w roku 2004 było to 13 zł, rok później 14 zł, a w dwóch następnych latach 12,5 zł.

³⁰ W praktyce rzadko kiedy prowizja osiąga taki pułap, z reguły prowizja waha się między 1 a 2%.

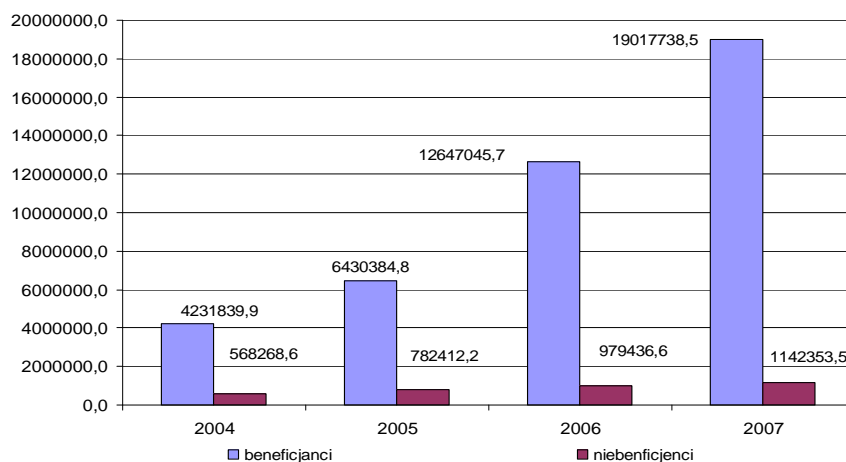
Wykres 52. Średnia liczba poręczeń udzielonych w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów podziałania 1.2.2 SPO WKP

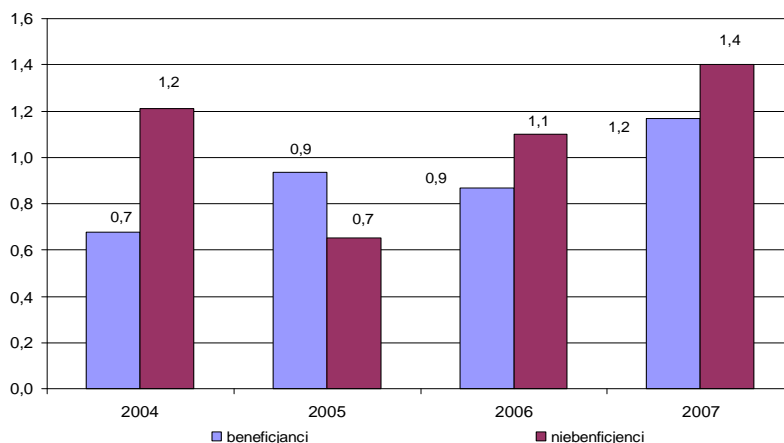
Średnia liczba poręczeń udzielonych w danym roku oraz wartość tych poręczeń rosła na przestrzeni czterech ostatnich lat. Średnio fundusz, korzystający z dotacji SPO WKP, udzielił w 2004 roku 64,2 poręczenia, a w 2007 średnio 161,8 poręczeń. Niebeneficjenci udzielili zdecydowanie mniej poręczeń, jednak też można zaobserwować w tej grupie wzrost (w 2004 r. średnio 14,5 poręczenia, w 2007 r. prawie 22).

Wartość poręczeń udzielonych przez beneficjentów w danym roku rosła od 4,2 mln zł w 2004 do 19 mln zł w 2007 roku. Niebeneficjenci poręczyli dużo niższe kwoty, w 2004 r było to 560 tys. zł w 2007 wzrosło do 1,1 mln zł.

Wykres 53. Łączna wartość poręczeń w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów podziałania 1.2.2 SPO WKP (w zł)

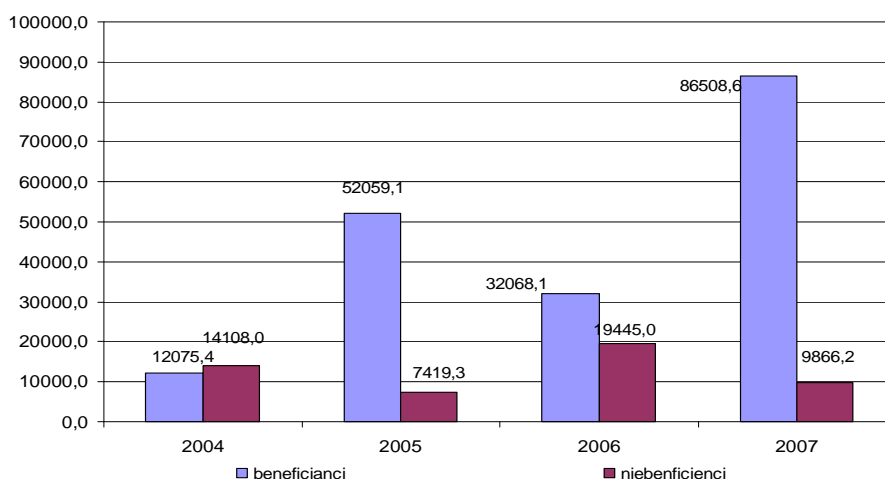

Wykres 54. Średnia liczba wypłaconych poręczeń w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów podziałania 1.2.2 SPO WKP

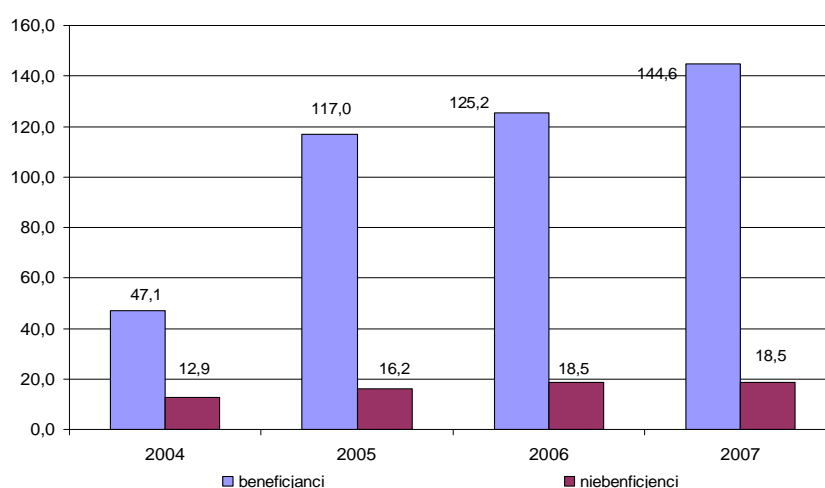
Średnio w danym roku beneficjenci i niebeneficjenci wypłacili 1 poręczenie. Średnia kwota dla beneficjentów w 2004 r. wyniosła 12 tys. zł, a w 2007 86 tys. zł. Dla niebeneficjentów odpowiednio: 14 tys. zł, 9,8 tys. zł.

Wykres 55. Średnia wartość poręczeń wypłaconych w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów podziałania 1.2.2 SPO WKP (w zł)

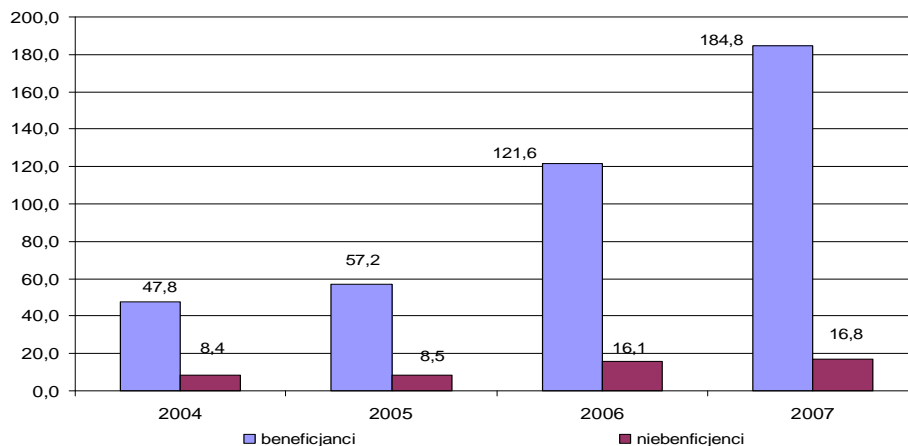

Średnia liczba przedsiębiorstw, które uzyskały poręczenie od beneficjentów programu w ramach jednego funduszu wynosiła: w 2004 r. 47, 2005 r. 117, w 2006 r. 125, w 2007 144. Grupa przedsiębiorców, która uzyskała poręczenie od funduszy niekorzystających z dotacji SPO WKP jest mniej liczna. W 2004 r. było to średnio 12 firm, 2005 r. 16, 2006 i 2007 r. 18.

Wykres 56. Średnia liczba przedsiębiorstw, które uzyskały poręczenie w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów podziałania 1.2.2 SPO WKP

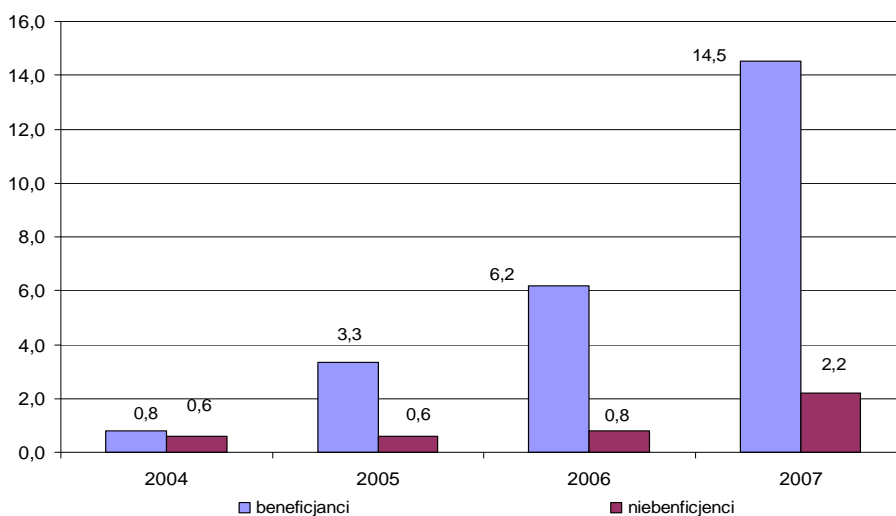
Wykres 57. Średnia liczba nowych miejsc pracy w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów poddziałania 1.2.2 SPO WKP

Udzielane poręczenia miały się przyczyniać do powstawania nowych miejsc pracy. Poręczenia zapewnione przez beneficjentów wpłynęły na utworzenie średnio 47 miejsc pracy w 2004 r, 57 w 2005, 121 w 2006 oraz 184 w 2007 r. U niebeneficjentów skala zjawiska jest znacznie mniejsza, w 2004 r. było to 8 miejsc pracy a w 2007 r. 16.

Podobnie przedstawiała się różnica między beneficjentami i niebeneficjentami w przypadku miejsc pracy tworzonych dla kobiet. W 2007 r. beneficjenci udzielili poręczenia projektom, które przewidywały utworzenie łącznie średnio 14 nowych miejsc pracy dla kobiet, a niebeneficjenci 2 miejsc pracy.

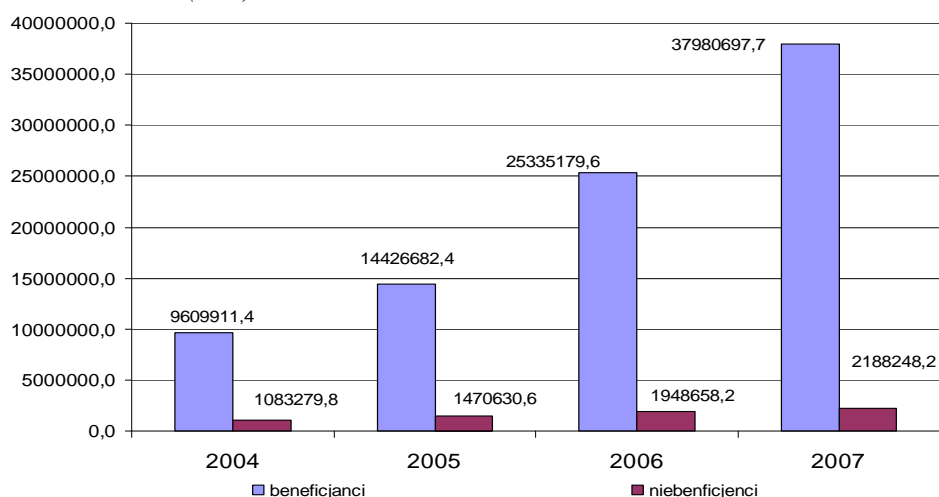
Wykres 58. Średnia liczba miejsc pracy dla kobiet w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów poddziałania 1.2.2 SPO WKP

Łączna wartość poręczonych kredytów przez beneficjentów w 2007 roku wyniosła 37,9 mln zł, a przez niebeneficjentów 2,1 mln zł.

Wykres 59. Łączna wartość poręczonych kredytów w danym roku wśród beneficjentów i niebeneficjentów podziałania 1.2.2 SPO WKP (w zł)

Fundusze mają bardzo zróżnicowane metody i stawki naliczania prowizji, głównie w zależności od okresu poręczenia. Kilkanaście funduszy podało szczegółowe charakterystyki naliczania prowizji. Pojawiające się wypowiedzi można podzielić na pięć charakterystycznych sposobów liczenia prowizji:

1. prowizja uzależniona jest od czasu poręczenia (przykładowe okresy: do 12, 12-24, 24-36 miesięcy, od 36 do 60 miesięcy) - liczona jest jako iloczyn wysokości poręczenia i stawki prowizyjnej (im dłuższy okres tym wyższa stawka prowizyjna - określona procentowo);
2. opłata jednorazowa jako określony procent kwoty poręczenia (np. 1,1% maksymalnej kwoty poręczenia określonej w umowie o udzielenie poręczenia);
3. opłata za każdy kwartał kalendarzowy trwania umowy poręczenia wynosi 0,325% aktualnej kwoty poręczenia;
4. opłata ustalona jest indywidualnie dla każdego przedsiębiorcy według taryfy opłat i prowizji (zgodnie z regulaminem); dodatkowe założenie: opłata nie może być niższa niż 300 zł lub opłata musi zawierać się w przedziale 0,5-3% wartości udzielonego poręczenia;
5. prowizja naliczana jest zależnie od klasy ryzyka klienta.

Pobierane przez fundusz opłaty i prowizje uwzględniają ryzyko niespłacenia zaciągniętego przez przedsiębiorcę zobowiązania, koszty administracyjne funduszu i zwrot na kapitale.

Tabela 14. Średnia liczba oraz wartość udzielonych poręczeń w 2007 roku łącznie, w podziale na beneficjentów (B), niebeneficjentów (NB)

INSTYTUCJA FINANSUJĄCA KREDYT/POŻYCZKĘ	ŚREDNIA LICZBA UDZIELONYCH PORĘCZEŃ	ŚREDNIA LICZBA UDZIELONYCH PORĘCZEŃ		ŚREDNIA WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ (ZŁ)	ŚREDNIA WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ (ZŁ)	
		B	NB		B	NB
bank	95,54	158	15	11.443.788,48	19.108.530	1.503.503
fundusz pożyczkowy	7,54	15	14	305.056,96	696.374	388.301
Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo- Kredytowa	,14	3,5	0	6.594,00	164850	0

W sumie, dla funduszy poręczeniowych, banki sfinansowały w 2007 roku 4794 kredyty lub pożyczki na łączną kwotę 573 mln zł; fundusze pożyczkowe 377 pożyczki na łączną kwotę 15 mln zł; natomiast Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa 7 na łączną kwotę 329 tys. zł.

Tabela 15. Średnia liczba oraz wartość udzielonych poręczeń w 2007 roku:

INNA INSTYTUCJA FINANSUJĄCA KREDYT/POŻYCZKĘ	ŁĄCZNA LICZBA UDZIELONYCH PORĘCZEŃ	ŁĄCZNA WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ (ZŁ)
Agencje Regionalne i Stowarzyszenia	15	688.900,0
Fundacja Wspomagania Wsi	7	202.200,0
MOPS	2	6.000,0
PFRON	1	8.800,0
Powiatowy Urząd Pracy	174	2.003.067,00

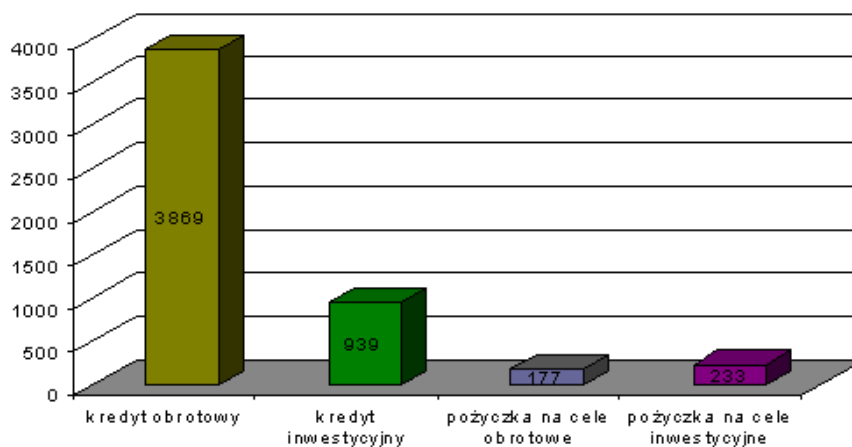
Poza bankami, funduszami pożyczkowymi oraz SKOK, bezwzględnie najczęściej fundusze poręczają kredyty lub pożyczki z Powiatowych Urzędów Pracy – w sumie 174 udzielonych poręczeń na łączną kwotę przeszło 2 mln zł w roku 2007.

Tabela 16. Średnia liczba oraz wartość udzielonych poręczeń w 2007 roku:

RODZAJ PORĘCZANEGO ZOBOWIĄZANIA	ŚREDNIA LICZBA UDZIELONYCH PORĘCZEŃ	ŚREDNIA WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ (ZŁ)
kredyt obrotowy	77,38	8.544.968,18
kredyt inwestycyjny	18,78	2.843.582,68
pożyczka na cele obrotowe	3,54	163.554,06
pożyczka na cele inwestycyjne	4,66	212.524,9

Łącznie – dla 50 przebadanych funduszy – poręczenia udzielane zostały na 3869 kredyty obrotowe (na kwotę ok. 427mln zł), na 939 kredyty inwestycyjne (na łączną kwotę ok. 142 mln zł), na 177 pożyczek na cele obrotowe (łączna kwota ok. 8 mln zł) oraz na 233 pożyczki na cele inwestycyjne w łącznej kwocie ok. 10 mln zł. Wśród innych poręczanych zobowiązań są: 66 inne (niesprecyzowane) dotacje na łączną kwotę 909424,00 zł oraz 57 dotacji z PUP na łączną kwotę 511331,00 zł.

Wykres 60. Rodzaj poręczanego zobowiązania

Tabela 17. Średnia liczba oraz wartość udzielonych poręczeń w 2007 roku

SEKTOR DZIAŁALNOŚCI POŻYCZKOBIORCY/KREDYTOBIORCY	ŚREDNIA LICZBA UDZIELONYCH PORĘCZEŃ	ŚREDNIA WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ (ZŁ)
--	-------------------------------------	---

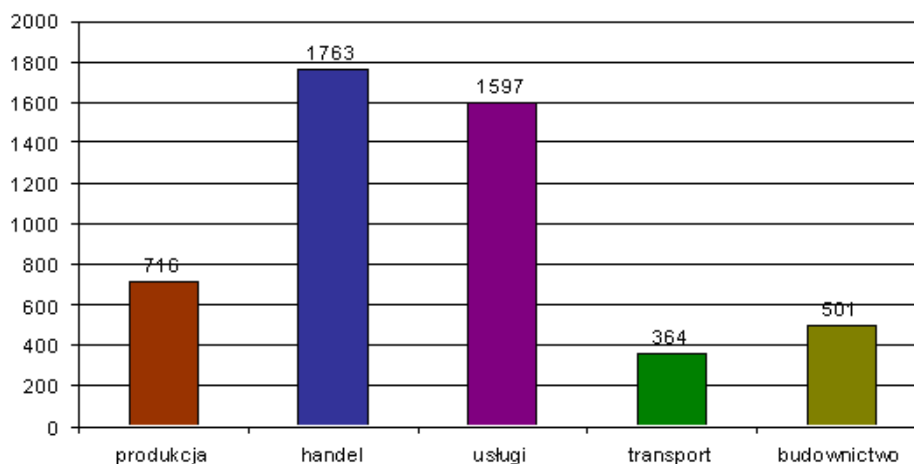
produkcja	14,32	1.647.633,22
handel	35,26	3.624.984,12
usługi	31,94	2.893.836,64
transport	7,28	486.572,16
budownictwo	10,02	1.288.357,72

W sektorze produkcyjnym udzielono łącznie 716 poręczeń na łączną kwotę ok. 8 mln zł, w sektorze handlowym 1763 poręczenia na kwotę ok. 181 mln zł. W sektorze usług udzielono łącznie 1597 poręczeń na łączną kwotę ok. 144,6mln zł. Analogicznie, w sektorze transportowym udzielono 364 poręczeń (ok. 24 mln zł) i w budownictwie 501 (ok. 64 mln zł).

Tabela 18. Średnia liczba oraz wartość udzielonych poręczeń w 2007 roku w podziale na beneficjentów niebeneficjentów

Sektor działalności pożyczkobiorcy/kredytobiorcy	ŚREDNIA LICZBA UDZIELONYCH PORĘCZEŃ		ŚREDNIA WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ (ZŁ)	
	B	NB	B	NB
Produkcja	24,54	2,90	2877358,75	181561,60
Handel	54,38	11,62	5966513,55	513769,56
Usługi	46,13	10,65	4447210,73	563775,50
Transport	11,66	0,70	795123,60	23745,00
Budownictwo	15,67	1,55	2094047,83	79822,55

Wykres 61. Sektor działalności pożyczkobiorcy/kredytobiorcy (liczba poręczeń)³¹

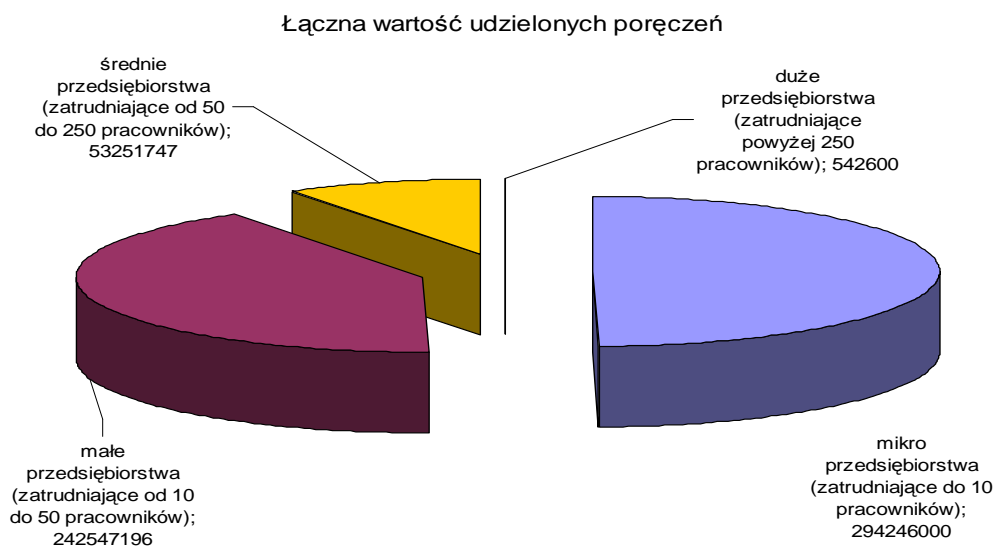

Największy kapitał kierowany jest do przedsiębiorstw zatrudniających do dziesięciu pracowników – w roku 2007 fundusze poręczyły łącznie 3659 pożyczek lub kredytów na kwotę ok. 294,2 mln zł. Analogiczne wskaźniki dla małych przedsiębiorstw (zatrudniających od 10 do 15 pracowników) wynosiły 1492 poręczenia o łącznej wartości 242,5 mln zł. Do średnich i dużych przedsiębiorstw fundusze poręczeniowe skierowały w roku 2007 – 192 oferty poręczenia na łączną kwotę 53,7 mln zł³².

³¹ W badaniu wzięły udział wszystkie fundusze, również te, które nie korzystały z dotacji SPO WKP, dlatego pojawiają się cele pożyczek/kredytów, które w ramach dotacji były niekwalifikowalne. Poza podstawowymi rodzajami działalności gospodarczej, fundusze poręczają także pożyczki na sztukę (rękodzieło, malarstwo), służbę zdrowia i edukację (tj. szkoły wyższe) - w sumie 26 poręczeń o łącznej kwocie ok. 3,6 mln zł. Wśród wymienianych i sprecyzowanych działalności gospodarczych pojawiają się także wynajem nieruchomości, reklama oraz przetwórstwo – w sumie 10 poręczeń na łączną kwotę 1,8 mln zł. Inne, nieokreślone dokładniej rodzaje działalności otrzymały w sumie 177 poręczeń na łączną kwotę ok. 27 mln zł. Na wszystkie inne typy działalności fundusze średnia poręczenia wynosiła 154,6 tys. zł.

³² Dane dotyczą wszystkich funduszy poręczeniowych (w tym funduszy niekorzystających ze wsparcia SPO WKP). W ramach poddziałania 1.2.2 ostatecznymi odbiorcami poręczeń mogły być mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa.

Wykres 62. Łączna wartość udzielonych poręczeń w podziale na kategorie wielkości przedsiębiorstw

W roku 2007 – na jeden fundusz – przypadało 73 poręczeń udzielanych mikro i 30 małym przedsiębiorcom. Znacznie mniej poręczeń kierowanych jest do firm średnich (średnio 3,7) i dużych – 0,12³³. Jakkolwiek - do mikro przedsiębiorstw dwukrotnie częściej niż do firm małych kierowane jest poręczenie – to uśredniona wartość poręczenia jest przeszło dwukrotnie niższa (80615,00 zł do 161698,00 zł).

Tabela 19. Średnia liczba oraz wartość udzielonych poręczeń w 2007 roku

WIELKOŚĆ ZATRUDNIENIA POŻYCZKOBIORCY/KREDYTOBIORCY	ŚREDNIA LICZBA UDZIELONYCH PORĘCZEŃ	ŚREDNIA WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ (ZŁ)
mikro przedsiębiorstwa (zatrudniające do 10 pracowników)	73,18	5.884.920,0
małe przedsiębiorstwa (zatrudniające od 10 do 50 pracowników)	29,84	4.850.943,92
średnie przedsiębiorstwa (zatrudniające od 50 do 250 pracowników)	3,72	1.065.034,94
duże przedsiębiorstwa (zatrudniające powyżej 250 pracowników)	,12	10.852,0

³³ Dane dotyczą wszystkich funduszy poręczeniowych (w tym funduszy niekorzystających ze wsparcia SPO WKP). W ramach poddziałania 1.2.2 ostatecznymi odbiorcami poręczeń mogły być mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa.

Tabela 20. Średnia liczba oraz wartość udzielonych poręczeń w 2007 roku w podziale na beneficjentów (B) i niebeneficjentów (NB)

WIELKOŚĆ ZATRUDNIENIA POŻYCZKOBIORCY/ KREDYTOBIORCY	ŚREDNIA LICZBA UDZIELONYCH PORĘCZEŃ		ŚREDNIA WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ (ZŁ)	
	B	NB	B	NB
Mikro	108,43	27,06	9363041	890318
Małe	51,18	8,43	8341390	1284038
Średnie	7,54	2,5	2177364	497500
Duże	6	0	542600	0

Wartość aktywnych poręczeń na koniec roku 2007 wynosiła średnio na jeden fundusz ok. 13 mln zł, natomiast łączna wartość wszystkich poręczeń ok. 641,4 mln zł. Warto zaznaczyć, iż średnia liczba odrzucanych wniosków o poręczenie pożyczki lub kredytu wynosiła w roku 2007 - 5,58, czyli średnio co dwudziesty wniosek był przez fundusze odrzucany (jeden wniosek na dwadzieścia pozytywnie przyjętych).

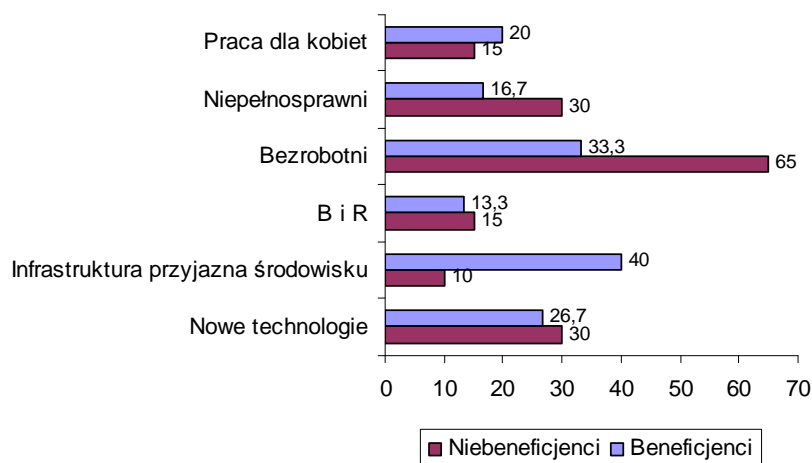
Wśród beneficjentów wartość aktywnych poręczeń na koniec 2007 roku na jeden fundusz wynosiła około 20,3 mln zł, wśród niebeneficjentów 1,5 mln zł. Średnia liczba odrzuconych wniosków w pierwszej grupie wyniosła 8,5, a w drugiej 1,2.

Tabela 21. Premiowanie określonej kategorii projektów

Czy udzielając poręczenia fundusze premią projekty związane z:	NIE	TAK
Tworzeniem nowych miejsc pracy dla osób bezrobotnych	27	23
Inwestycjami w nowe technologie	36	14
Inwestycjami w infrastrukturę przyjazną dla środowiska naturalnego	36	14
Tworzeniem nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	39	11
Tworzeniem nowych miejsc pracy dla kobiet powracających na rynek pracy po urlopie wychowawczym	41	9
Prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych	43	7

Najrzadziej fundusze premią projekty związane z prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych (co siódmy fundusz) oraz tworzeniem nowych miejsc pracy dla kobiet powracających na rynek pracy po urlopie macierzyńskim (co piąty fundusz). Najczęściej fundusze premią projekty związane z tworzeniem nowych miejsc pracy dla osób bezrobotnych (46% funduszy). Następnie premiovane są inwestycje w nowe technologie oraz infrastrukturalne – średnio po 28% wskazań. Generalnie, średnio co szósty (15,6%) fundusz stosuje dodatkowe premiowanie dla któregośkolwiek z wyszczególnionych tematów projektów.

Wykres 63. Premiowanie określonej kategorii projektów przez beneficjentów i niebeneficjentów

Beneficjenci najczęściej premiowali projekty infrastrukturalne przyjazne środowisku – 40%, niebeneficjenci natomiast projekty zakładające stworzenie miejsc pracy dla bezrobotnych.

5.6. Rodzaje zabezpieczeń udzielonych poręczeń

Tabela 22. Liczebność stosowania poszczególnych rodzajów zabezpieczeń

Liczebność stosowania poszczególnych rodzajów zabezpieczeń:	nigdy	zawsze
Weksel własny	3	43
Cesja na kontrakcie lub na rachunku bankowym	44	4
Poręczenie wekslowe	18	4
Poręczenie według prawa cywilnego (przez osoby lub przedsiębiorstwa)	42	2
Przewłaszczenie rzeczy ruchomych (środków trwałych)	46	0
Zastaw hipoteczny (hipoteka na nieruchomości)	47	0
Zastaw zwykły na rzeczach ruchomych lub prawnych	49	0
Gwarancje	50	0
<i>Blokada środków finansowych</i>	50	0

Najczęstszym zabezpieczeniem poręczenia był *weksel własny* – 86% funduszy **zawsze** stosowało ten rodzaj zabezpieczenia, a nigdy tylko 6%; średnia punktacja wyboru tego typu zabezpieczenia wynosiła w roku 2007 - 89,86 co oznacza, iż prawdopodobieństwo zastosowania *weksła własnego* dla danego poręczenia wynosi prawie 90%. W odniesieniu do *weksli własnych* warto zaznaczyć, że w około 70% przypadków weksel jest poręczony przez małżonków, udziałowców, wspólników oraz akcjonariuszy. W dalszej kolejności fundusze poręczeniowe stosują *poręczenie wekslowe* – blisko 40% poręczeń jest zabezpieczanych *poręczeniem wekslowym*.

Tabela 23. Średnie punktacje wyrażające częstość wyboru danego zabezpieczenia

Średnie punktacje wyrażające częstość wyboru danego zabezpieczenia	
Weksel własny	89,86
Poręczenie wekslowe	39,66
Poręczenie według prawa cywilnego (przez osoby lub przedsiębiorstwa)	7,28
Cesja na kontrakcie lub na rachunku bankowym	4,32
Przewłaszczenie rzeczy ruchomych (środków trwałych)	1,28
Zastaw hipoteczny (hipoteka na nieruchomości)	0,44
Zastaw zwykły na rzeczach ruchomych lub prawnych	0,06
Blokada środków finansowych	0
Gwarancje	0

Znacznie rzadziej fundusze wykorzystują jako zabezpieczenie: *poręczenie według prawa cywilnego* (średnia punktacja 7,28), *cesję na kontrakcie lub na rachunku bankowym* (4,32), *przewłaszczenia rzeczy ruchomych* (średnia punktacja (1,28) oraz *zastawy hipoteczne* – średnio w niecałej połowie procenta wszystkich udzielonych w roku 2007 poręczeń. Fundusze nigdy nie stosują gwarancji oraz blokad środków finansowych.

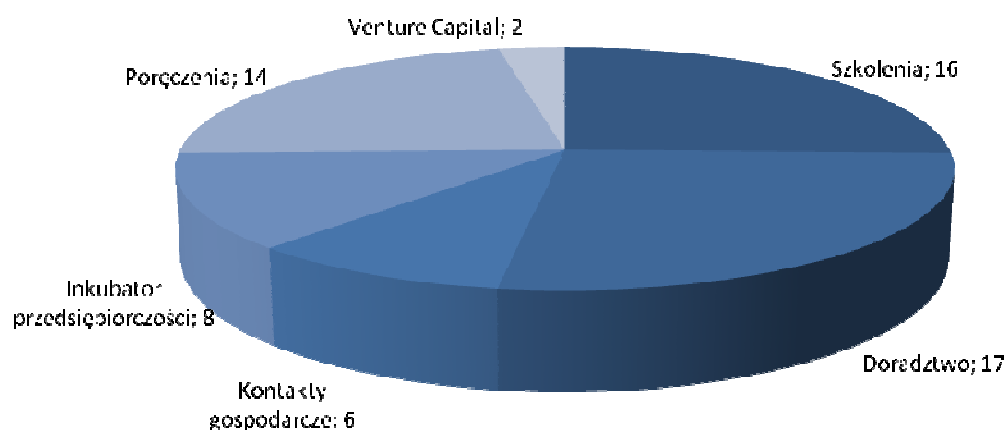
5.7. Usługi świadczone przez instytucje prowadzące fundusze poręczeniowe

Prawie połowa instytucji (24) prowadzących fundusze poręczeniowe świadczy również inne usługi, najczęściej są to doradztwo (34%) i szkolenia (32%) (43% beneficjentów i 55% niebeneficjentów).

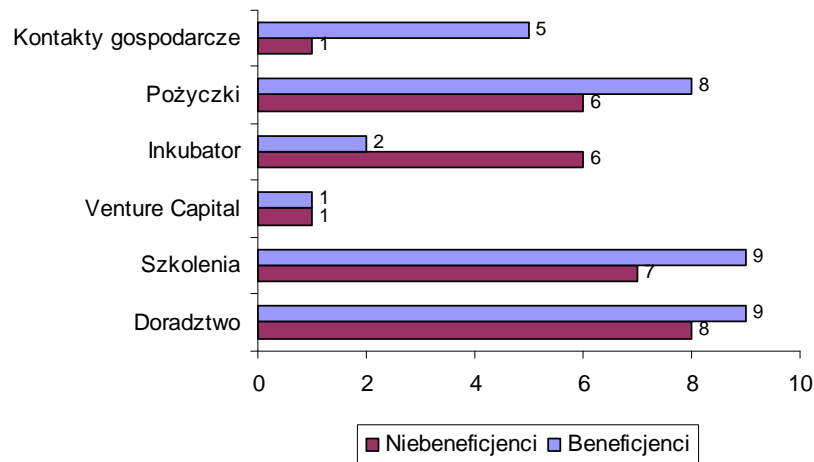
Tematem **doradztwa** jest przede wszystkim doradztwo w zakresie pozyskiwania środków na zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej, zarówno dotacje europejskie, jak i kredyty, pożyczki, w tym

przygotowanie dokumentacji finansowej niezbędnej przy składaniu wniosków, opracowywanie samych wniosków. Doradztwo udzielane jest także w zakresie tworzenia biznes planów, planów marketingowych oraz zagadnień prawno-finansowych związanych z prowadzeniem firmy. Tematyka **szkoleń** koncentruje się głównie wokół kwalifikacji zawodowych. Szkolenia kierowane są do bezrobotnych jak i do osób pragnących podwyższyć swoje umiejętności. Wiele szkoleń poświęconych jest przedsiębiorczości – prowadzeniu własnej firmy, aspektów administracyjno prawnych i finansowych firmy. W ofercie szkoleń znajdują się także szkolenia z zakresu funduszy europejskich oraz informatyki. Ponadto, 28% funduszy poręczeniowych – poza poręczeniami, szkoleniami doradztwem – zajmuje się także udzielaniem pożyczek, 16% wspiera inkubatory przedsiębiorczości, 12% pomaga w poszukiwaniu kontaktów gospodarczych, a 4% świadczy *Venture Capital*.

Wykres 64. *Dodatkowe usługi świadczone przez instytucje prowadzące fundusze poręczeniowe*

Wykres 65. *Dodatkowe usługi świadczone przez instytucje prowadzące fundusze poręczeniowe w podziale na beneficjentów i niebeneficjentów*

Zarówno beneficjenci jak i niebeneficjenci najchętniej świadczą doradztwo i szkolenia. Beneficjenci dodatkowo również często w swoich usługach mają udzielanie pożyczek. Niebeneficjenci natomiast często prowadzą inkubatory przedsiębiorczości.

5.8. Przynależność instytucjonalna i struktura zatrudnienia

Wśród przebadanych 50 funduszy poręczeniowych 34% (17) należy do KSU. Większość funduszy – 66% (33) nie należy do tej instytucji. Na odwrót przedstawiała się sytuacja w funduszach pożyczkowych, gdzie niemal 70% funduszy deklarowało swoją przynależność do KSU. W roku 1996 oraz 2005 nastąpił największy przyrost akcesji (po 6 i po 4 fundusze rocznie). W roku 2007 do KSU przystąpił tylko 1 fundusz. Podobnie było 10 lat wcześniej, w 1997 także tylko jeden³⁴.

Tabela 24. Rok przystąpienia do KSU

Rok przystąpienia	Liczba funduszy	Beneficjenci	Niebeneficjenci
1996	4	3	1
1997	1	0	1
1998	2	1	1
2002	3	1	2
2005	4	2	2
2007	1	1	0
Razem	15	8	7

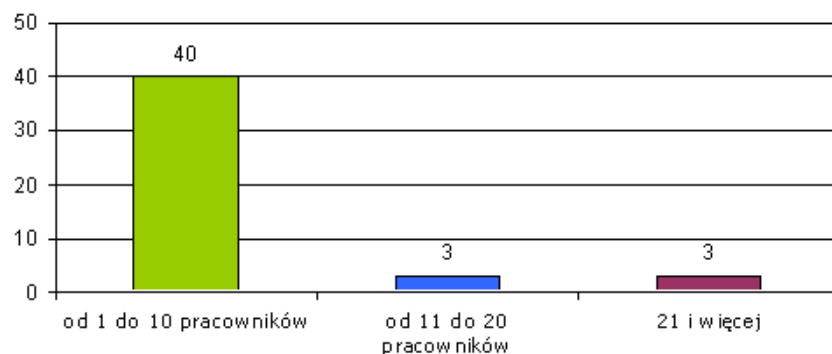
³⁴ Pojawiły się 2 przypadki, gdzie instytucja prowadząca fundusz należy do KSU, ale sam fundusz poręczeniowski nie należy.

5.9. Struktura zatrudnienia

Z informacji udzielonych przez instytucje wynika, że średnio liczba pracowników zatrudnionych na pełnym etacie wynosi 7,8 - natomiast w niepełnym wymiarze 1,36. Beneficjenci zatrudniają średnio 11,1 osób w pełnym wymiarze godzin, natomiast niebeneficjenci 4,2.

Dominują instytucje zatrudniające od 1 do 10 pracowników na pełnym etacie, stanowią one 80% przebadanych podmiotów. Najmniej liczne są instytucje zatrudniające powyżej 10 pracowników. Tylko 12 % funduszy zatrudnia powyżej 10 osób. Przypadkiem wyróżniającym się jest podmiot, który na pełen etat zatrudnia 121 osób. Warto nadmienić, że 4 instytucje nie zatrudniają nikogo na pełen etat.

Wykres 66. Zatrudnienie w instytucjach prowadzących fundusze poręczeniowe

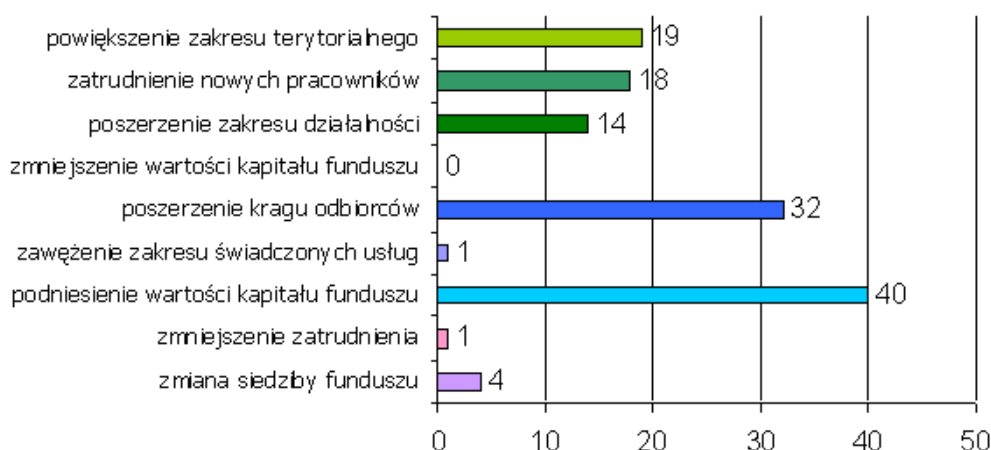
Z danych wynika, że siedem instytucji nie ma nikogo zatrudnionego na etacie, kto by oceniał wnioski. Najwięcej, bo 32% (16) instytucji ma 1 osobę zatrudnioną do obsługi wniosków. Tylko 2 podmioty zatrudniają więcej niż 5 osób odpowiedzialnych za przyjmowanie i konsultowanie wniosków. Średnia liczba pracowników zatrudnionych do obsługi wniosków na pełen etat wynosi 2,16, w niepełnym wymiarze godzin 0,52. Większość funduszy deklaruje, że nie zatrudnia pracowników do obsługi wniosków, którzy pracują w niepełnym wymiarze godzin – 72% (36).

5.10. Plany rozwojowe funduszy poręczeniowych

Wśród 50 przebadanych funduszy poręczeniowych 36% (18) planuje zatrudnić nowe osoby, 28% (14) planuje poszerzyć zakres działalności, 38% (19) rozszerzyć zakres terytorialny działalności, 80% (40) chce podnieść wartość kapitału funduszu. Zmianę siedziby deklarowało zaledwie 8% (4) funduszy. Żaden fundusz

nie prognozuje zmniejszenia wartości kapitału. Tylko 1 fundusz planuje zmniejszyć zakres świadczonych usług, oraz zmniejszyć zatrudnienie.

Wykres 67. Plany funduszy poręczeniowych

Tylko jeden fundusz beneficjent planuje zmniejszenie zatrudnienia i zawężenie kręgu odbiorców w przyszłym roku. Zdecydowana większość beneficjentów i niebeneficjentów planuje zwiększyć kapitał funduszu (27 beneficjentów i 13 niebeneficjentów). Poszerzenie kręgu odbiorców planuje 19 beneficjentów i 13 niebeneficjentów.

5.11. Fundusze poręczeniowe a banki

Prawie wszystkie przebadane fundusze - 92% (46) – deklarują swoją współpracę z bankami. Z czego 83% ocenia tę współpracę jako pozytywną (2% jako celującą, 39% jako bardzo dobrą i 42% jako dobrą). Fundusze, które są niezadowolone z kontaktów z bankami zwracały uwagę na zbyt małe zaangażowanie banków w promocję oferty funduszy. Postulowały zintensyfikowanie działań promocyjnych w celu przekonania banków do takiej formy zabezpieczania kredytów.

Przedstawiciele funduszy formułowali także uwagi na temat złego przepływu informacji między bankami a funduszami. Zidentyfikowano *problemy z przekazywaniem informacji kwartalnych dot. poręczonych kredytów. Banki w przypadku trudności w spłacie kredytu nie próbują rozwiązać problemu, lecz wzywają fundusz do zapłaty.* Jeden fundusz zwrócił uwagę na zbyt niską wartość kapitału poręczycielskiego, by zainteresować banki: *Z uwagi na niski kapitał FPK może udzielać MSP poręczenia maksymalnego do*

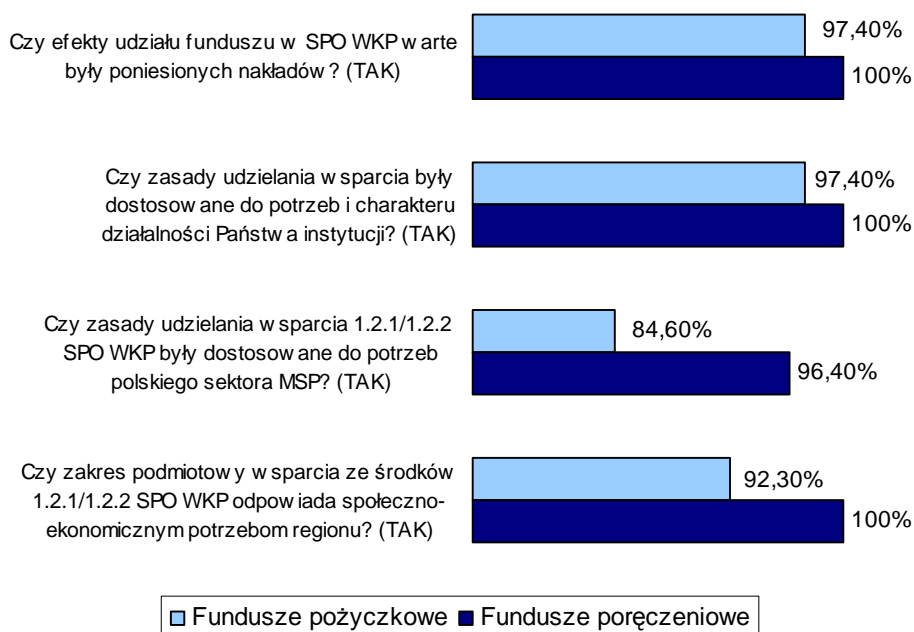
wysokości 63 tys. zł. Banki nie są zainteresowane tak niskimi kwotami poręczeń. Zgłaszają zapotrzebowanie na poręczenia przewyższające 100 tys. zł. Dodatkowo coraz częściej banki podnoszą wysokość kredytu, którego zabezpieczenie stanowi tylko weksel, zatem poręczenie FPK nie jest konieczne.

Fundusz przeciętnie współpracuje z 6 bankami. 21% funduszy współpracuje z 2 bankami, 17% funduszy z 3 bankami. Zdecydowanie mniejsza grupa funduszy współpracuje z więcej niż 10 bankami – 17% przebadanych funduszy.

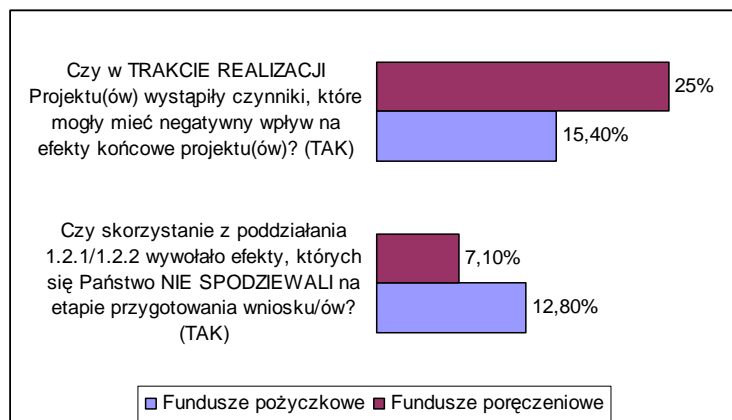
6. Ocena porównawcza podziałania 1.2.1 i 1.2.2 dokonana przez beneficjentów

Opierając interpretację na wynikach badań empirycznych należy stwierdzić, iż fundusze poręczeniowe – w przypadku oceny efektów udziału w SPO WKP – są w pełni zgodne co do sensu poniesionych nakładów, zasad udzielania wsparcia oraz jego zakresu podmiotowego. Nieco mniej zgodne są w tych kwestiach fundusze pożyczkowe, choć oceny negatywne pojawiają się tylko w przypadku 15% funduszy. Jeśli chodzi o nieprzewidziane efekty podczas korzystania z SPO WKP oraz wskazywane czynniki mogące negatywnie zakłócać efekty, zarówno fundusze poręczeniowe i pożyczkowe w większości nie wskazywały na te kwestie: niespodziewane efekty wystąpiły u 12,8% funduszy pożyczkowych i u 7,1% funduszy poręczeniowych; natomiast co czwarty fundusz poręczeniowy (25%) wskazał na czynniki, które mogły mieć negatywny wpływ na efekty końcowe projektu(ów) – przy 15% funduszy pożyczkowych.

Wykres 68. *Opinie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych*

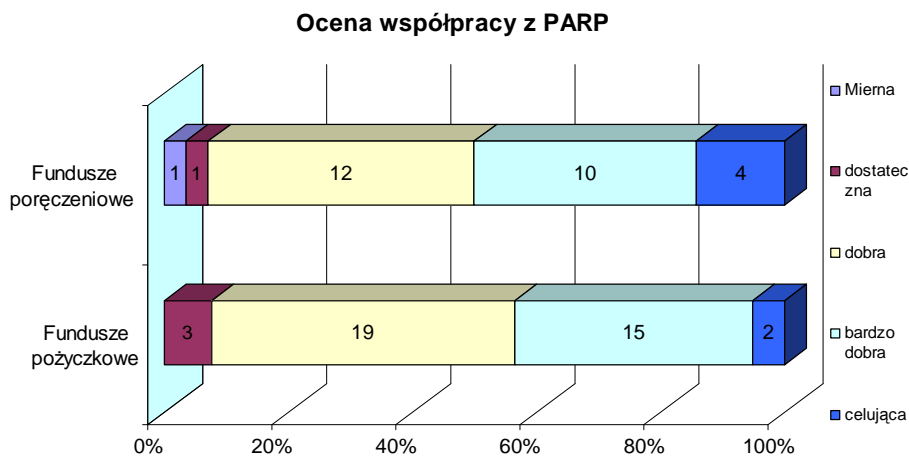

Wykres 69. Czynniki negatywne i niespodziewane efekty

Notę celującą dla współpracy z PARP wystawiły 4 fundusze poręczeniowe (2 takie oceny w przypadku funduszy pożyczkowych). W ujęciu procentowym ocenę bardzo dobrą i dobrą wystawiło w sumie prawie 80% funduszy poręczeniowych, a mierną i dostateczną w sumie 7,2% (2 fundusze). W zestawieniu z funduszami pożyczkowymi średnie oceny są zbliżone, natomiast rozpiętość tych ocen jest szersza, co świadczy o większej rozpiętości poglądów wśród funduszy poręczeniowych.

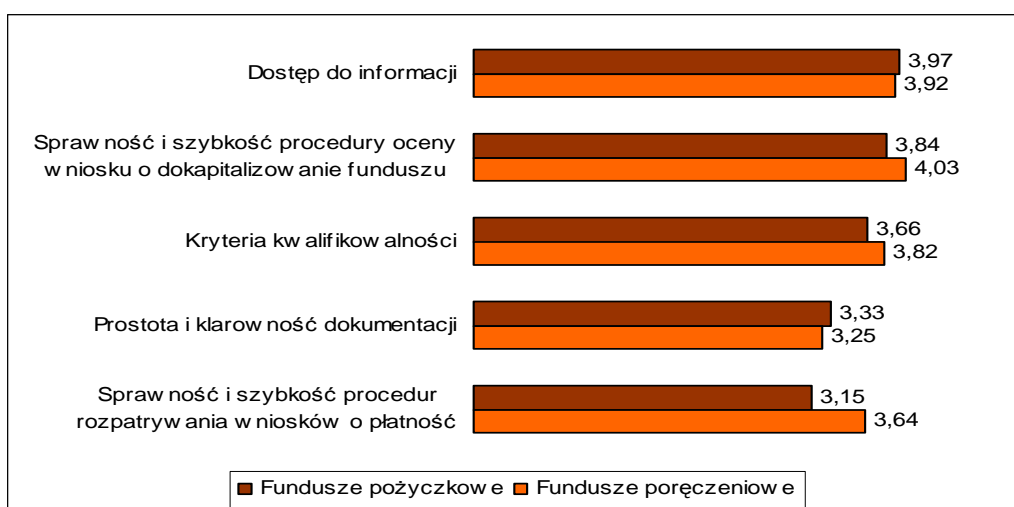
Wykres 70. Ocena współpracy z PARP

Fundusze poręczeniowe średnio wyżej - od funduszy pożyczkowych - oceniają *sprawność i szybkość procedur rozpatrywania wniosków o dotację, kryteria kwalifikowalności oraz sprawność i szybkość procedur oceniania wniosków* – natomiast *prostota i klarowność oraz dostęp do informacji* - nieznacznie lepiej oceniane są przez fundusze pożyczkowe.

Wykres 61. Oceny porównawcze 1.2.1 i 1.2.2

Generalnie, zarówno w przypadku funduszy pożyczkowych, jak i poręczeniowych – fundusze, które skorzystały z programów pomocowych (beneficjenci) – mają średnio lepsze zdanie o przygotowaniu poddziałań 1.2.1 oraz 1.2.2. Wyraźnie rysuje się prawidłowość świadcząca o lepszym ocenianiu, zarówno współpracy z PARP, jak i poddziałań przez fundusze poręczeniowe.

Aneks

I. Informacja o przebiegu badania

Badanie objęło całą populację funduszy pożyczkowych i poręczeniowych – odpowiednio 76 funduszy oraz 53. Listę funduszy zaczerpnięto z opracowań Polskiego Stowarzyszenia Funduszy Pożyczkowych oraz Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych.

Badanie zostało zrealizowane za pomocą techniki CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interviewing*). Do analizy populacji funduszy pożyczkowych zastosowano trzy odrębne narzędzia – formularz ogólny³⁵, formularz programu pożyczkowego³⁶ oraz ankietę oceniającą³⁷. Natomiast fundusze poręczeniowe przy użyciu tylko dwóch: formularza ogólnego oraz ankiety oceniającej. Każdy fundusz miał stworzone indywidualne konto internetowe, do którego logował się za pomocą nadanego loginu oraz hasła, a następnie przystępował do wypełniania poszczególnych części badania. Badanie właściwe poprzedzone zostało fazą wstępną, na którą składała się wysyłka listów zapowiednich pocztą tradycyjną oraz zaproszeń do udziału w badaniu drogą mailową. Każdy fundusz otrzymał list przewodni oraz mail, zawierające adres strony internetowej badania, login, hasło oraz instrukcję wypełniania.

Ankiety należało wypełnić on-line, w przeciągu około jednego miesiąca. W razie jakichkolwiek wątpliwości respondenci mogli kontaktować się z osobą koordynującą badanie po stronie PARP. Po wypełnieniu wszystkich pól kwestionariuszy respondent zatwierdzał odpowiedzi, wysyłał wersje elektroniczną do PARP. Fundusze, które nie wypełniły kwestionariuszy w terminie, były ponownie powiadamiane o badaniu monitami mailowymi oraz drogą telefoniczną.

Dla funduszy, które skorzystały z pomocy w ramach Działania 1.2 badanie miało charakter obowiązkowy, zgodnie z zapisem umowy o dofinansowanie Beneficjent zobowiązuje się: (...) „*udzielać Instytucji Zarządzającej i Instytucji Wdrażającej lub wskazanym przez nie podmiotom informacji na temat efektów Projektu przez 5 lat od dnia podpisania Umowy*”. Dlatego poziom zwrotu ankiet wśród beneficjentów programu był bardzo wysoki (100%) zarówno w przypadku funduszy pożyczkowych, jak i poręczeniowych. Wśród grupy, która nie korzystała z dotacji SPO WKP zwrotność była niższa.

---

³⁵ Formularz ogólny służy zgromadzeniu informacji o działalności funduszu (pytania o poziom zatrudnienia, o świadczenie innych usług, czy przynależność do KSU).

³⁶ Formularz ten przypisany jest indywidualnie do każdego z programów pożyczkowych prowadzonych przez fundusz. W przypadku, gdy fundusz prowadzi więcej niż jeden program pożyczkowy, będzie wówczas wypełniał niezależne formularze dla każdego z prowadzonych programów.

³⁷ Ankieta służy ocenie efektów Działania 1.2 Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw. Zawiera pytania dotyczące oceny tego programu dotacji.

Populacja funduszy pożyczkowych obejmowała 70 podmiotów³⁸, ostatecznie w badaniu wzięło udział 59 funduszy (84%). Pozostałe fundusze deklarywały zaprzestanie działalności pożyczkowej lub też odmówiły udziału w badaniu. Wśród funduszy pożyczkowych, które nie korzystały z SPO WKP realizacja wyniosła 54%.

W przypadku funduszy poręczeniowych pozytywny wpływ na poziom zwrotności ankiet wywołała współpraca przy realizacji badania z Krajowym Stowarzyszeniem Funduszy Poręczeniowych. Na 53 funduszy poręczeniowych objętych badaniem, otrzymano 50 zwrotów, przy czym dwa pozostałe fundusze zadeklarowały, że nie udzielają już poręczeń.

Uwzględniając kolejny etap badania, które obejmie próbę firm korzystających z pożyczek lub poręczeń, w formularzu ogólnym zebrano szczegółowe informacje o formach zbierania danych i technikach dokumentacji, wykorzystywanych przez fundusze. Natomiast formularz programu pożyczkowego zawiera szczegółowe dane finansowe tj. liczba udzielonych pożyczek, wartość pożyczek, środki własne, zabezpieczenia, liczba nowych miejsc pracy utworzonych dzięki pożyczkom. Każdy fundusz mógł mieć kilka programów pożyczkowych stąd też przedmiotem analiz danych z tego formularza są poszczególne programy, a nie fundusze. Ostatnie narzędzie - ankiet - była przygotowana w dwóch wersjach – dla beneficjentów SPO WKP oraz dla funduszy, które nie skorzystały z oferty programu (zwanymi dalej niebeneficjentami), w celu porównania obu populacji. Ankiet była najważniejszym narzędziem z punktu widzenia oceny efektów wsparcia SPO WKP dla instytucji finansujących, realizowanej w ramach niniejszego projektu.

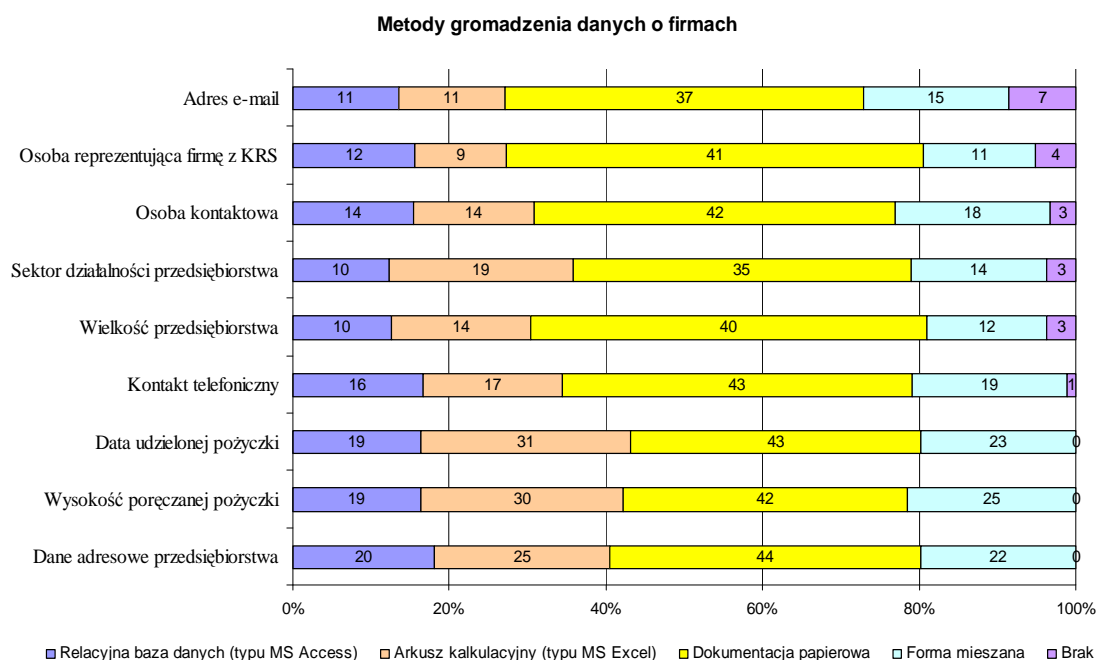
Komponent badania, który dotyczył funduszy poręczeniowych był realizowany przez PARP we współpracy z Krajowym Stowarzyszeniem Funduszy Poręczeniowych, dzięki czemu zebrane wyniki zostały wykorzystane przez KSFP do opracowania kolejnej edycji *Raportu o stanie funduszy poręczeń kredytowych w Polsce* (stan na 31 grudnia 2007 r.).

---

³⁸ 6 funduszy subregionalnych jest prowadzonych przez Polską Fundację Przedsiębiorczości.

II. Informacja o bazach danych klientów funduszy - struktura danych o przedsiębiorstwach korzystających z pożyczek/poręczeń

Z punktu widzenia badania odbiorców ostatecznych, czyli mikro i małych przedsiębiorstw korzystających z pożyczek, bardzo ważne jest zdobycie informacji o bazach danych, które gromadzą o swoich klientach fundusze pożyczkowe. W tym celu zapytano fundusze o formę gromadzenia danych adresowych przedsiębiorstw (pożyczkobiorców), adres e-mail, kontakt telefoniczny, wielkość przedsiębiorstwa, sektor działalności przedsiębiorstwa, wysokość udzielonej pożyczki, datę udzielonej pożyczki, osobę kontaktową oraz osobę reprezentującą firmę z KRS.

Z danych wynika, iż 12,5% funduszy pożyczkowych w żaden sposób nie gromadzi informacji o adresie e-mail swoich klientów³⁹; 7,2% nie posiada danych o osobie reprezentującej firmę z KRS; a 5,3% funduszy nie wie, jaki jest sektor działalności oraz nie ma danych osoby kontaktowej z firmy pożyczkobiorcy. W przypadku danych adresowych przedsiębiorstwa, wysokości i daty poręczanej pożyczki oraz kontaktu telefonicznego -

³⁹ Pytanie zakładało możliwość wielokrotnego wyboru danej kategorii odpowiedzi.

wszystkie fundusze prowadzą właściwą ewidencję (z wyjątkiem jednego, który nie posiada danych o numerze telefonu firmy)⁴⁰.

Generalnie, we wszystkich rodzajach informacji przeważa dokumentacja papierowa – od 62% do 78% funduszy posiada w tej formie informacje o przedsiębiorstwach: średnia wynosi 73%. Drugą, najbardziej rozpowszechnioną formą gromadzenia danych o firmach (pożyczkobiorcach), jest arkusz kalkulacyjny typu Excel - średnio 34% funduszy posiada takie formy baz danych. Formę mieszaną stosuje średnio 30% funduszy pożyczkowych, a relacyjne bazy danych typu Access 26%.

Rodzaj informacji:	Fundusze pożyczkowe			
	METODY GROMADZENIA DANYCH ⁴¹			
	Relacyjna baza danych (typu MS Access)	Arkusz kalkulacyjny (typu MS Excel)	Dokumentacja papierowa	Forma mieszana
Dane adresowe przedsiębiorstwa	35,7	44,6	78,6	39,3
Adres e-mail	19,6	19,6	66,1	26,8
Kontakt telefoniczny	28,6	30,4	76,8	33,9
Wielkość przedsiębiorstwa	17,9	25,0	71,4	21,4
Sektor działalności przedsiębiorstwa	17,9	33,9	62,5	25,0
Wysokość udzielonej pożyczki	33,9	53,6	75,0	44,6
Data udzielonej pożyczki	33,9	55,4	76,8	41,1
Osoba kontaktowa	25,0	25,0	75,0	32,1
Osoba reprezentująca firmę z KRS	21,4	16,1	73,2	19,6

Podobnie, jak w przypadku funduszy pożyczkowych, najpopularniejszą formą gromadzenia danych o beneficjentach wśród funduszy poręczeniowych jest dokumentacja papierowa. Natomiast fundusze poręczeniowe znacznie rzadziej korzystają z metod elektronicznych, tj. relacyjne bazy danych czy arkusze kalkulacyjne. Średnio dla wszystkich kategorii informacji, relacyjne bazy danych stosowane są przez fundusze pożyczkowe w 26% - przez fundusze poręczeniowe w 14%; w przypadku arkuszy kalkulacyjnych stosunek ten wynosi 34% do 32%.

⁴⁰ Wykres zawiera liczby bezwzględne funduszy, które odpowiadają na poszczególne pytania o rodzaj informacji i metodę jej gromadzenia.

⁴¹ Tabela zawiera odsetki odpowiedzi wskazujące na daną technikę gromadzenia danych, z wyłączeniem braku danego rodzaju informacji.

Fundusze poręczeniowe				
METODY GROMADZENIA DANYCH⁴²				
Rodzaj informacji:	Relacyjna baza danych (typu MS Access)	Arkusz kalkulacyjny (typu MS Excel)	Dokumentacja papierowa	Forma mieszana
Dane adresowe przedsiębiorstwa	18%	48%	80%	28%
Adres e-mail	14%	16%	68%	20%
Kontakt telefoniczny	18%	18%	82%	24%
Wielkość przedsiębiorstwa	12%	40%	74%	20%
Sektor działalności przedsiębiorstwa	12%	44%	78%	24%
Wysokość poręczanej pożyczki	16%	50%	80%	32%
Osoba kontaktowa	12%	22%	82%	24%
Osoba reprezentująca firmę z KRS	8%	18%	86%	16%

---

⁴² Tabela zawiera odsetki odpowiedzi wskazujące na daną technikę gromadzenia danych, z wyłączeniem braku danego rodzaju informacji, który sumuje się w wierszach do 100%.

III. Informacja o metodologii pomiaru nowych miejsc pracy utworzonych jako efekt wsparcia finansowego

Sposób ewidencji rezultatów działalności funduszy pożyczkowych, tj. informacja o liczbie nowych miejsc pracy stworzonych dzięki udzielanym pożyczkom, jest bardzo zróżnicowany. W przypadku większości funduszy, dane na temat wskaźników zatrudnienia pochodzą głównie z wniosków pożyczkowych, z dokumentacji złożonej przez pożyczkobiorcę bądź też z druków ZUS. W przypadku trzech funduszy brak jest danych na ten temat lub też fundusz deklaruje, że nie gromadzi takich danych. Część funduszy (około 20%) wprowadza własne metody ewidencjonowania, które dostosowane są do specyfiki działalności danego funduszu. Przykładowo, w przypadku osób bezrobotnych otwierających działalność gospodarczą, liczba nowych miejsc pracy jest równa ilości udzielonych pożyczek, gdyż fundusz udziela pożyczek tylko dla firm jednoosobowych. Generalnie, podstawowym źródłem informacji o nowych miejscach pracy są klienci funduszu (ostateczni odbiorcy), którzy zobowiązani są uzasadnić (potwierdzić) swoje informacje.

Część instytucji opiera się na informacji zadeklarowanej we wniosku o przyznanie pożyczki, część natomiast weryfikuje te dane poprzez wizyty monitorujące, ankiety telefoniczne, analizę dokumentacji firmy - ze szczególnym uwzględnieniem zaświadczeń ZUS DRA⁴³. Zdarza się także że dane te pochodzą z informacji kwartalnych otrzymywanych od instytucji finansujących, z którymi fundusz ma podpisane umowy o współpracy.

Na uwagę zasługuje duże zróżnicowanie metod gromadzenia danych, które znacznie utrudnia zbudowanie spójnego systemu informacyjnego oraz wątpliwa wiarygodność danych, które pochodzą głównie od podmiotów zaangażowanych bezpośrednio w proces otrzymywania pożyczek.

---

⁴³ W deklaracji rozliczeniowej płatnik składek rozlicza składki oraz wypłacone w tym samym miesiącu zasiłki oraz zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne podlegające rozliczeniu na poczet składek.